

(Folytatás az 1. oldalról)

az ország határ menti térségének fejlesztésében a nemzetközi együttműködés előnyeit erőteljesebb hasznosítását.

TAR IMRE (Szabolcs-Szatmár m., 13. vk.), a Szabolcs-Szatmár megyei pártbizottság nyugalmazott első titkára felszólalásában néhány megyei gondot említett: így a megye népességének gyorsuló ütemű csökkenését, a foglalkoztatási lehetőségek szűkösét, a szakember-elvándorlás ebből adódó növekedését, az ingázók nagy számát, a lakásgondok megoldatlanságát, az ipari munkásoknak és a mezőgazdasági dolgozóknak az országos átlagnál is alacsonyabb havi jövedelmét, valamint az elterjedt országosan is legmagasabb számát.

FIALA TIVADARNÉ (Héves m., 1. vk.), az Egri Dohánygyár csoportvezetője méltatta azokat az eredményeket, amelyeket az ország egyes területei között történelmileg kialakult aránytalanságok, fejlettségi és ellátásbeli különbségek csökkentésében sikerült elérni.

SIMON ERNŐNÉ (Somogy m., 11. vk.), a Nagyatádi Cérnagyár áruátnevező munkáscsoportjának tagja arról beszélt, hogy az alig egy éve lezajlott közigazgatás-korsze-

rítés új viszonyokat teremtett az irányításban. Erősödött a megye és a község közötti kapcsolata, ugyanakkor új módon fogalmazódott meg a város és a község együttműködése.

VÁRHELYI JÓZSEF (Zala m., 9. vk.), a zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatója képviselőcsoportjának véleményét tolmácsolva, amely szerint a javaslatban reálisan szerepel az a törekvés, hogy a sajátos adottságú térségek — az aprófalvak, a tanyák, az agglomerációk, a kedvezőtlen mezőgazdasági adottságú, valamint a határmenti területek és az üdülőkörzetek — fejlesztésére megkülönböztetett figyelem irányuljon.

MESTERHÁZI MÁRIA (Vas m., 9. vk.), az EGIS Gyógyszergyár körzeti egészségügyi szakszervezeti bizottságának titkára a falvak urbanizálódásának egyik legfontosabb feltételként az egészséges ivóvíz-ellátást nevezte meg: rövid távú célként kellene megfogalmazni — mondotta —, hogy az országban minden településen megfelelő ivóvízhez jusson a lakosság.

HÓDOSI JENŐNÉ (Baranya m., 14. vk.), a Fővárosi Kézműipari Vállalat szentlőrinci részlegének kesztyűgyártó felosztásában kiemelték azokra a gondokra,

amelyek választókerülete egyetlen település- és demográfiai struktúrájából adódnak.

KAPINYA MIKLÓSNÉ (Tolna m., 2. vk.), a Magyar Selyemipar Vállalat tolnai tonogyárának üzemtechnikusa kifejezte egyetértését azaz, hogy a következő 15 éves településfejlesztési koncepció alapján a községek kapjanak többet a településfejlesztésre.

NAGY LÁSZLÓ (Borsod-Abaúj-Zemplén m., 16. vk.), a krasznokvajdai Bátya Tsz elnöke egyebek között elmondta, hogy megdöbbent az előterjesztésnek azon a megállapításán, miszerint a községek népességszáma a természetes fogyás és a belső elvándorlás következményeként várhatóan nyolcszázézer-egymillió fölé csökken az ezredfordulóra.

TOTH JÓZSEF (Szabolcs-Szatmár m., 17. vk.), a barabási Béke Tsz gépesítési főigazgatója megállapította, hogy a megyében az elmúlt húsz évben számottevő iparfejlesztés indult meg.

BOROS LÁSZLÓ (Budapest, 26. vk.), a Posta Kísérleti Intézete híradástechnika szakosztályának vezetője a hazai hírközlési hálózat problémáiról

Kádár János Maróthy Lászlóval, Bugár Mihály Szolnok megyei és Szentkereszty Tamás Békés megyei képviselőkkel beszélget a Parlament folyosóján

Sarlós István és Lázár György az ülésteremben

ra az állami támogatás. A helyi gazdálkodás hatóköré növekszik és csökken a megyék közötti elosztó szerepe. A helyi tanácsnak jutó állami támogatás növekvő részét objektív feltételek alapján osztják el. Megszűnik a tanácsok költségvetésének eddig több alapra történő elköltése, és csökkenni fog a költségvetési kötelezettségek az úgynevezett kötelező előirányzatok száma.

A tanácsoknak nyújtott állami támogatás megállapítás-

sa, illetve esetleges módosítása az országgyűlés hatásköré tartozik. A Minisztertanács tájékoztatói kötelezettséget az országgyűlés, ha szükség esetén korlátozni kívánja a tanácsot megillető jogot a többletbevételekkel, maradványokkal való gazdálkodásban.

A tanács gazdálkodás fokozódó önállósága azt is magán után vonja, hogy a tanácsok költségvetései a jövőben nem szerepelnek az állami költségvetésben, hanem csupán az állami támogatás-

sok rovattal kapcsolódnak ehhez.

A tanácsok lehetőségeit kapnak gazdasági társulásokban való részvételre, pénzeszközeiket más tanácsoknak átengedik. A jövőben az alap- és középfokú lakossági infrastruktúra ellátás fejlesztése, valamint az ilyen létesítmények fenntartása, létrehozása — ha csak jogszabály másképp nem rendelkezik — általában a helyi tanács feladata lesz. Reálisan számolni kell azaz, hogy a jogi rendelkezést követően a gazdasági lehetőségek, jogosultságok csak bizonyos fokozatossággal terjedhetnek ki. Így például a tanács bevételek és kiadások szabályozásakor figyelembe kell venni a jelen tervidőszakra áthúzódó kötelezettségeket, kötelezettségeket.

A módosított törvények társadalmi hatásai véleményünk szerint érdemi hozzájárulást jelentenek majd az MSZMP XIII. kongresszusán kifizető, nemzeti programmá vált célok teljesítéséhez — mondta a pénzügyminiszter, és kérte, hogy a bevezetett törvényjavaslatokat az országgyűlés fogadja el.

Mivel a törvényjavaslatokhoz hozzászólásra senki nem jelentkezett, határozathozatalra került sor. Először az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény módosításáról készült törvényjavaslatot egyhangúlag elfogadták a képviselők. Ezután a jogi, igazgatási és igazságügyi, valamint a terv- és költségvetési bizottságnak a tanács-törvény módosításához beterjesztett további módosító indítványát, majd a tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény módosításának törvényjavaslatát általánosságban és — a már megszavazott módosításokkal — részleteiben is egyhangúlag elfogadta az országgyűlés.

Faluvégi Lajos vitaösszefoglalója

Előjában ígéretet tett arra, hogy az országgyűlés határozatát megalapozó munkaanyagot gondosan áttekintik, és a képviselők észrevételei, javaslatai alapján helyesbítik is, ahol kell. — Valószínűleg több alkalommal vissza kell térnünk annak áttekintésére: nem kénszerűnk-e céljainkat kiigazítani, s az adott szakaszok megfelelően változtatni a követelményeket. Ebben a szemlében fogadom el a kormány megbízásából azt a módosító javaslatot, amely a Minisztertanács be- számolási kötelezettségére vonatkozik.

A térségi szemléletfelfogásról szólva a miniszterelnök-helyettes elmondta: — A szándék az, hogy a megyei tervezőnkönk tárja fel a megyék közötti és a megyék belüli térségek kapcsolódásait. Ezt a térségi szemléletet tehát erősíteni fogjuk, és a dokumentumot ki- egészítjük a megyei településfejlesztési koncepciók, elképzelések eredményeivel.

A kormányzat — mondotta — az elmúlt időszakban is behatárolt foglalkozott a népesség kérdésével, s újra napirendre fogja tűzni, hiszen nem nyugodhatunk bele a demográfusok előrejelzéseibe, márpedig vizsgálataikat komolyan kell venni.

A kormányzat a kistérségek fejlődési lehetőségeinek biztosítása érdekében történelmi rendszer mellett, amelynek előnyeit a kistérségek közvetlenül élvezhetik, függetlenül attól, hogy az adott időszakban hogyan fejlődött gazdaságuk. Számításaink szerint a VII. ötéves tervidőszakban a lakosság számával arányos fejlesztési célú eszközök rendelkeznek majd a települések.

A kormány az irányel- vek valóra váltása során a

legfontosabb állomásának azt a tervezőmunkát tekintni, amely a VII. ötéves terv előkészítésekor folyik a népgazdasági és a megyei tervezés keretében.

— Az elmaradt vagy hátrányos területek fejlesztéséért sokoldalúan segíteni kell. A foglalkoztatás és általában a gazdaság fejlődésének támogatására indokolt külön programot kidolgozni az érintett megyékkel együtt — mondta végzetül Faluvégi Lajos.

Az országgyűlés a népgazdasági tervezésről szóló 1972. évi VII. törvény módosításáról és egységes szövegről szóló törvényjavaslat tárgyalásával folytatta munkáját. Ismét Faluvégi Lajos emelkedett szólásra. A Minisztertanács ezen az ülésszakon a népgazdasági tervezésről, az állami pénzügyekről és a tanácsokról szóló törvény módosítását is javasolja az országgyűlésnek. E három — a gazdálkodás szempontjából fontos, egymással szorosan összefüggő — törvény módosítása szerves része annak a kormányzati munkának, amely gazdaságirányítási rendszerünk továbbfejlesztésére irányul — mondotta előjában.

— Az 1972. évi VII. törvény a népgazdasági tervezésben minőségi változást hozott. A törvény alapelvei a gyakorlatban jól beváltak. Társadalmunk és gazdaságirányítási rendszerünk fejlődéséhez és fejlesztéséhez azonban idősebbé teszi a törvény néhány rendelkezésének változtatását: a módosítási javaslatok kimondják, hogy a társadalmi szervezeteket, az érdekképviseleti szerveket, a szakmai és a tudományos testületeket be kell vonni a népgazdasági tervek készítésébe. Ugyanez a szándék fejeződik ki azokban a módosításokban, amelyek a népgazdasági tervezéstől azt

igénylik, hogy jobban, megalapozottabban vegye figyelembe a gazdasághoz szorosan kapcsolódó társadalmi folyamatokat. A második kérdésben kiemelték a javaslatok arra irányulnak, hogy a tervezésben növekedjen a tanácsok, a gazdálkodó szervezetek önállósága, felelőssége. Az új rendelkezések a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztéséhez igazodva állapítják meg a tanácsok, a vállalatok és a szövetkezetek tervezési feladatait, továbbá a szervezetek tervezőmunkájának a népgazdasági tervezéssel való kapcsolatát.

Az említetteknek kívül néhány más módosítást is javasolunk. Ezek elsősorban a tervezés gyakorlatának továbbfejlesztésére irányulnak, mint például tervezési változatok készítése, a tervezés folyamatossá tétele, a folyamatos gazdaságirányítással való összehangolása.

Faluvégi Lajos végzetül a Minisztertanács nevében kérte, hogy a törvényjavaslatot — miként azt az illetékes bizottságok állásfoglalása is megerősítette — az országgyűlés változtatás nélkül fogadja el.

Ezután — mivel a törvényjavaslatához hozzászólásra senki nem jelentkezett — határozathozatal következett: az országgyűlés a népgazdasági tervezésről szóló 1972. évi VII. törvény módosításáról és egységes szövegről szóló törvényjavaslatot egyhangúlag elfogadta.

Napirend szerint következett a tanács gazdasági irányítási rendszer korszerűsítésével összefüggésben az állami pénzügyekről szóló 1979. évi II. törvény módosításáról, valamint a tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat együttes tárgyalása.

Várkonyi Péter felszólalása

Az elfogadott napirendnek megfelelően ezután Várkonyi Péter külügyminiszter emelkedett szólásra, hogy felhatalmazást kérjen az országgyűléstől a Varsói Szerződés hatálya meghosszabbításáról szóló okmány aláírására.

Előjában emlékeztetett arra: harminc évvel ezelőtt, 1955. május 14-én nyolc európai szocialista ország vezető képviselői Varsóban aláírták azt az okmányt, mely létrehozta az Észak-atlanti Szövetséget; felfüggette Nyugat-Németországot, majd bevonták a NATO-ba. Ezzel nyilvánvalóvá vált, hogy elutasították a Szovjetunió és a kollektív európai biztonsági rendszer megerősítésére irányuló erőfeszítéseit és a hidegháború útjára léptek. Az európai szocialista országok a fenyegető veszélyekkel szemben saját politikai védelmi szervezetük létrehozására kényszerültek.

A Varsói Szerződés az eszmék, az alapvető célok és érdekek közössége alapján önkéntesen társult szuverén szocialista államok olyan politikai védelmi szövetsége, amely egyetlen más ország ellen sem irányul. Maga a szerződés tartalmazza azt is, hogy a szövetség megszűnik, ha létrejön a kollektív európai biztonsági rendszer. Sajnos ezt mindaddig nem sikerült elérni. A Varsói Szerződés szinte kezdettől fogva hirdeti, hogy kész a NATO-val egyidőben megszüntetni szervezetét és működését. Ez a szándék sem talált viszonzásra a NATO részéről, sőt az imperializmus szélsőséges köröknek politikája miatt kedvezőtlenül alakul a világhelyzet, fokozódik a fegyverkezési hajszák, növekednek a békét fenyegető veszélyek.

A Varsói Szerződés tagállamai a szervezet megalakításától kezdve lemondásról és a békés kapcsolatok fenntartásáról. Kezde-

zetközi biztonságért. Nem törekedtek és ma sem törekednek egyoldalú előnyökre, erőfölényre, hanem az egyenlőségen, az egyenlőségben, az egymás közötti bizalmi viszonyok erősítésén alapuló, építő jellegű kapcsolatok fejlesztésén munkálkodnak. Kitérő küzdelmet folytattak és folytatnak az európai biztonság megerősítéséért és az együttműködés fejlesztéséért. A Varsói Szerződés tagállamai a kollektív európai biztonsági rendszer megerősítésére irányuló erőfeszítéseiket a politikai enyhülés a katonai területre is kiterjedjen. Nem rajtuk múlt, hogy ezek nem hozták meg a békészerető népek által joggal várt eredményeket.

A harmincöt ország történelmi jelentőségű helsinki tanácskozását követően a Varsói Szerződés tagállamai komoly erőfeszítéseket tettek együttesen és külön-külön is annak érdekében, hogy a politikai enyhülés a katonai területre is kiterjedjen. Nem rajtuk múlt, hogy ezek nem hozták meg a békészerető népek által joggal várt eredményeket.

A Varsói Szerződés tagállamai nagy felelősséggel foglalkoztak az utóbbi néhány év során a világhelyzetben bekövetkezett változásokkal. A szélsőséges imperialista próbálkozásokkal szemben konstruktív és józan álláspontot helyeztek: következetesen fellépnek a fegyverkezési verseny ellen, ugyanakkor nem engedték meg a két világhatalom között történelmileg kialakult katonai erőegyensúly megbontását. Mindent megtesznek, hogy az erőegyensúlyt a fegyverzetek lehető legalacsonyabb szintjén biztosítsák.

Közös meggyőződésünk, hogy a vitás nemzetközi kérdéseket tárgyalások útján kell megoldani, s a békés egymás mellett élésnek nincs egyszerű alternatívája. A Varsói Szerződés javasolta az Észak-atlanti Szövetségnek, hogy kössenek szerződést az erőszak alkalmazásáról való kölcsönös lemondásról és a békés kapcsolatok fenntartásáról. Kezde-

ményezte Európa vegyefegyvermentesítését, továbbá a katonai költségvetések kölcsönös csökkentését. Ez csak néhány, a Varsói Szerződés legutóbbi éveiben tett mintegy harminc olyan javaslat közül, amelyekre a NATO mindaddig érdemben nem válaszolt.

A Varsói Szerződés tagállamai közösen kialakított álláspontja, hogy a világpolitikai helyzetben meglévő súlyos gondok ellenére a kedvezőtlen folyamatok nem visszafordíthatatlanok. Jelentős eseményként értékeljük, hogy márciusban Genfben új szovjet-amerikai tárgyalások kezdődtek a nukleáris és őrügyveretről. Támogatjuk a szovjet fel- törekvéseket a tárgyalásokon, mert hazánk is abban érdekelt, hogy elérjék a nukleáris fegyverzet jelentős csökkentését, megakadályozzák a fegyverkezési versenynek a kozmikus térségre történő kiterjesztését. Üdvözljük Mihail Gorbacsovot, az SZKP KB főtitkárának április 7-i bejelentését is, amely szerint ez év novemberig szóló hatállyal a Szovjetunió moratóriumot hirdet közepes hatósávságú rakétáinak telepítésére, és leállítja Európában egyéb válaszintézkedéseit is.

Határozathozatal következett: az országgyűlés — egyhangú szavazással — felhatalmazta a Magyar Népköztársaság küldöttségének vezetőjét a Varsói Szerződés hatályának meghosszabbításáról szóló okmány aláírására.

Az elnök, Sarlós István a napirend végzetével megköszönte a képviselőknek eddigi tevékenységüket. Az országgyűlés — ebben az ülésszakban — most fejezte be munkáját: június 8-án választásra került sor. Az elmúlt öt esztendő parlamenti tevékenységét értékelve megállapította: az országgyűlés megfelelt a munkájával szemben támasztott követelménynek.

Az országgyűlés tavaszi ülésszaka — amelyen Sarlós István, Cservenka Ferencné és Péter János felváltva elnököltek — ezzel befejezte munkáját.

KONG

A szál

Visszatekintve szóra, a küldöt- pán a személye- zesei foglalkoz- hogy jelen le- országos vitáj- megőrizi szelle- közt, hiszen a r- maldótt előtte formálásnak e- voit a küldött. A vasutat itt dekelte elsősor- híz visszazemlé- a XII. kongress- ta már jól me- lölte a MAV- teendőit, ám az e feladatokból- pán óhaj mara- mondani szokt- sult maradték- kori határozat- közlekedés kü- (ezen a hangsz- goltan kell fejl- Az idézethez- tartozott, hogy- áru- és szem- növekedjék a

A vasút

Sajnos, az a- fikonján is a- paszthalható- val szállított- vasút 1984-ben- eredményhez- jüleg a közúti- áruszállítás tel- vedekett. A- költségérzéken- nya, valamint a- fuvarközleked- re maradték- hártani, mint- dasági ösztönz- totta a kongre- zatának kité- „az áruszállít- kamegosztással- szervezetszég- szemanyag- sal kell lebom-

Az áruszáll- tevékenység, meleti folyam- tekinteni. Je- áruszállítás za- külső tényező- folyásolják. A- vasutak fog- hiánya, illetve- miatt többsz- hogy több, m- vasúti kocsi v- gyar hálózatot- va. Nem jár- szállítók rak- sem. A folya- územek kivé- bat-vasárnap- mális. Ev ele- lesleges kapa- kezik, év végé- sorolni kény- ket. Az üte- vitás, rontja- eszközállomá- használatát, amit a nagy- zethány mi- munkával sen- zálni. A vasú- ségét az utó- ezek a negatí- ráltatták.

Érdesem eg- gé tekinteni. dollárt alig t- rintert állít e- adások, a- alig 15 száza- (a tranzitszá- szó). A tiszt- a 8,5 milli- meghaladta. versenypozíci- években egy- közeinek mű- folyamatosan- séges anyagi- miatt. A gaz- zás évről évr- tatása azt az- te el, hogy a- tések, illetve- megvonása

A szállít

A vasút a- során jelentő- a vállalati- nyába. A be- gek, az áll- csökkenése- nyabb kö- követelt meg- tív hatások- erősíteni kel-

KONGRESSZUS UTÁN

A szállítás értékalkotó tevékenység

Visszatekintve a kongresszusra, a küldöttet nem csupán a személyes jelenlét érdekes foglalkoztatja. Azt, hogy jelen lehetett a párt országos vitájában, örökre megőrző szellemi emlékei között, hiszen a nép sorsa formálódott előtte, s ennek a formálásnak egyik alakítója volt a küldött.

A vasutat itt is a vasút értéke elsősorban. Nem nehéz visszaemlékezni, hogy a XII. kongresszus határozata már jól megszabta, kijelölte a MÁV legfontosabb teendőit, ám az is igaz, hogy a feladatokból jónéhány csupán óhaj maradt, ahogy azt mondani szoktuk: nem teljesült maradéktalanul. Az akkori határozat szerint: „a közlekedés különböző ágait (ezen a hangsúlyt összehangoltan kell fejleszteni.”

Az idézethez az is hozzátartozott, hogy „a távolsági áru- és személyszállításban növekedjék a vasút szerepe.”

Igaz, e határozat a mértéket nem jelölte meg, de a VI. ötéves terv eddigi teljesítményei azt mutatják, hogy a maga területén e követelményeknek a vasút — önhibáján kívül — nem tudott maradéktalanul eleget tenni.

Erdemes bepillantani a személyszállítás adataiba. 1980-tól, a kongresszus évétől, az utaslétszám 282 millióról — csökkent alát és csak 1984-ben sikerült az esést megállítani. Az utaslétszám 235 millióra stabilizálódott. A kulturált utazás minőségi tényezői némileg javultak ugyan, de elmondható, kiemelt, hogy nem az elvárható követelmények arányában.

Lázár elvtárs felszólalásában elismerően szökött az elmúlt tél, a rendkívüli időjárás által próbára tett vasutas dolgozókról. Főleg a hat évvel ezelőtti, a helytállás nyert.

Lényegében a XII. kongresszus után kezdődött meg a vasút szállítás folyamatának korszerűsítése a körzeti üzemfőnökségek létrehozásával. A feladatok decentralizálásával átalakult a vasút-igazgatóságok funkciója, ennek megfelelően korszerűsödött szervezetük. Jelenleg a vezérigazgatóság szervezetének korszerűsítése van napirenden, amelynek célja a hatékonyabb irányítás és a gazdálkodási szemlélet fokozottabb érvényesítése.

Az elmúlt évben jelentősen fejlődött a vasút irányítási színvonala. A MÁV vezetése arra törekedett, hogy a problémákat reálisan feltárja, és a belső gazdálkodás javításával tartalékait mozgósítsa. A rugalmas gazdálkodás és az érdekeltégi rendszer az elmúlt évben a 40 milliárd forintos költségből 700 millió forint megtakarítást realizált, így sikerült a tervezettnél alacsonyabb szállítás teljesítmény kedvező hatását kompenzálni. 1985-ben az intézkedési terv további 300—400 milliós megtakarítással számol. A vasutas dolgozók szemléletének átalakítása hosszabb folyamat. Az elmúlt években kísérleti jelleggel új érdekeltégi rendszer került be-

vezetésre a záhonyi attrakciók körében, a járműjavító iparban, a pályapépítésnél és néhány rendezőpályaudvaron. Ebben az évben tovább szélesedik a rendszer a kutatás, tervezés és beruházás területén.

A vasút feladatainak megvalósításában megkülönböztetett helyet foglal el a szocialista munkaverseny, ezen belül is a szocialista brigádmozgalom. A vegrehajtó szolgálat fizikai munkaterületein óriási terheket vállalnak a szocialista brigádok. A dolgozók közel 50 százaléka brigádtag, a brigádok száma pedig öt és félezere tehető. 1985-ben új elismerési formák alkalmazásával tovább kell éleketíteni a mozgalom iránti érdeklődést.

A kongresszusi és felszabadulási munkaverseny, jubileumi vetélkedő meghirdetésénél alapvető cél a brigádmozgalomban rejlő tartalékok mozgósítása. Olyan verseny, és a versenyre épülő vetélkedő került meghirdetésre, mely elsősorban a lehető legkedvezőbb gazdasági eredmények elérésére ösztönzi, hogy a gazdasági egységek eredményeiben is érződnie kell a kis kollektívák átlagon felüli munkajelöltései rendszer került be-

Megbecsülni a közöst

Jelölőgyűlés az Újkertben

Tíz perc múlva hat óra. Az Újkerti Általános Művelődési Központ földszinti tantermében alig akad egy-két szabad szék. Fejes Katalin népfronttitkár látható izgalmat csökkenti a kellemes meglepetés: ismerve a lakótelepet, nem számított ekkora érdeklődésre. Hat után pár perccel már pótshékeket kell behozni az újonnan érkezőknek.

A 93-as számú tanácsági választási körzet jelölőgyűlése elkezdődhet. A Bőszörményi út 55—73. Jerikó u. 16—36., Menyhárt tér 7—8. A szám, valamint a Laboncz András tér páros oldala tartozik a körzethez: az újkerti lakótelep egy része.

Harmincas fiatalasszonyhoz fordulok. **Török József** né üzemgazdász az Alföld FÜSZERT-nél.

— Miért jött el a jelölőgyűlésre?

— Öszintén szólva a kis-lányom kedvéért, aki szavalni fog. Ne értsen félre: arról van szó, hogy nálunk a férjem reszortja gyűlések járnak.

— Ismeri a jelölteket?

— Egyikőjüket sem ismerem, és arra számítottam, hogy itt bemutatják őket. Szereltem minél többet tudni rólok, ennek alapján szavazhatunk majd bizalmat.

— Vannak-e elvárásai a tanácsstaggal szemben?

— Véleményem szerint igen jól ellátott lakótelepen élünk, túl sok kívánságunk nem lehet. A tanácsstaggal akkor megy az ember, ha problémája van. Családomban, környezetemben az elmúlt öt évben erre nem került sor. Emberi dolog, hogy a dicsérrel már fukarkodunk; ha nincs bajunk, könnyen elfelejtjük, hogy a tanácsstaggal jól dolgozunk.

— Itt lakom a Jerikó utcán — mondja **Jánosszky Mihály** nyugdíjas főiskolai docens. — Vöröskeresztes titkár vagyok a körzetben, azelőtt párttitkárként tevékenykedtem. Egyik javasolt jelölttel, dr. Szűcs Gyulával négy évvel ezelőtt tartom az elmúlt ciklusban létrehozott tanácsstagi munkakapcsolatot. Szükség volt a csapatmunkára, mert kezdetben sok gondunk volt: a közlekedés, a környezetvédelem, a lakótelep ifjúságának ügye, az egészségügyi ellátás helyzete. Sok dolgot sikerült létni, ami az itt élők életkörülményeit javította.

A kedves szavaiat ünnepeles hangulatot teremtett a teremben. Ezután Kovács Gábor, a jelölőgyűlés vezető elnöke javasolta, hogy válasszák meg a jelölőgyűlés elnökségét, majd elmondta: a népfront a jelenlévők segítségével olyan jelölteket szeretne állítani, akik politikai, emberi magatartásuk alapján alkalmasak a lakótelepen élők problémáinak, érdekeinek képviseletére, képesek a helyi közülményeket figyelembe véve reális véleményt alkotni.

Fejes Katalin területi népfronttitkár az elmúlt ciklus eredményeinek ismertetése után arra hívta fel a figyelmet: a jelölőgyűlések alkalmasak a politikai párbeszédre, ezért igyekeztek megfelelően felkészülni erre a fontos eseményre. A beszámolóban elsősorban a város egészségével kapcsolatos fejlesztésekről volt szó. A magam részéről több konkrétumot vártam a lakótelepet érintő kérdésekről, bizonyára a jelenlévőket is inkább ez érdekelte volna.

A jelölőgyűlés izgalmas pillanatait következtek: bemutaták a jelöltek javasoltakat. **Dr. Szűcs Gyulát** — aki közel tizenöt éve városi tanácsstaggal — zömmel ismerik a jelenlévők. Akárcsak a munkáját, hiszen egyik kezdeményezője volt, hogy létrehozzák a fiatalok és öregek otthonát. Tanácsstagi tevékenységéhez tartozik, hogy a lakosság véleménye alapján szorgalmazta a 31-es gyorsjárat indítását, telefonfülkék felállítását a lakótelepen, tilalmi táblák elhelyezését a gyerekek biztonságáért, szüvegye volt a környezetrendezés. A másik jelölt, **Szilágyi László** ajánlotta a megyei KISZ-bizottságot. Eddigi közéleti munkája alapján — jelenleg a HNF megyei tömegsportbizottságban tevékenykedik — hasonló esélyekkel rendelkezik ahhoz, hogy tanácsstaggal lehessen a jelenlévők szavazata ezt megerősítette: körülbelül azonos számban adták a voksukat arra, hogy mindket jelölt felkerüljön a jelölőlistára.

Bár kevés hozzászólással, jó hangulatban ért véget a 93-as választókörzet jelölőgyűlése. Két kifelé igyekvő férfit szólított meg. **Bácskai István**, a területi pártalapvezető városi politikai felelőse:

— Nézze, ahol így laknak az emberek — karjával fel-fel mutat a lakótelep tizemeletes házaira gondolva — nem olyan könnyű szervezni, mozgósítani. Ehhez képest népes volt a jelölőgyűlés, és úgy gondolom, terjed is az itt szerzett információ.

Andrási József nyugdíjas — korábban tanácsi dolgozó — 1947 óta minden választásban aktívan részt vesz, tizenöt évig — nem itt Debreceben — maga is tanácsstaggal volt.

— Nehány alkalommal én is vezettem társadalmi vitát a választási törvénytervezetről. Ott elhangzott: miért van szükség a többes jelölésre? Megszokták az emberek, hogy egyből választanak, mint annak idején Ádám Evát. Azóta beérett ez az elgondolás. Örülök, hogy ebben a választókörzetben sikerült két azonos eséllyel induló jelöltet állítani.

— Mi hiányzik még ezen a lakótelepen?

— Elsősorban a rend és a legyelem — mondja **Bácskai István**. — Hogy megtanulják az emberek becsülni a közöst. Ha ebben nem segítenek, hiábavaló lesz a tanácsstaggal való találkozás.

D. Karádi Katalin

A vasút negatív tényezői

Sajnos, az áruszállítás grafikonján is a visszaesés tapasztalható. Tonnak millióival szállított kevesebbet a vasút 1984-ben, az 1980. évi eredményhez képest. Egyidejűleg a közúti személy- és áruszállítás teljesítménye növekedett. A fuvarozatok költségérzékenységének hiánya, valamint az a tény, hogy a fuvaroköltségeket a vevők maradóképtelenségük miatt nem tartják meg, mint normatív gazdasági ösztönzést nem biztosította a kongresszus határozatának kitételét, miszerint „az áruszállítást jobb munkamegosztással, nagyobb szervezhetőséggel, jelentős üzemanyag-megtakarítással kell lebonyolítani.”

Az áruszállítás értékalkotó tevékenység, amelyet a termelési folyamat részének kell tekinteni. Jelenleg a vasúti áruszállítás zavartalanágát a külső tényezők jelentősen befolyásolják. A szomszédos vasutak fogadókézségének hiánya, illetve ütemtelensége miatt többször előfordult, hogy több, mint háromezer vasúti kocsi vesztelt a magyar hálózaton kilépésre várva. Nem javult a belföldi szállítók rakodási készsége sem. A folyamatosan termelő üzemek kivételével a szombat-vasárnapi rakodás minimális. Év elején a vasút felesleges kapacitással rendelkezik, év végén viszont rangsorolni kényszerül az igényeket. Az ütemtelenség, nem vitás, rontja a nagyértékű eszközállomány időbeli kihasználását, torlódást okoz, amit a nagymérvű személyzet hiánya miatt intenzívebb munkával sem lehet kompenzálni. A vasút szállítóképességét az utóbbi esztendőben ezek a negatív tényezők hátráltatták.

Erdemes egy számadat mögé tekinteni. A MÁV egy dollárt alig több, mint 23 forintért állít elő, mivel a kiadások, a devizabevételek alig 15 százalékát teszik ki (a tranzitszállításokról van szó). A tiszta devizahozam a 8,5 milliárd forintot is meghaladta. Sajnos, a vasút versenypozíciója az utóbbi években egyre hanyatló. Eszközökének műszaki állapotja folyamatosan romlott, a szükséges anyagi források hiánya miatt. A gazdasági szabályozás évről évre történő változtatása azt az eredményt érte el, hogy a növekvő befizetések, illetve a támogatás megvonása miatt az eredeti

tervvel szemben 10 milliárd forinttal, az V. ötéves tervhez viszonyítva pedig 25 milliárd forinttal javította a népgazdaság költségvetési egyensúlyát.

Ezzel egyidejűleg jelentősen megnyírbálódott a vasút beruházási lehetősége. A vasút gazdasági egyensúlyának romlása miatt a dolgozók nominál jövedelmébe mintegy 11 százalékkal elmaradt a szocialista szektor népgazdasági átlagától. A munkaerő-megtartó képesség romlása miatt a legfontosabb munkakörökben és területeken krónikus munkaerőhiány keletkezett, amely következtében a szállítóképesség csökkent. A vasút létszámhiánya jelenleg 14 ezer fő, ezt a hiányt csak túlórafelhasználással lehetett pótolni.

A vasúti pálya a fiatalok előtt ma még nem vonzó, annak nehézségi foka és megterheltsége miatt. A kormány ezen ügy próbált segíteni, hogy a korábbi 2,5—3 százalékos bérfelértékelés helyett 1985. évben 7 százalékos adózatlan fejlesztést engedélyezett. Bizunk benne, hogy a következő években e „kedvezményekből” esetleg többet kapunk.

A jelenlegi 132 ezer vasutas dolgozó feladatát hivatásúakkal, szorgalommal végzi. A dolgozók fele több munkában, negyede pedig az időjárás viszonyosságainak kitéve látja el a felelős szolgálatát. A dolgozók harmada rendszeresen túlórázik, egyes munkakörökben nem ritka a havi 240—260 órás munkaidő. Emellett egyre nagyobb a követelmények a munka minőségére vonatkozóan.

Az elmondott problémák miatt sajnos a vasút a mai napig sem tudta bevezetni a 40 órás munkahetét, mert a bevezetés esetén még több túlórára kellene felhasználni. A vasút legnagyobb problémája a szükséges fejlesztési lehetőségekben rejlik. A 165 milliárd forintot meghaladó állóeszközállomány megfelelő műszaki színvonalán tartásához jelenleg évente közel 10 milliárd forint beruházásra lenne szükség. Ennek ellenére, hogy a XII. kongresszus határozata szerint „továbbra is fontos feladat a vasút korszerűsítése”. 1984-ben alig több mint 6 milliárd forintot lehetett ilyen célra fordítani. Súlyosbítozza a vasút gondjait emellett az állandósult fizetési nehézség.

A szállítási folyamat korszerűsítése

A vasút a VI. ötéves terv során jelentős lépéseket tett a vállalati gazdálkodás irányába. A beszükkült lehetőségek, az állami támogatás csökkenése egyre hatékonyabb költséggazdálkodást követelt meg. A külső negatív hatások kompenzálására erősíteni kellett a gazdálko-

dási szemléletet. 1983-ban megszűnt a vasút hatósági jellege, mivel a MÁV vezérigazgatóság ettől az időponttól már nem a Közlekedési Minisztérium szerves részének tekinthető. A hatósági feladatok fokozatosan az újonnan megalakult Közlekedési Felügyelet hatáskörébe kerültek.

További intézkedések szükségesegek

A vasútnál dolgozó kommunisták felelősségadata, aktív közreműködése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az elmúlt időszakban egyre romló feltételek között működő vasút még nem akadályozta a népgazdaság újratertelési folyamatát.

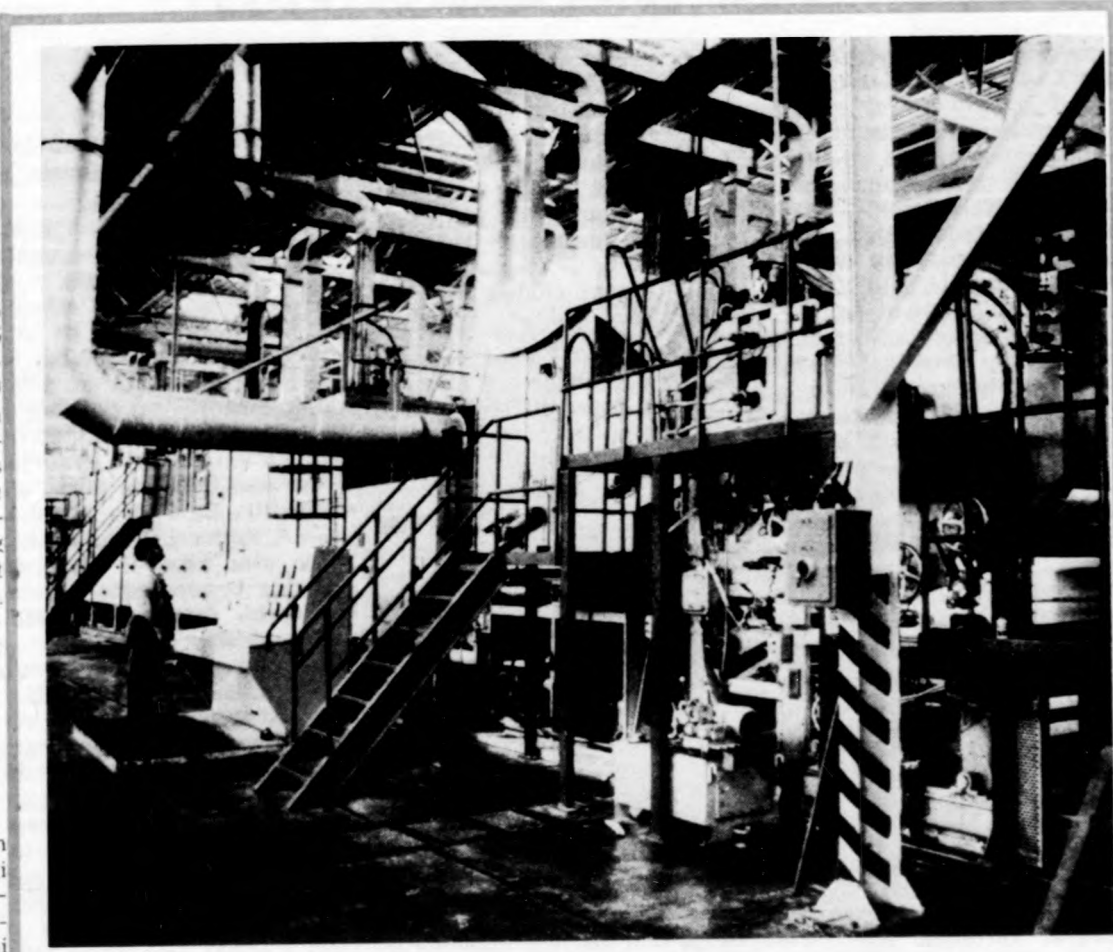
A vasút gazdasági helyzetét 1984-ben az Állami Tervezőbizottság két alkalommal tárgyalta, és a kritikus helyzet fokozatos feloldására jelentős határozatokat fogadott el. A határozatok következetes végrehajtása arra hivatott, hogy a műszaki színvonal romlását megállítsa és a dolgozók szociális ellátottságát és anyagi megbecsülését fokozza. A vasút munkaerő-megtartó képessége a jövőben még további intézkedéseket igényel.

A vasút zavartalan működése népgazdasági érdek. Nagyon régen állapították meg, de igaz, hogy a vasút az ország errendszer. A magyar vasút érrendszerében

érszükületek vannak, sőt már több infarktuson is túl van.

E kongresszus minden biznnyal fölfigyelt erre, mert ha a vasút a szükséges segítséget nem kapja meg, akkor a népgazdaság munkáját öt évben belül csak akadályozni tudja. Az állami támogatás csak jelentős lehet, szerény nem. Ha a vasútnak magának kellene a fejlesztéseket bevételeiből megteremteni, akkor a jelenlegi személydíjszabást 150 százalékosra kellene fölemelni, de az áruszállítási tarifákat is 80 százalékos emelés követelné. Márpedig ez szocialpolitikai okokból sem képzelhető el. Az áruszállítási tarifálemelés pedig egyenesen inflációs hullámot indítana el. Kezdeni szavak ezek, de föltáróak és még talán időben hangzanak el. Mint ahogy arról is meg vagyok győződve, hogy a XIII. kongresszus határozatait a vasutasok végre fogják hajtani.

Kulesár József
vasútigazgató

Felavarták az új pvc-padló gyártó üzemét a Hungária Mu anyagfeldolgozó Vállalat nagytérenyi gyárában.

FÓKUSZ

A KASZINÓK VILÁGA

A klessheimi kastély környéke mindig rendkívül gondozott. További jellemzője a környéknek, hogy csak a legdrágább autók állnak meg a gereblyézett kavicsos, hogy méregdrága ruhákba öltözött utasok meglátogassák Ausztria egyik legelöltebb épületét. (Klessheim a történelemben is beírta a nevét. Nemcsak azzal, hogy Adolf Hitler annak idején itt fogadta a külföldi kormányfőket, uralkodók egy részét, s hogy Horthy Miklós is ellátogatott ide, hanem azzal is, hogy a hetvenes évek igen aktív osztrák külpolitikai időszakában Kreisky exkancellár itt találkozott többek között Ford amerikai elnökkel és Sadat egyiptomi elnökkel is.)

Azóta különleges alkalmakkor újból kinyílnak a kastély ajtajai. Olykor játékkaszinót üzemeltetnek itt, olykor ünnepi fogadást tartanak, s van, amikor a világhírű sportzergényező cég, az Adidas veszi bére egy hétvégére, hogy Európa minden pontjáról ide hívja üzletheit az új termékek bemutatására. (Klessheim fekvése ideális, alig 15 kilométernyire van az „almok városától”, Salzburgtól, amely elsősorban a nyugat-német turisták körében rendkívül népszerű, de az ünnepi játékok más országok zenebarátait is tiszerszámra csalogatják ide.)

A salzburgi kaszinó egyike Ausztria tizenegy játékbarlangjának, hírnevét tekintve pedig a bécsi és a badeni után a legjelentősebb. Nem csoda, hiszen az ünnepi játékok borsos helyeit figyelve nem az ember érzi, hogy a kaszinóba látogatók különösebben megdöbbennek, mekkora térére is tesznek.

S bár a reflektorfényben Salzburg áll, alig nyolcvan kilométerre délre egy másik, egyre dinamikusabban fejlődő központ is felhívja magára a figyelmet. Badgastein jelentőségére utal, hogy hatalmas pénzért átalakították az Europa Hotelt, s pince-rendszerében — amely egyébként öt emelet mélységben nyúlik a hegyi sziklafalba — új játékkaszinó üzemel. Nem tették volna, ha nem látogatnának pénzes külföldiek tízezrei a híres téli—nyári üdülőközpontba. (Badgastein két tényezőnek köszönheti szerencsét. Az első az, hogy évszázadokkal ezelőtt gyógyvizet találtak, amelyről kiderült, hogy ivókúráként és fürdőként egyaránt rendkívül jó hatást fejt ki különösen az idős emberek ízületi panaszaira és bizonyos bélbetegségeire. Az igazi fellendülés mégis csak akkor következett be, amikor Ferenc József császár egyik nyári rezidenciáját itt építette fel. Így vált Badgastein a század első időszakában a „csúcsdiplomácia” egyik fellegvárává — s ezt a rangot mentette át a második világháború utáni időszakra is.)

Ebben jelentős szerepe van annak, hogy rendkívül ügyes üzletemberek állnak az alig 6000-es község élén. Tudják: beruházás, korszerűsítés nélkül nem lehet vendéget csalogatni. Ezért döntöttek úgy, hogy hatalmas játékkaszinót építenek ki az Europa Hotelben — a megnyitón Liza Minelli énekel! De nemcsak a kaszinóban bíztak, hanem abban is, hogy Badgasteinba sportolni vágyók is érkezzenek. Megépítették tehát az öt fedett teniszpályát az uszodával, s azóta a siparadicsomban állandóan pattog a fehér labda is.) A kaszinó igazgatója elmondta: mivel téli üdülőhelyről van szó, nem veszik szigorúan a kaszinóknak egyébként hagyományosan megkövetelt elegáns öltözé-

ket. „Tudjuk, aki ide jön, nem biztos, hogy elhozza szmokingját — márpedig nekünk a kispénzűek tételeire is szükségünk van” — hangzik a logikus magyarázat. S a látvány valóban nem mindennapi. A három rulettasztal mellett farmernadrágos, pulóveres, jobbára fiatal játékosok állnak. A kispénzűek pénztárcájához szabták a tételeket is. Amíg Ausztria kaszinóiban átlagosan 50 schilling a minimális tét, addig Badgasteinben mindössze 20 schilling. A helyi adottságokat figyelembe vevő újítások beváltak, mert a kaszinó nagy forgalmú.)

Joseph Flatscher, Badgastein idegenforgalmi főnöke így fogalmaz: „Nem is a bevételre van szükségünk, hanem arra, hogy elmondhassuk, hirdethessük — mi összkomfortot nyújtunk. Van kaszinóknak, 150 kilométer hosszú, egybefüggő sípályának, rajta 52 lifttel, s van több mint 100 olyan szállodánk, amelyben vagy szauna, vagy gyógymedence van. Ennek tudható be, hogy tavaly, amikor világszerte visszacsúszott a turizmus, mert az embereknek kevesebb pénzük volt, nálunk több látogató volt, mint egy évvel korábban. Annak is örülünk, hogy sikerült megváltatnunk a rólunk kialakult képet. Sokáig ugyanis azt gondolták az emberek, hogy a gyógyvíz miatt Badgastein az idősök gyülekezője. Ma már több a fiatal vendégünk, mert rájötték, nem is olyan rossz dolog az egész napos sielés után néhány percre a meleg vízben eltölteni, ellazulni. A hetvenes évek végén fordult először elő, hogy télen — tehát a sí-szezonban — több vendégünk volt, mint nyáron.”

Badgastein a gasteini völgy legismertebb városa, világszerte ismert üdülőhely: 1984-ben több mint 92 országból érkeztek vendégek. Az egykori császár pihenőhelye azonban egyedül nem képes többé megbirkózni a turisták áradatával. Szerencsére két másik község is társult hozzá: az alig 5-10 kilométerre fekvő Dorfgastein és Bad Hofgastein. Különösen utóbbi fejlődik lélegzeteláztatón: már hatalmas fedett uszodája van, s műjégpályát is építettek, nem beszélve a több száz kisebb-nagyobb

hotelről. Bad Hofgasteinben mindenki a turizmusból él. (Karl-Heinz Muckhoff, Bad Hofgastein idegenforgalmi főnöke: „Mindenben közös terveink vannak Badgasteinnel, s ez eddig sikeres koncepcióknak bizonyult. Kivétel csak az idei tél első része képez, amikor a rendkívül hideg és a hóhiány miatt kevesebb vendégünk volt. A sífelvonókat üzemeltető vállalat például négy hónap alatt 10 millió schillinggel kevesebb bevétellel tért szert, mint 1984 azonos időszakában.”)

Bad Hofgastein mesébe illő főterén, a hatalmas szállodák mellett február elején különleges kép fogadta a Magyarországról ide érkező újságírókat: magyar rendszámú Wartburg és Lada állt a szállodák előtt, s a sípályán is lehetett magyar szót hallani. Mindez azt bizonyítja, hogy a magyarok kezdik fedezni ezt az „aranyvölgyet” is. Nem utolsósorban azért, mert a vendéglátók jóvoltából a magyar utazási irodák kedvezményeket kapnak. Ebben is megnyilvánul az az üzletpolitika, amely a kaszinó létrehozásakor is megfigyelhető volt: a kispénzű idegent is megbecsülik. (Az illetékesek elmondták: 1983 —84 télen több mint négyszáz magyar sielő érkezett, s azt várják, hogy ez a szám közösen megduplázódik majd. Ez elsősorban akkor következhet be, ha elérlik, hogy a magyar turisták itt-hon forintért vásárolhassák meg az egyébként igen drága liftbérleteket.)

A kiváló szolgáltatás mellett a rekláma figyelnek leginkább az idegenforgalmi szakemberek. Nem véletlenül találkozik badgasteini beszámolókkal a világlapokban — mint ahogyan az sem lehet a véletlen műve, hogy Badgasteinben januárban elkészült az első arab nyelvű prospektus a sípályákról. Kiderült ugyanis, hogy a meleg vízkörül származó szívesen tanulnak meg sielni. Tavaly már több mint ötezen érkeztek a Közel-Keletről. A badgasteinek abban bíznak, számuk hamar megduplázódik. A hazaiak jól felfogott érdeke ez: az olajsejkekéről ugyanis nem mondható el, hogy pénzügyben szenvednek...

Oltványi Tamás

Keresztesi értékmentők

EMLÉKEZET, KRÓNKA, MÚZEUM

Biharkeresztes természetes település a megye délkeleti részén, a társasokégek egész fűrtje (Nagykeréki, Told, Ártánd, Bedő, Bojt, Nagy-zomlin) kapcsolódik hozzá a közigazgatás köldöksínörjén. Most azonban nem ez a megővekedett szerep terítéken. Aziránt érdek-lődtem, dicsekedhet-e az ot-tani lakosság Keresztes-szak-értőkel, jelentős-e a hely-történeti érdeklődés, termett-e itt gyümölcse a krónikairó-mozgalomnak, azaz milyen hűfokkal bír a lokálpatrióta érzés.

Sárvári Kálmánné, a tanács vb-titkára Járjai Antal, a helyi ipari szövetkezet

Az idő viharaiban

Nehéz dologra vállalkozunk, a település történetét próbáljuk összerakni ismertebb mozaikjaiból. Rég elporladt népek használati tárgyai kerülnek szóba, elenyészett nációk hadainak viselt dolgait emlegetjük fel. Talán elvéreznénk a szigorú tekintetű tudósok előtt, bár — ha pontosságunk nem is

nyugdíjas elnökét és Simon Lajos (szintén a szövetkezet nyugdíjasa) ajánlotta mint jó riportanyagokat. Mindketen „bennszülöttek”, több nemzedékg visszamenőleg itt laktak az elődeik is.

Simon Lajos: — Ugyan-azon a portán lakok, persze, nem ugyanabban a házban, ahol a dédapám is született és élt.

Járjai Antal ősei mind apai, mind anyai ágon iparosok voltak, német származásúak („a nagyszüleim még beszéltek németül”), két évszázada is lehet, hogy a szléciai poroszokat erre a táj-
ra vetette a történelem.

— szorgalmunk valószínűleg megmentene bennünket. Szkíták, kelták, gepidák, avarok, dákok, szarmaták — kavarognak a táj birtokosa, s már bent is vagyunk a Krisztus utáni időben. A Cserepes-tanyán és a Nagy Farkasdombon talált sírleletek utalnak az itt létükre. Honfoglaláskor magyar em-

A háromból egy...

Egy rajztanárno portréjához

Szakfelügyelője javasolta, hogy írjak portré-riportot Papp Lászlónérol, aki nemrég ment nyugdíjba. A debreceni, Bad Hofgastein megyei rajztanári karnak értékes és jellegzetes tagja volt, szeretné, ha mások tanulnának példájából, magukévá tennék gyermek- és szakmaszeretét. Ha egyáltalán az ilyesmire tudatosan szánja el magát az ember...

Papp Lászlóné meglepetéssel veszi tudomásul érdeklődésemet, némi meggyőzés, kérés is szükséges volt ahhoz, hogy költelnek álljon. Nem álszerénységből tette, csak arra hivatkozott, hogy nem történt vele semmi rendkívüli. Úgy vélem azonban, ez a tanári pálya is sok érdekes és rendhagyó mozzanatot tartalmaz.

— Háromszakos vagyok — kezdi az emlékezést a rokonszenves tanárno, miután minden fenntartás elhárult. — Magyarból, történelemből és rajzból szereztem oklevelet. Tanulmányaimat 1948 szeptemberében kezdtem a Debreceni Pedagógiai Főiskolán, abban az intézményben, amelyről mostanában nagyon keveset beszélnek. A főiskola eredetileg négyéves képzési idővel szerveződött. Rövidesen áttelepítették Egerbe, minthogy olyan nagy volt a szakoshiány, a képzési időt három évre csökkentették. A gyakorló évetem Polgáron töltöttem, azután húsz évig főleg magyart tanítottam. Mindig vágytam azonban a rajz tanítására, de valahogy nem jutottam hozzá, legfeljebb egy-két órát kaptam. 1971-ben azért mentem át a debreceni Fazekas Általános Iskola-ból a Ságváriba, hogy végre a rajz le-
gyszerűen a fő tárgyam. Tulajdonképpen tizenhárom éven át tanítottam intenzíven a rajzot.

— Volt-e ennek a másfél évtizednek fordulópontja?

— Igen, számomra mindenképpen, bár úgy gondolom, az egész magyar rajzoktatásban új korszak kezdődött Balogh Jenő tanfolyamai után. En „agymosónak” szoktam nevezni Balogh Jenőnek, a kiváló festőművészek és rajzpedagógusnak a szemléletfordító módszertani tanfolyamát.

— Mi volt ennek a lényege?

— Az 5–8. osztályos anyag spirálszerűen épül fel, bővíti állandóan. A gyerekeket életkori sajátosságaik szerint terheljük meg. Adva van például a mákgubó. Analizáljuk, majd szintetizáljuk a formát, leg-
alább kéthónapi munkát lehet vele tervezni, aminek a végén a gyerek bábót készít belőle. A lényeg az, hogy alkotó folyamatot teremtünk a tanuló számára. Mert minden gyerek alkotni akar, olyan nincs köztük, aki ne tudna rajzolni, mintázn. A folyamatban persze minden gyereknek külön-külön kell megtalálnia a neki legmegfelelőbb munkát. A tanuló rajzol, mintázás közben meglehetősen új formákat hoznak létre, mert általában nagyszerű a konstrukciós képességük, amiről sokszor maguk sem tudnak. Ezzel a módszerrel a rajzórán valóságban bányásszuk a gyerekek tehetségét.

— S mi volt azelőtt?

— Azelőtt megbeszéltek a feladatot, megállapodtak a megoldásban, s a legtöbb gyerek kintlódott, mert nem magát adta, hanem valami föle idegen kitűzött célhoz kellett volna eljutnia.

— A másolárol van szó?

— Nem, nem! — mondja élénken. — En sohasem másoltattam, az ellen mindig tiltakoztam belőlül. A szokványos iskolai rajzolatásra gondoltam, amely évtizedeken át meghatározta a rajztanítást.

Papp Lászlóné ezután arról beszélt, hogy Balogh Jenő egyszerű módszereit csak úgy lehetett meggyökereztetni, hogy a szakfel-

ügyelők és az igazgatók partnerek voltak, rugalmasan értelmezték a rajztanítást. Biró Lajos festőművész nevét is említi, a Fekete Borbálén, Pálffy Dénesén, Úveges Márián kívül, mert ő másokkal együtt egy rajztanári stúdiót szervezett a megyében, s bizonyos értelemben megelőzte a Balogh Jenő-féle kísérletet.

— A rajztanári stúdiót nagyon fontosnak tartom, rengeteg kitűnő előadó és koncepció ismertem meg, azonkívül aktivitásra serkentett. Ott kezdtünk foglalkozni a textillel is. Egyébként időközben a főiskolai rajztanítás is az új koncepció irányába teljesedett ki.

— A gyerekek általában szeretik a rajzot? — kérdezem.

— Nagyon! Sokszor már a következő órára is becsengettek, de ők alig akartak elmenni. A között a több száz gyerek között, akiket én rajzra tanítottam, alig akad egy-két közömbös. Láttam volna, hogy mennyire szerettek az a gyággal bánni, az külön szerartást volt!

— Lehet differenciáltan foglalkozni a nyí gyerekekkel?

— Lehet! Volt olyan osztályom, amelyik háromszor annyit tudott elérni, mint egy átlagos osztály, olyan jó és gyors volt a megoldóképeségük.

— S a magyart nem bánta?

— De igen! Volt úgy, hogy megszakítottam a táppézenmet, mert a tananyagban az Egy gondolat bánt engemet című vers következett, azt mindenképpen én akartam elemezni. Sajnálom a történelmet is, de mit tehettem? Fájt a szívem, de három tan-
dony nagy megerőtetés lett volna. Tulajdonképpen a Képzőművészeti Főiskolára akartam menni a Dóczyból, ez a vágyam erősödött föl egy idő után. Különbön valaha aktívan sportoltam, egy évig a testnevelés szakot is hallgattam, ám később rá kellett jönnöm, hogy a sokoldalúság szép dolog, de a választás előbb-utóbb elodázhatatlan.

— Nagy sikerű szakkört vezetett a Ságváriban. Emlétkébe egy pár gyermek-rajzot?

— Sajnos, csak egyet-kettőt, mert kezdetben nem gondoltam rá, aztán pedig sajnáltam magamhoz venni őket. Pedig de sok díjat nyertek a gyermekeim rajzokkal, grafikákkal, szövegekkel a megyében, Zánkán és másutt.

— Ön saját művészi kifejezéseivel is próbálkozott. Azt fogja folytatni?

— Tagja vagyok a nyírbatori alkotótelepnek, ahol elsősorban a rekeszománc-technikát tanultam, részt vettem a telep kollektív kiállításain. Kezdi koromban sokat festettem, aztán abbahagytam, s csak a hatvanas évek végétől festettem újra viszonylag rendszeresen, mert én nem tudok menetrendszerűen alkotni. Ebben volt ön-
álló kiállításom, amatőr tárlatokon gyakran szerepeltem, sőt részt vettem, amíg lehetett, néhány öszi tárlaton is. Szövegből „C” kategóriás vizsgát tettem, a megyei művelődési központban Nyakas Miklósné után én vettem át a vászonszövő műhelyt. Így tudom az átmenetet megteremteni az életvitelben, mert nagyon hiányzik a tanítás. Bennem nagyon erős a közvetítő hajlam. Tavaly nyáron Párizsban jártam, s közben eszembe jutott, hogy már nem fogok tanítani, s néha az az érzés lett úrrá rajtam, hogy akkor miért vagyok itt? Hát pillanatszerűen ennyi — vágja el határozottan a fonalat, talán nem is gondolva arra, hogy a megfogalmazásban önkéntelenül is benne van a folytatás ígérete.

Bakó Endre

Képek

A létvértési kak-csupán a hajnali kezdeténél tartanak a nagyközösg keres-kói az ébredés reflexszerű mozdul-hallgattatják a Két-három rántás-kódés, egy mozdula-vét hópintik föl, a-dikkal pedig már a-tesztét igazgatják. biciklivel, motorral-ki mivel, igyekszik-kába. Hová is? Vaj-jó gazdálkodó te-
vetkezett vala-
vagy az építő v-
szövetkezetbe, a-
tési üzembe, az Á-
maüzembe vagy a-
bevaltóba...

S csaknem szállnak vonatra hogy a fővárosban megészék helyen meg a mindennap helyi üzemek, saj tudják megoldani foglalkoztatást, us tésekben nincs vó melléküzemág, dig nem telepített

Hat óra, talpon falu. Malacvisítás, gés, buszbrummoz kapuk csapódnak.

Délelőtt, langymeleigen sim-sugarak, alig szív-galom az utcóna-
keveset mutatna a-
település szívében-
áruhá vezetője,
József épp egy ár-
csit lot a raktárba-
sen vagyunk — m-
hat emberem hán-
pánz, gyes ... D-
gálás nem szünet-
dent a vásárlókér-
dent. Ebből élünk-
lagforgalmunk h-
siet.” Utolsó s-
forintet vetem pap-
az üzletvezető für-
viharzik. Amit-
még a létaiaktól: laszték elfogadhat-
gos hiánycikkeket-
mítva. Az „elfoga-
úttal jelzi, hogy-
lehetne jobb. Iga-
kívül négy kis-
kődik, de minde-
is kevés a hasonl-
településekhez ké-

Bár a határörk-
előregedés s a la-
gyatkozása figyel-
mégis mind több-
évente 55 épül. A-
nács két helyen 3-
kit ki az idén, tár-

Szai

Rövidre vág-
vastag üvegű-
tónyitáskor m-
más Nagy Ist-
dijas elnökér-
termelőszövet-
nem felejtett-
csak úgy vakt-
is mondják, h-
cán. Irodalm-
Egész kis öss-
vánról, rögtö-
dijas jelzőt. E-
sza, hogy Nag-
ve volt; a me-
atya. Példá-
szes hajdúbö-
ugrott bele a-
leti kockázato-
pézt olyan h-
ra remél vo-
ben. S ezt ne-
lom, csupán-
zott a megal-
Bemutatko-
bősörményi-
idevalósi. Na-
házigazda, de-
désen ment á-
negyede. Eg-
hogy biz' Nag-
a múltban. A-
jövetelem cé-
egészesnek é-
hogy bírta ki-
tendeit?

— Társada-
(A válasz a-
deklódtam, s-
mint ahogy-
laltságú.)
Könnyű bo-
hozza. Kissé-
tekintetem...

— Ez a komádi Bihar Né-
pe Termelőszövetkezet adta-
nekünk rendbehozva — mu-
tat Szabó László a cséplő-
gépre. — A traktorok mind-
üzemképesek, maszekoktól-
szereztük be őket, vagy pén-
zért, vagy gépért cserébe. Ebben az évben a kismemelt-
terep rendezésén dolgozunk,
aztán jönnek a következő-
mozzanatok. Szeretnénk, ha-
öt éven belül látogatnák fo-
gadhathna a kiállítás, tíz év-
távolában pedig a pihenő-
hely kialakulásával is szá-
molunk.

Erdi Sándor

Képek, arcképek Létavértésről

A létavértési kakasok még csupán a hajnali koncert kezdeténél tartanak, mikor a nagyközség keresőképes lakói az ébredés küszöbén reflexszerű mozdulattal elhallgattatják a csörgőórát. Két-három rántás az öltözőkodes, egy mozdulattal a kávet hörpintik föl, a harmadikkal pedig már a kapu reteszét igazgatják. Gyalog, biciklivel, motorral, busszal, ki mivel igyekszik a munkába. Hová is? Vagy a négy, jól gazdálkodó termelőszövetkezet valamelyikébe, vagy az építő vegyipari szövetkezetbe, a költségvetési üzembe, az ÁFÉSZ termelőüzemébe vagy a dohány-beváltóba...

S csaknem hétszázán szállnak vonatra, buszra, hogy a fővárosban avagy a megyeszékhelyen keressék meg a mindennapit. Mert a helyi üzemek, sajnos, nem tudják megoldani a teljes foglalkoztatást, ugyanis a térségben nincs számottevő melléküzemág, ipart pedig nem telepítettek ide.

Hat óra, talpon az egész falu. Malacvisítás, tehénbörgés, buszbrummogás, ajtók, kapuk csapódnak...

új fészekrakókat. Ami viszont gond: a helyi TŰZEP választéka gyenge, ezért az építkezők más telephelyekről szerzik be a szükséges anyagokat. Hogyan zajlik egy-egy építkezés? Ugyanúgy, mint másutt. Összefog a család, segítenek a szülők, kaláka, OTP...

Fiatalasszony tereget az udvaron. Beköszönünk. Pántya Istvánné meglepődve tessék a közös udvar bal felén

házak, hajdani dülönevek (Láposhegy, Ficfáság, Kő-kútlapos, Szilerdő) mind arról vallanak, hogy régóta lakott terület a község és környéke. A különféle források szerint itt is éltek szláv törzsek a honfoglalás előtt. Az első hivatalos történelmi adat: a Váradi Regestrumban Nagyléta, mint Bolondóc vár „tartozéka” szerepel 1229-ben. 1270–1272 körül V. István Nagylétát

Egyre több az új ház

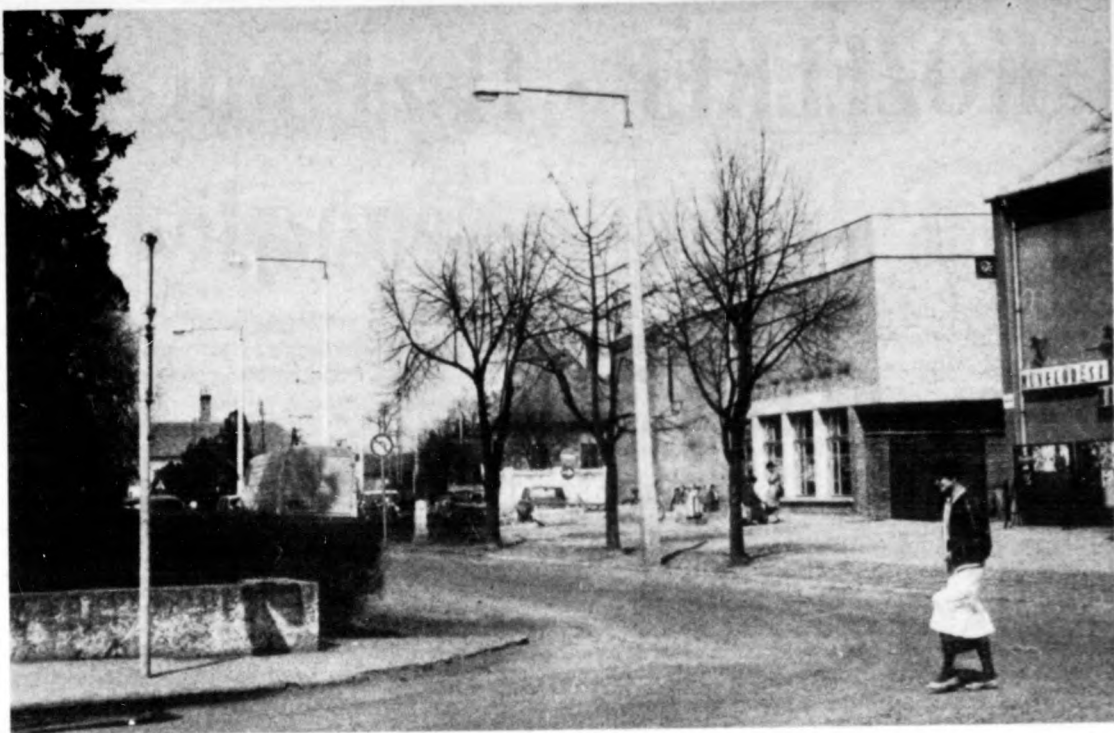
Délelőtt, tavaszidő, langymelegén simogató nap-sugarak, alig szivárgó forgalom az utcákon. Színesben keveset mutatna a kép. A település szívében álló ABC-áruház vezetője, Pankotai József egy áruhárdó kocsitól a raktárba. „Kevesen vagyunk — mondja —, hat emberem hiányzik, táppanz gyűjtsünk. De a kiszolgálás nem szünetelhet.” Mindezt a vásárlókért? „Mindent Ebből élünk. Havi átlagforgalmunk hárommillió forint.” Utolsó mondatát sietve vetem papírra, mert az üzemvezető fűrgen tovább viharzik. Amit megtudok meg a létiaktól: az áruválaszték elfogadható, az országos hírcikket nem számíttatja az „elfogadható” egyáltalán jelzi, hogy az ellátás lehetne jobb. Igaz, az ABC-n kívül négy kisbolt is működik de mindegyikben kevés a hasonló adottságú településekhez képest.

Bár a határörköségben az előregedés s a lakosság foglalkozása figyelhető meg, mégis mind több az új ház: évente 35 épül. A helyi tanács két helyen 34 telket alakított ki az idén, támogatván az

álló régi házba. Mert a négy esztendeje megkezdett építéssel még hátravan a víz s a villany beszerelése, így az új, száz négyzetméteres lakás egyelőre nem „szalonképes”. Noha szemügyre véve máris tetszetős. Fehér kőporral lesz „felöltöztetve” barnára festetten díszlenek majd az ajtók, ablakok. Most ez a mód. Vajon idő múltán, elszaporodásukal nem válunk unalmassá ezek a fehér-barna házak?

Pántyáéknak így szép, a többi nem tudják. Örülnek, ha végre végre érnek az szony jelenleg gyesen van. Építkezésnek. A fiatalasszony jelenleg gyesen van. „Végül itt akarunk letelepedni. Először Hajdúhadházon próbáltunk szerencsét, aztán úgy láttuk, jobb lesz Létán, a férjem szülőfalujában.” Pántya István, a család fő szakmáival rendelkező, üvegező. Bár hasznát vennék Létán is, ám ő a számítást inkább Debrecenben találta meg. Így vélekedik. És a legifjabb Pántya? „Göögögög...” — próbál nyilatkozni. Összenézünk, nevetünk.

A település ipari műemléke, a vízi vágóhid, az ódon

Délelőtt a központban

„Tavaly hagytam abba a tésezést” — mondja Nagy Józsi bácsi, a nagyközség újabb kori történetének képviselője, formálóját (Foto: Kőszeghy György)

„Tavaly hagytam abba a tésezést, elfáradtam már, hiába. Pedig nekem doktorom még nem volt.” Az öreg bútorok közt, a falon fénykepek. A család? A feleségemmel 1930-ban keltünk egybe, egy lányunk született. De Violán 35 évesen elhalt, két fiút hagyott hátra, mi neveltük föl őket.” A megélhetésükről ezt mondja Józsi bácsi: „3470 forint a nyugdíjunk, anyjával együtt, no meg a háztáji. Van még nyolc sor szőlő, malacok, tyúkok. Így megvagyunk.”

A szálás-inas ember keze az asztalra téved. Ujságok, zseb-rádió — hadd állományfejlesztéssel, elsőjőjjön be a nagyvilág, illekedni tudni, mi történik. Még itt élők 9,5–12 százaléka cigány, ezért a négy óregek napközi otthona közül az egyiket nekik alakították ki.

Az általános iskolát nem tölti be gyermekzsivaj, a tanuik: Debrecenbe mentek, színházba. Létán és Kokadon egyébként 1112 diákot nevelnek okitanak a két iskolában, a gyerekeknek több mint a fele napközis. Irinyi János nevet viseli a művelődési ház. Itt hunyt el a foszforos gyufa feltalálója, mondják.

Az ABC bezár. Kik látogatják, milyen programokkal várják őket? Kérdéseimre Turóczi Barnabás igazgató nem szépitve sorolja: „Szüksős a hely, berendezéseink elavultak, nem túl otthonos a ház, ami alapfeltétel kellene hogy legyen. Nagy a gyarapodásért való hajtas, sokan ingáznak, így aztán főképp a hét végére, a zenés-táncos rendezvényekre szorítkozunk, vetélkedőket szervezünk. A munkahelyi közművelődés? Nem rosszabb, nem jobb, mint másutt.”

Sz. Tamás Tibor

Szálak, amelyek kötnek

Rövidre vágott, sűrű haj, markáns arc, vastag üveg szemüveg. S hetven év. Ajtónyitáskor még csak ennyi az első benyomás Nagy Istvánról, a Vörös Csillag nyugdíjas elnökéről, az első hajdúböszörményi termelőszövetkezet alapítójáról. Ismerik, nem felejtették el. A város túlsó végén csak úgy vaktában rákérdezek, és meg azt is mondják, hol lakott ezelőtt. A Petőfi utcán. Irodalmár barátomhoz is betérek. Egész kis összefoglalót remekel Nagy Istvánról, rögtön neve elébe téve az állami díjazást. Barátom arra tér vissza-vissza, hogy Nagy István a saját pénzerő híve volt; a megalapozott, stabil szövetkezés atyja. Példája mögé zárkózott fel az országos hajdúböszörményi szövetkezet. Nem ugrott bele a gazdálkodástól távol álló üzleti kockázatokba, de nem osztogatta a pénzt olyan helyre sem, ahonnan a kultúra remélt volna föllendülést Bözörményben. S ezt nem a megrovás hangján hallom, csupán azért, hogy ez is hozzátartozott a megalapozás dolgához.

Bemutatkozásomkor sikeres a „rajt”: bözörményi vagyok a Vénkertből, így hát idevalósi. Nagypapám termetre idézi a házigazda, de azt is, hogy mekkora fejlődés ment át a városnak ez a volt szegény-negyede. Egy-egy mondatból kihallom, hogy biz' Nagy Istvánék is könnyen éltek a múltban. Aztán váltunk „Nyergelek” át jövelem céljára. Azt látom, hogy jól egészségesnek örvend a régi elnök, de vajon hogy bírta ki a nyugdíjba vonulás első esztendeit? — Társadalmi állásban. (A válasz frappáns. A közérzet felől érdeklődtem, s Nagy István „köz” érzete, mint ahogy mondja is, társadalmi elfogultságú.) Könnyű boroskát tölt. Szikvizet spriccel hozzá. Kissé remeg a kéz, elkapom róla tekintetem...

— Hát, kedves barátom... — Koccint. Majd sorolja, hogy milyen szálak kötik még a szövetkezethez, a „Csillaghoz”, s egyáltalán a mozgalomhoz. Öt évig például a debreceni tsz-üdüző igazgatóságának elnöki teendői, a csereüdültetések kötötték le szabad idejét. Ha már itt járunk, megkérdem: — Felkapott hely? — A gyógyfürdő a mágnes. Főleg a du-nántüliakat vonzza, különösen azóta, hogy az üdülési díjban szinte benne foglaltatik a gyógykezelés.

— Hová hívják? — A két kéz egybefonódik, jelöl annak, hogy erről is van mit mondani. — A Csillagban küldött vagyok. A tervismertetésből sohasem felejtene ki. Hátjárás. Más téseztek, a többiek is elhívnak, tiszteletből. — Arra nem gondolt, hogy szaktanácsadó legyen?

Nagy István homloka felett felhők tornyosulnak. Egyáltalán nem tartja jó dolgoknak. — Inkább pénzereseti forrás az, mint szükséges állás — mondja, de nemcsak úgy, hogy kibökkenti. Erről neki ez a privát véleménye. „Ha esetleg valóban tanácsra van szükség, a szövetkezetben például, hívják össze a nyugdíjas főagronómusokat.” Amúgy, általában véve, a sok helyettes se tetszik neki, s nem is tetszett. Állítja, az csak úgy tűnik, hogy nélkülük megáll a tésezben az élet, ha a vezető „kihúzza a lábát”. Aki vezető, az nem márról holnapra dolgozik.

— S Vörös Csillagban van most helyettes elnök? — Nincs. Minek? Ott a főagronómus. A szövetkezeti demokrácia újabb lépcsőfokain is „járunk egyet”. Nagy István ma is a közgyűlést tartja a legmegbízhatóbb

népi fórumnak a szövetkezetben, s fel atól, hogy a küldöttgyűlés áttétele túlságosan egyszerűbbé teszi a kinti problémákat. „Márpedig az elnök csak akkor lehet nyugodt, ha minél nagyobb nyitvanossággal találkozik. A demokráciát csak együtt lehet építeni az emberekkel.”

Érzem, hogy egyre közelebb kerülök a „Nagy István”-i tartáshoz. Ez az, amiről ma is beszélnek. — A bátor felvetéseknek mindig örültem — toldja meg. — Akkor voltam nyugodt az szőlők, „tessék erre vagy arra is odafigyelni elnök elvtárs”. Ez az igazi társadalmi ellenőrzés.

Más vizekre evezünk. — A Vörös Csillag híres pénzügyi biztonságáról, hatalmas összegű betétállományáról.

Szalai Csaba (Foto: Iklódy)

— Az adós elkötelezett. Az ember a saját erejére támaszkodik! Akkor s azt vásároltuk meg így, amikor éppen kellett valami. Megmondom, nekünk mütárgyánk is volt mindig. Sokféle haszna van a saját pénznek, a hitel nélküli gazdálkodásnak.

— A portájáról, a rendről is számon tartják a „tsz”-t. Egy egészen kicsi példája volna-e, hogy s mint kerítette hatalmába a tagságot a rendszeret? — Menjen el a gépudvarra. Nyírott bokrokat lát. Annak idején 40 ezer Ft-ért hoztunk díszcserejét. Hányan figyelmeztettek: „Ügyis le fogják törni!” És nem! Az ilyen „kirakat” nevel. Nevelti az embert. Ha egy üzem körül rendtelenség van, szanaszéjjel minden, akkor bizony a következtetés is levonható, s az ilyenkor eléggé gyászos. Nálunk építkezés alkalmával érdemes megnézni a cementzsák-rakodást. Megolvashatóan rakják! Sorban. A hasadt szák után pedig felseprük a helyét. Meg lehet ezt csinálni, miért ne!

— Mit sajnál azóta, hogy nyugdíjba érkezett? — A tagság kiöregedését, s azt, hogy hiányoznak a fiatal, jó szakmunkások. Mennék ugyan a „tsz”-be, de nem elegendő. Vagyat! Nem arról beszélnek, hogy kevés a szakemberünk.

— S mit tart az életében szerencsének? — Hogy sokkal közelebből ismerhettem meg az élet rossz oldalát is, mint más. S így ez segített később. Sok barátot szereztem. Tudtommal nincs haragosom, nincs, aki rossz szemmel nézne rám. Megkeresnek. S ha én tanácsokot valamin, ne vegye nagyképszerűsége, hajlanak rá. Esetleg azt mondom pedig: „te, barátom, ezzel vagy azzal nem mégy semmire. Mást próbálj!”

A feleség tölt. Férji megszólítása: „Kedves pajtás”. Kikezdehetetlen, nyugodt méltóságú a derű.

Szalai Csaba (Foto: Iklódy)

KÖZELKÉP • Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat

Három megye energiaellátója

A Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat alapvető feladata, hogy villamos energiával lássa el a Tiszántúli három megyét — Hajdú-Bihart, Szabolcs-Szatmár és Szolnokot —, valamint hőenergiát adjon Debrecen és Nyíregyháza lakásainak, ipari üzemek fűtéséhez.

Ezzel el is mondtuk mindazt, amit egyetlen mondatban a TITASZ-ról el lehet mondani. Ha azonban a vállalat részletes bemutatására vállalkoznánk, nem egyetlen mondatnak, de hosszú tanulmánynak kellene helyet szorítani az újság oldalain. Mivel ezt nem tehetjük, közlünk megvalósuló folyamatokról: a történet, a fejlődés vázlatos áttekintése mellett kiragadunk néhány olyan részletet, amely jellemzi egyrészt a vállalatnál folyó munkát, másrészt pedig a fejlesztési elképzeléseket, az irányítás szellemét.

GYORS ÜTEMŰ FEJLŐDÉS

A TITASZ a Magyar Villamos Művek Tröszt keretében működik az ország hat területi áramszolgáltató vállalatának egyikéül. Mai formája 1951-ben alakult ki, amikor három üzletgazgatóság összevonásaként megalakult a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat. A debreceni központ hat üzemgazgatóságot irányít: a debrecenit, a berettyóújfaluit, a nyíregyházi, a mátészalkait, a szolnoki és a karcagit. Az üzemgazgatóságokhoz tartoznak a kirendeltségek, amelyekből összesen 41-et találunk a három megyében. A két erőmű a debreceni, illetve a nyíregyházi üzemgazgatósághoz tartozik.

Az „energiaellátási terület” 18 ezer négyzetkilométer.

ter, az országnak csaknem egyötöde. Mintegy négyszáz település, valamint több ezer ipari és mezőgazdasági üzem számít a TITASZ megbízható munkájára.

A TITASZ a Tiszántúli egyik legdinamikusabban fejlődő vállalata, aminek kézenfekvő magyarázata az egyre növekvő energiaigény. A villamosenergia-fogyasztás különösen az ötvenes és a hatvanas években növekedett intenzíven, amikor elérte az évi 16–18 százalékos mértéket. De még a hetvenes évek második felében is meghaladta a 10 százalékos ütemet, sőt, a Tiszántúlon még a nyolcvanas évek első felében is — amikor részben a gazdaság stagnálása miatt országosan szerényebb mértékben emelkedtek az energiák — az átlagnál több energiát vartak a fogyasztók. Nem a pazarlás jele ez; sokkal inkább mutatja azt, hogy az ország keleti része fokozatosan pótolja az évtizedes gazdasági elmaradottságot, hogy az itt élő emberek életszínterének emelkedésével párhuzamosan növekszik a háztartásokban felhasznált elektromos energia mennyisége is.

KORSZERŰ ÜZEMVITEL

Ahhoz, hogy a TITASZ eleget tudjon tenni a rohamosan növekvő igényeknek, ki kellett alakítani azokat az üzemviteli, üzemeltetési formákat, amelyek segítségével a vállalat vezetői kelendően „kézbent tarthatják” a tízezereszer négyzetméternyi „telephelyen” zajló folyamatokat. Korszerű eszközök nélkül elképzelhetetlen lenne a mintegy harminc nagyfeszültségű alállomás, a nyolc kisebb, többségében ipari erőmű,

valamint a több ezer kilométernyi távvezetékrendszer teljességgel biztos áttekintése.

A hálózat növekedésével párhuzamosan gondoskodni kellett a megfelelő hírközlésről is. A telefon- és telehálózat mellett ma már több száz rádió adó-vevőt működtetnek, hogy segítségével az üzemzavarok elhárításán dolgozók közvetlen kapcsolatot tarthassanak az üzemirányító központokkal.

A hatvanas években elkezdődött a komplex automatizálás ma is tartó folyamata. Ennek egyik fontos eredménye, hogy jelenleg a kapcsoló- és transzformátorállomások többsége kezelőszemélyzet nélkül működik. Ezzel csökkent a kiesések időtartama, de fokozódott az „energiaellátás biztonságossága” — az automaták ugyanis szükség esetén az embernél pontosabban és gyorsabban érzékelik a változásokat, végzik el a szükséges beavatkozásokat.

Az évi több száz millió értékű hálózatépítés ugyan csak megkövetelte a gépesítést. Az építkezéseket járva találkozhatunk olyan univerzális eszközökkel, amelyek gördőtűrnak, földelőtelepítéket, rakodnak és számos egyéb műveletet is elvégeznek. A gépesítésnél a műszaki-gazdasági okok mellett szerepet játszanak emberi szempontok is. A vállalat lehetőségeihez mérten igyekszik könnyíteni a nehéz fizikai munkát, próbálja elviselhetőbbé tenni a viszonylagos körülmények között dolgozó emberek helyzetét.

Az utóbbi években terjedt el mind a vállalatnál, mind az országban a FAM-technológia. A betűszó megjelölés: feszültség alatti munkavégzés. A lényege pedig a hálózat javításának, karban-

tartásának idejére nem kell kikapcsolni az energiaszolgáltatást. Ez még a speciális szerszámokat, speciális felszerelést és speciális kiképzést igénylő, nem éppen olcsó technológia mellett is jelentős anyagi megtakarítást hoz. Gondoljuk meg: ha a javítás alatt a TITASZ elcsúsz egy egységnyi áramdíjtól, az annál a vállalatnál, amely éppen nem kapott energiát, átlagosan 25 egységnyi termelés kieséssel jár.

A FAM-csoportokat (nemcsak a TITASZ szükségletei, hanem a Dunától keletre eső országrész valamennyi áramszolgáltató vállalatának igényeit kielégítve) a debreceni vállalat hajdúszoboszlói központjában képzik. Abban az épületben, amely a rossz nyelvek szerint inkább üdülő, mint tanfolyami centrum. Az adatok azonban meggyőzőek ennek az ellenkezőjéről. A 4-es út melletti házban az év három hónapjában fogadnak üdülővendégeket, de a FAM-ot is megilletik a többi kintlévő hónap pedig kizárólag a tanfolyamoké, a különböző továbbképzéseké, rendezvényeké.

A vállalat bemutatása kapcsán szólni kell még az erőművekről is. A hatvanas évek elején bővült a profil a távhőszolgáltatással. Debrecenben és Nyíregyházán működött a két nagy múltú erőmű, amely valamikor a villamosenergia-termelésben kapott fontos szerepet. Az országos villamos-távvezeték-rendszer kiépítésekor azonban eredeti feladatukat tovább már nem kellett elvégezni, a hasznosítás más módjairól kellett gondoskodni. Ekkor került fel a fűtőerőművé alakítás gondolata. A debreceni erőműben a 80-as évek elején végrehajtott konstrukciót hajtották végre, amelynek eredményeként nemcsak a meglévő berendezéseket korszerűsítették, de az új irányítási-szabályozási rendszerrel az egész erőművet üzembiztosabbá tették.

A debreceni központból irányítják a három megye villamosenergia-ellátásáért felelős vállalat egységeit

A számítástechnika térhódítása

Bár a számítástechnika nem több egy sajátos eszköztársadalomnál, amely megfelelő használat esetén segíti a vállalatok fő tevékenységét: a TITASZ esetében a számítástechnika alkalmazásának egyre szélesebb körű alkalmazása mintegy illusztrálja a vállalat egészenek fejlődését is.

A számítógépes adatfeldolgozás kezdete a hatvanas évek terepére tehető. Akkor azonban számítógéppel csak a Magyar Villamos Művek Tröszt rendelkezett, a vállalatoknak annyival kellett megelégedniük, amennyit a budapesti számítógéppont nyújtani tudott. S be kell vallani, hogy a feladatok rohamos növekedésével egyre kevésbé tudott lépést tartani a nehézkesen működő központi rendszer. Ez volt a fő oka annak, hogy a hetvenes évek első felében engedélyt kapott a TITASZ saját számítógéppont létesítésére.

1974-ben érkezett meg az R-20-as számítógép, amely alkalmasnak bizonyult az akkor megfogalmazott célok megvalósítására. Az ügyviteli feladatokat kellett segítenie a gépnek: az anyagforgalmazást, az állóeszköz-gazdálkodást, a hálózatszervelet, az áramszámlázást és a számviteli adatfeldolgozást. Az első önálló lépéseket továbbiak követték: az egyes alrendszerüket sikerült úgy összekapcsolni, hogy az egyik helyen végző eredményként keletkező információ a másik helyen a feldolgozás alapjául szolgáló adatként szerepelhessen.

A számítástechnika alkalmazásának közvetlen gazdasági előnyei nehezen mérhetőek, nincs ez másként a TITASZ-nál sem. De a gyakorlat igazolta, hogy az összehangolt számítógépes rendszerek pontos és főként gyors információszolgáltató-

sa a korábbinál jóval megvalósítottabb vezetői döntésekhez nyújt támogatást. Az egyes szakterületek vezetői könnyedén áttekinthetik azokat a folyamatokat, amelyekkel a vállalati méretek növekedése mellett hagyományos eszközökkel már csak nehezen, vagy egyáltalán nem tekinthetnek át.

További előnyként tartják számon a TITASZ-nál azt, hogy a vállalatok adminisztrációs részlegeiben dolgozók által jól ismert szellemi segédmunkát sikerült a minálásra csökkenteni. Mindezzel a számítástechnika jó figyelemzőnek is bizonyult: a gép nem tűr hanyagságot, figyelmen kívül hagyja, amonnan jelzi, ha valaki hibát követ el.

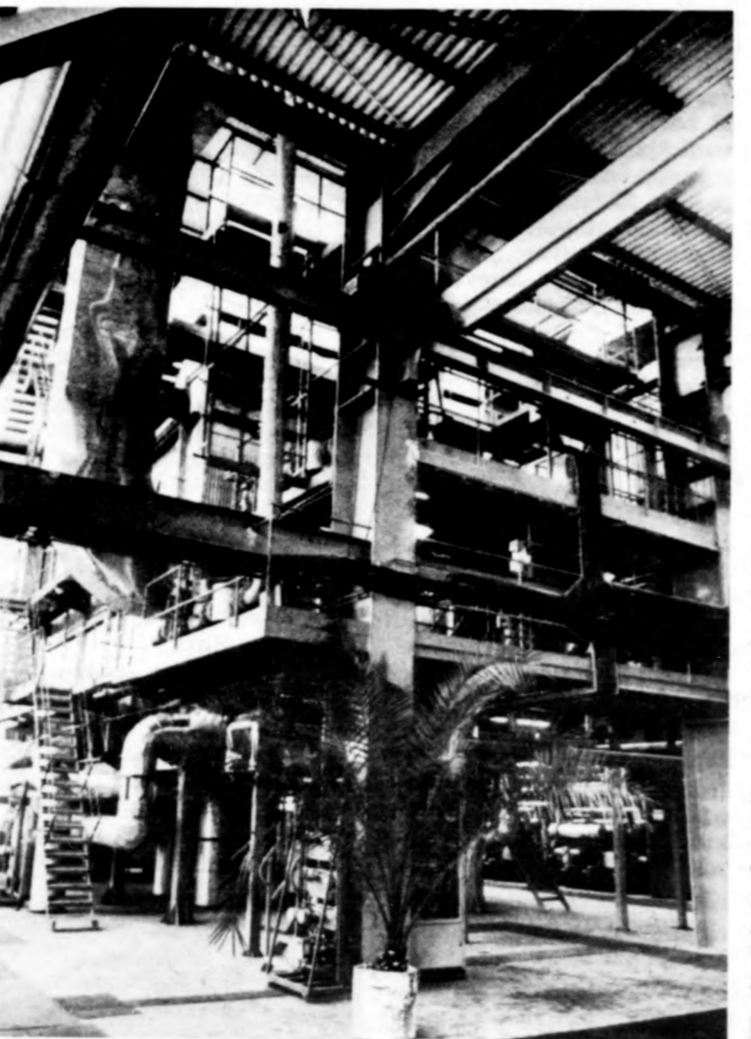
A nyolcvanas évek elejére a TITASZ kinőtte az R-20-ast, időszerte vált a számítógéppont megújítása. 1983-ban kezdtek az R-35-ös telepítését, s nyolcvannegy második felelőt már a nagyobb kapacitású gép üzemeltetése adta a fejlesztésre, fejlődésre is. Napirendre kerülhetett a komplex **műszaki-gazdasági adatbázis** megteremtése, amely alapja lehet egy integrált, most már a vállalat egészenek működését átfogó információs rendszernek.

Ehhez azonban szükséges az is, hogy az egyes üzemgazgatóságok közvetlen kapcsolatba léphessenek a debreceni számítógéppont gépeivel. A TITASZ-nál folyik a távadat-feldolgozási rendszer kiépítése, amelynek elkészülte után a vállalati adatbázist kezelő központi számítógéphez kapcsolódik majd az erőmű, a hat üzemgazgatóság, valamint a vállalati központ számos fontos szervezeti egysége.

NAGY GEZA ELVTÁRS,
a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat
vezérigazgatója
Debrecen

Kedves Nagy Elvtárs!
A rendkívüli időjárás okozta alap- és főelosztó-hálózaton bekövetkezett sérüléssel járó üzemzavarok elhárításában végzett példamutató tevékenységük elismerésül a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat **MINISZTERI DICSERET**-ben részesítem.
Kérem, hogy a vállalat dolgozóinak áldozatos munkájukért köszönetemet és elismeréseimet tolmácsolni sziveskedjék.
Budapest, 1985. március 5.

Eltársi üdvözléssel:
KAPOLYI LÁSZLÓ
ipari miniszter

A megújult debreceni erőmű megbízhatóan szolgálja a város lakótelepeinek hőellátását

ADATLAP, 1984

Név: Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat
Alapítási év: 1951.
Árbevétele: 6,7 milliárd
Ebből villamosenergia-értékesítés: 5,3 milliárd
Hőenergia-értékesítés: 0,8 milliárd
Hálózatbővítés: 0,3 milliárd forint
Vállalati eredmény: 95 millió forint
Létszám: 3340 fő
Ebből fizikai: 2370
szakmunkás: 1566
egyetemet végzett: 115 fő
főiskolát végzett: 105 fő
középfokú ipari végzettséggel rendelkezők: 247 fő
Bérszínvonal: 57 600 forint

Jóéleti és kulturális célokra fordított összeg: 3,4 millió
Évi beruházási összeg: 663 millió
Terhelési csúcs: 616 megawatt
Balesetek száma 1983 — 35
1984. — 31
Fogyasztók száma: 607 634
Ebből lakossági: 564 169
A közvilágítási lámpatestek száma: 158 481
A TITASZ tizenkét alkalommal kapott Kiváló Vállalat címet, háromszor nyerte el a Minisztertanács és a SZOT Vörös Vándorzásdíját, egyszer pedig kiérdemelte a Szocialista Munka Vállalata címet.

Az új számítógép, a R-35-ös minőségi változást hozott: immár napirendre került az egész vállalatot átfogó komplex információs rendszer kialakítása, amelynek része az üzemgazgatóságokat a központi géphez csatlakoztató távadat-feldolgozó rendszer is

KITEKINTÉS Budapest

Végigsétál az emeleti helyreállított parti korzón, megnézi magát az elegáns sor tükros üvegeibe gathatja léptei kopogtatásait a központi Vörösmarty tér új kockáin, s egyre inkább válik benne az éjszakai világítás szellemi arca. Egy ros, amely, bár a rövidült, mind távolról attól a helytől, a bőségre áruklodtok kifinomult kiállítások magabiztos sugalló emeleti sejtetik, hogy a dőzsdában itt történnék a legújabbaknak néhány négyzetméter — küllemében kódik erősíteni ezt.

Hogy hány külföldi zott az idei tavasz jánzó kulturális életét, azt csak az idegen szakemberek tudják mondani; de hogy diéknak is ajánlott látványt, azt már pasztalhatta, aki fáradtságot (és a jót), hogy helyhez jusson a programot lyikén. A fokozott kiváltság tavaszi idén az idegen nyelvű események társaságát hozza, a dolgok halmozódásának már egy fájást okozott az, valamiképpen is letartani a törzst. Színház, hangversen adóst, kiállítás székeket, listák, lapoknak pusztán szabott korlátokat.

Csak kiállítások a következők: plakátok: 40 alkotóművészeti kiállítás Aurél, Piegink Károly, Megművészeti gyűjteményét változó portföltekön, Fiatársak kollektív kiállítás, Fialat ipari kollektív bemutat Press Photo kiállítás, művészet a fotóm — és még sorolhat lassunk ki közül.

Vonó

Nem Szőke Sszerű bohózatáról szó, ezt a cikkíró sejtette az olvasó, Bartók vonósné 12-i koncertje vezeti Főiskola hangversenytermé tézmi kollégium felvétele alkalma apropót arra, hogy elvontnak kiküldött szót ejtsék a lás nem titkolt s A száz éve szülezeneszerzőnek, miai tanárnak, a ne generációkat terének, Weiner nevére vette fel és ezt az ünnepe te be a koncert, gyes primárius Péter a másnapnepség személyt is elmondta erről.

Miért szép? Málnőnégyes. Talánben a tenger" élhetnék. A négy egy bizonyos zéget jelent. Mintban a szoprán, basszus. Legegys jelenési formája hangú éneklő szómóniai támaszbasszus szólam harmóniák meg szükséges töltő szólamok. De a lammak vonósné tában a XVIII. alakult alapké sokkal többet t többet mutat gazdagságából. az olyan tétel amikor az első megszólaltatott sorban átvesz

Budapesti tavasz

Vegigétél az ember a parton helyreállított Duna-parti korzón, megszemléli önmagát az elegáns szállodásor tükros üvegeiben, hallgathatja léptei koppanását a mindinkább centrummá váló Vörösmarty tér új keramikakockáin, s egyre erősebbé válik benne az érzés, hogy egy világáros mutatja felé szőbbik arcát. Egy világáros, amely, bár a menetidő rövidült, mind távolabb kerül attól a helytől, ahol ő él. A bőségről árulkodó kirakatok kifinomult kínálata, a hivatalok magabiztosságát sugalló emeleti mind azt sejtetik, hogy a dolgok igazán itt történnek; s a város — legalábbis központjának néhány négyzetkilométeren — küllemében is iparkodik erősíteni ezt a hitet.

Hogy hány külföldit vonzott az idei tavasz felbuzgó kulturális kínálata, azt csak az idegenforgalmi szakemberek tudnák megmondani; de hogy a belföldieknek is ajánlott elegendő látványt, azt mindenki tapasztalhatta, aki vette a fáradságot (és a pénztárcáját), hogy helyhez, jegyhez jusson a programok valamelyikén. A fokozott izgalmat kiváltó tavaszi fesztiválhoz az idén a negyvenedik évforduló eseményei társultak, s a dolgok halmozódása ilyenkor már egyenesen fejfájást okozott azoknak, akik valamiképpen is lépést akartak tartani a történésekkel. Színház, hangverseny, előadás, kiállítás szerepelt a kezeletbeli listán, s a választásnak pusztán az idő szabott korlátokat.

Csak kiállításokból például a következőket kínálták a plakátok: 40 alkotó év képzőművészeti kiállítás, Bernáth Aurél, Pierre Vagó, Gink Károly, Megyei képzőművészeti gyűjtemények, Az életműd változásai, 40 év riportfotókon, Fiatal fotóművészek kollektív bemutatkozása, Fiatal iparművészek kollektív bemutatkozója, World Press Photo kiállítás, Nép-művészet a fotóművészetben — és még sorolhatnánk. Válasszunk ki közülük kettőt,

amely valamennyire meggyőzően is érinti.

A művészet szolgálatában — ezt a címet kapta a Nemzeti Galéria reprezentatív kiállítása, amely a megyei képzőművészeti gyűjtemények negyven év alatt szerzett legjelentősebb darabjait mutatja be a közönségnek. Messzemenő következtetéseket természetesen nem lehet levonni a termékek körül anyagokból, hiszen sajátos szerkesztési elgondolások érvényesültek a válogatásban, s így a kiállított művek csak részben reprezentálják a beküldött megyei műzeumok szándékait, gyűjtési elveit. Az viszont tény, hogy Hajdú-Bihar megye 35 alkotást küldött el válogatásra, s ebből mindössze tizenkettőt nyerte el a rendezők bizalmát. 19—20. századi művek, Lotz Károly, Székely Bertalan, Ferenczy Károly, Mednyánszky László, Medgyessy Ferenc, Uitz Béla, Kohán György, Megyeri Barna festményei, grafikai, szobrai.

Statistika nélkül is feltűnik, hogy például Szentendre vagy Pécs gyűjteménye jóval nagyobb teret kapott a kiállításon. Ennek alighanem az a nyomos magyarázata, hogy mindkét város tekintélyes modern kollektívál rendelkezik és több jelentős gyűjteményt mondhat magáénak. Ezzel szemben Debrecen... mondhatnánk, ha nem tudnánk, hogy igazságtalan összemérni annak a múzeumnak a lehetőségeit, amely évente másfél milliós beszerzési keret fölötti diszponál, egy olyaneval, amelynek 80 ezer forintja jut ugyanerre a célra. A látogatók ezzel persze nincsenek tisztában. Ok csak járják a termeiket, s nézegetik a cédulákat; Pécs, Szentendre... Debrecen...

Több ok miatt érdemes a figyelemre a Múcsarnok 40 alkotó év című kollektív tárlata is. Igaz, az elnevezés megtévesztő, mert nem az elmúlt négy évtized legjelentősebb műveivel találja szembe magát a nézőelő. Sőt, ha nem vásárolja meg mindjárt a 120 forintos katalógust, jó ideig nem fog rájönni, hogy hova is került való-

ban. Csak miután végigjárja a Múcsarnok összes termét és megpróbál figyelmet szentelni mind a határozat alkotásnak, akkor jön rá, hogy ez valószínűleg kortársi seregszemle, amibe rejtélyes módon néhány történelmi érdekesség is belekevert. Aztán, ha utólag megtudja, hogy a részvételre pályázni lehetett, amire hatszáz művész kezeztél művel nevezett (ebből százötven alkotó munkáit fogadták el), megérti a rendezők lehetetlen helyzetét is, amely az irdatlan mennyiségű munka értelmese és értelmezhető bemutatásának követelményéből fakad.

Amúgy a kiállítás maximálisan demokratikus. Itt nincsenek címek, rangok, mindenki egyenlő eséllyel szerepel, hiszen minden kép ugyanazon a falon lóg. A kiválasztás szempontjait nem ismerjük. Rokonszenvező, de laikus érdeklődőként arra sincs rálatásom, hogy a végül közönség elé került anyag mennyiben tükrözi képzőművészetünk jelenét, törekvéseit, irányzatait, fontosabb áramlatait. Az viszont feltűnt, hogy néhány meghatározó nevet hiába kerestem a cédulákon. És csaknem hiába kerestem hajdú-bihari képzőművészek alkotásait is. Ha jól tudom, negyvenen élnek a megyében, de mindössze háromjuk munkáit fedeztem fel: Bényi, Árpád, Győri László és Váró Mártoné. Elképzelhető, de valószínűtlen, hogy csak ők kerültek volna be anyagot a pályázatra. A részvétel aránya mindenesetre lehangoló. Az volt már a korábbi, országos tárlaton is: keleten a helyzet tehát változatlan.

Es ebből még a kivüálló is csak két dologra következtethet. Vagy ilyen különbség van a helyi és az országos értékrend között, vagy a helyi művészek nem tudják magukat olyan helyzetbe hozni, hogy eséllyel pályázzanak az országos seregszemléken.

A kérdés csak az, hogy melyik különbség a hízlebb.

Turi Gábor

Jegyzet

A kölcsönösség jegyében

Megegyező riportújjaimon hallottam: „Milyen jó a közművelődés P.-ben! Persze, a művelődési ház sokat köszönhet annak, hogy a tanács mellett áll, mindenben támogatja.” Három faluval arrább: „Alig van itt valami kulturális élet, amióta X. került a művelődési otthon élére. Pedagógusnak ugyan kiváló volt, de szervezni, rendezvényeket lebonyolítani egyáltalán nem tud.” M-ben azt jegyeztem meg, hogy a község vezetői irigységgel elegy rosszindulattal viseltetnek a klubkönyvtár-vezető sikerese tevékenysége iránt. K.-ból arra emlékszem, hogy az általános iskola fiatal igazgatója a közművelődés valóságos bázisává tette esténként a kisközség oktatási épületét.

Eltérő gyakorlat, eltérő eredmények, eltérő vélekedés. Hol kereshető az eltérés oka? Művelődéspolitikánkban semmiképpen sem, hiszen az egységes, világos alapelveken nyugszik, céljainak valóra váltásán egy ország fáradozik. A Közművelődési Törvény sem értelmezhető sokféleképpen, a közzoktatást is körültekintően szabályozták. Vizsgálójunk tehát tovább. A művelődéspolitikai elveinek gyakorlati megvalósítója a Művelődési Minisztérium. Az ágazati szakigazgatás, a népképviselői-onkormányzati és államigazgatás; szervek, a tanácsok végrehajtó bizottságai útján történik. Csak nem ezt az utat neheztelik-e vajon itt-ott döccenők?

A kérdéshez nem véletlenül jutottunk el, éppen erről tartott ugyan- is sajtótájékoztatót a napokban Drecin József, a Művelődési Minisztérium államtitkára. A három szó, amit e jegyzet élére jlesztettünk, címnek igencsak elcsépeit, viszont aligha tekinthető annak, ha kiegészítjük: a Művelődési Minisztérium és a tanácsok kapcsolatában tartjuk kívánatosnak a kölcsönösséget. Hogy miért, arra Plathy Iván és Kopp László friss dolgozatának egy részletével válaszolhatunk: „A településeken a művelődéspolitikai jelentős mértékben a tanácsok szervek intézményeinek közreműködésével, illetve a tanácsok irányításával valósul meg. A feladatok nagyszámú és felelősségteljes végzése, valamint az intézményhálózat sokfélesége elképzelhetetlen az ágazati minisztériumi irányítás és a területi, helyi tanácsai irányítás jól összehangolt, tervszerű, elvi kapcsolat — együttműködése nélkül” (Állam és Igazgatás 1985. márciusi szám). Hogy mit jelent „az intézményhálózat sokfélesége”? Óvoda, általános iskola, kisegítő iskola, gimnázium, szakközépiskola, szakmunkásképző intézet, művelődési ház, könyvtár, levéltár, múzeum, nevelőotthon, diákotthon, színház — a sor folytatása nélkül is látható, hányféle intézménytípust ölel fel a tanácsok végrehajtó bizottságainak fenntartásában, általános és szakmai irányításában levő művelődési terület. Arról nem is beszélve, hogy például egy megyei város gimnáziumán három „osztottnak”: a tanári, igazgatói kinevezéseket, fizetéseket, a jóváhagyást, fenntartást, az általános felügyeletet és a szakmai irányítást tekintve egyaránt illetékes bizonyos mértékben a város tanácsa éppúgy, mint a megyéé, illetve a minisztérium is...

Milyen feladatok elvégzésében elengedhetetlen a minisztérium és a tanácsok szoros együttműködése, kapcsolatuk kölcsönössége? Ilyen tennivalók többek között a szakigazgatási szervezet kialakítása, a személyi alkalmaság és a munkakörü kritériumok megfogalmazása, aztán a művelődéspolitikai célok helyi adaptálása, a tartalmi munka meghatározása, a művelődési intézmények irányítása, nemkülönben pedig a tárgyi és személyi, a (tovább)képzési feltételek megteremtése. Ez a terület van annyira széles, hogy — a szóródás törvényszerűségeinek megfelelően — a jegyzetünk bevezetőjében em-

lített különbségek is fellelhetők legyenek rajta.

Hogyan hat hazai kulturális életünkre, közoktatásunkra a művelődési tárca és a tanácsok kapcsolata? Amennyire a március közepén tartott sajtótájékoztatón készített feljegyzéseim engedik, igyekszem pontosan idézni az államtitkár néhány megállapítását: „Nem hiszem — mondta Drecin József —, hogy a tárca megköti a tanácsok kezét. Hátráltató jogszabályok, persze, vannak, de három-négy éve folyik ezeknek a korszerűsítése, hogy elsimítsuk a zökkenőket. A minisztérium szakmailag folyamatosan ellenőrzi a tanácsai irányítást, s elégedettek is vagyunk vele, bár olykor-olykor és helyenként azt tapasztaljuk, hogy keselkedés, nehezég jellemzi a gyakorlatot.”

A budapesti sajtótájékoztatóon néhányan, megyejük képviselőitében — köztük dr. Szekeres Antal, a Hajdú-Bihar megyei Tanács művelődési osztályának vezetője — szűkebb hazájukból hozott példákaj szemléltették a tanácsai irányítás gondjait. Ezek közül az erősen szakmai jellegű kérdések közül az olvasót aligha érdekelheti valamelyik is, sokkal inkább az eredmény: egy-egy település iskolájának vagy más művelődési intézményének működése. Ami a háttérben történik, az a Tanácsotvény ide vonatkozó paragrafusának szellemében, a minisztérium négy éve létrehozott tanácsai osztályának koordinálásában szakmai tájékoztatókon, munkaértekezleteken, szakmai iránymutatókban és előterjesztésekben valósul meg.

„Amit nem nézünk jó szemmel — mondotta az államtitkár —, az az, hogy nem mindig a legalkalmasabb emberek kapnak megbízást a vezetői teendők ellátására. A jelzések azt a meggyőződésünket erősítették meg, hogy nagyobb gondot kell fordítani a művelődési ágazat káderpolitikájára. Az egyes településeken még mindig igen különbözőek a kulturális teljesítmények, bár mintha némi javulás lenne tapasztalható. Az is igaz, persze, hogy egyezt mutatókkal igen nehéz tisztességesen mérni és összehasonlításra alkalmassá tenni ezeket a teljesítményeket.”

Szólt a művelődési államtitkár végezetül a számadatokkal jól mérhető jelenségekről, tendenciákról is. Arról például, hogy az a 18—20 millió forint, amit a minisztérium évente beruházási támogatásként tud adni a tanácsoknak, nem elegendő: „Az 1990-es évek közepéig nagyon érezni fogja a kulturális ágazat az erőforrások szűkösségét. Az azonban kétségtelen, hogy ezekből az erőforrásokból elsősorban a középiskolákra gondolva kell mérteni. Az országban, érthetően, nagy az érdeklődés és az érzékenység az oktatásügy iránt. A parlament foglalkozni fog az oktatási törvénnyel, amelynek némelyik paragrafusa nem válthat gyorsan valóra.” Drecin József ezzel kapcsolatban számos tényezőt hozott meg szóba: a pedagógusképzés színvonalát és az oktatásügyben dolgozók anyagi elismerését; azt, hogy az általános iskolákban dolgozók között a nyolcvan százalékot is meghaladja a nők aránya; továbbá azt, hogy az egyetemi tanárképzés negyven százalékos veszteségű: száz diplomás közül negyven elhagyja a tanári pályát vagy katedrara sem lép a végzés után, hanem máshol helyezkedik el.

Műndezek régi, jól ismert gondok rengetegébe tereltek volna a sajtótájékoztatót menetet, ha az egyik résztvevő meg nem jegyzi: előrelépés ezekben a kérdésekben is csak akkor érhető el, ha a minisztérium és a tanácsok kapcsolata az eddigi hibákat kiküszöbölve, a kölcsönösség jegyében fejlődik tovább.

J. N. J.

Vonósnégyes

Nem Szőke Szakáll népszerű bohózatáról esik most szó, ezt a cikkíró aláírásából sejtetheti az olvasó. A világhírű Bartók vonósnégyes április 12-i koncertje a Zene-művészeti Főiskola Debreceni hangversenytermében az intézmény kollégiumának névfelvétele alkalmából adott apropót arra, hogy erről az elvontnak kikialított műfajról szót ejtsék a kedvesinálás nem titkolt szándékával. A száz éve született magyar zeneszerzőnek, zeneakadémiai tanárnak, a kamarazene generációját nevelő mesterének, Weiner Leóknak a nevét vette fel a kollégium és ezt az ünnepséget vezette be a koncert. A vonósnégyes primáriusa, Komlós Péter a másnapi avatóünnepségen személyes emlékeit is elmondta egykori tanárjáról.

Miért szép? Mármost a vonósnégyes. Talán a „cseppben a tenger” hasonlatával élhetnének. A négyzólamúság egy bizonyos zenei teljességet jelent. Mint az énekkarban a szoprán, alt, tenor, basszus. Legegyeszerűbb megjelenési formája egy magas hangú éneklő szólam, a harmoniai támaszt biztosító basszus szólam és a teljes harmóniák megszólalásához szükséges töltő (középső) szólamok. De a négy szólamnak vonósok viszonylatában a XVIII. századra kialakult alapképlete ennél sokkal többre képes, sokkal többet mutat meg a zene gazdagságából. Van-e szebb az olyan tételkicsengésnél, amikor az első hegedű által megszólaltatott dallamot sorban átveszik a többi

hangszerek, hogy a cselló elhalkuló nemes hangján menjen át a zene az öt követő áhítatos csendbe? Micsoda beszélgetések, egyezkedések vagy éppen veszekedések zajlanak le az egyes hangszerek között, mennyi öröm és fájdalom, játékos-ság és komolyság, feszültség és feloldódás fér meg ebben a szűkné látszó hangzáskörben! A zene szép esztétikai élményével egyenrangú, ha nem magasabb rangú az a tökéletes egybehangoltság, amelynek önként vállalt fegyelmével egy emberként lélegzik a négy muzsik. Itt nem lehet külön utakon járni, a kis együttes a nagy zenekarénál jóval nagyobb koncentrátságot kíván. A „kevéssel sokat adni” — talán ez ennek a műfajnak a titka, Micsoda tömören zenegó akkordok töltik be a termét egy-egy forténál, pedig a látszat szerint négy vonós hangszert „cincogására” van mód. Vagy ennek ellentétéként a hangzás milyen végtelen finomságára, cizelláltságára képes ez a négy hangszert, amelyet tulajdonképpen egy instrumentumnak hallunk.

Haydn op. 74/3-as g-moll vonósnégyesének tetelei így kaptak sajátos karaktert, nagyon világos zenei arcot a parasztfiúból lett klasszikus zeneszerző életteli világának felidézésével. Így hallhattuk meg Bartók személyes vallomását az 1971-ben befejezett II. vonósnégyes kapcsán, amely Kodály Zoltán szerint „egy egységes lelki folyamattal folytatolagos rajza” és amely „az élmény közvetlenségével hat”. Mintha nem

is ugyanaz a négy vonós játszott volna ugyanazonokon a hangszereken, merőben más kort, más embert felidézve. Végül így adtak képet Beethoven dinamikus, sok indulatú és szélsőségtől fűtött egyéniségéről az op. 59-es emoll (Razumovszkij orosz követ pendelésére készült) kvartettben, amelyből a lassú tétel csodálatos líraiságát követően a szellemes ritmusú scherzo és az egészséges kedélytől duzzadó zárórondó előadása maradt volna meg a hangversenyről való távozás utáni hangzó emlékek, ha vendégeink a ráadásnak adott tündéri Mendelssohn-tétellel (canzonetta az Esz-dűn vonósnégyesből) nem adnak izelítőt a romantika e mesterének szinte gyermeki- en üde muzsikájából is.

A szó gyenge az élményhez képest. Ha egy teljes koncert erejéig talán nem is futja, de hallgassanak bele kedves olvasóim, ebbe a „vonósnégyes-világba” is úgy néha-néha. Magyarán: nem kell rögtön elzárni a rádiót (bár annál többet ér az élő zene, de hátha a koncertre nehezebben szánják el magukat). Higgyék el, egy kevés figyelemmel maradandó kincsek birtokába juthatnak. Különösen, ha olyan együttes mutatja fel a cseppben a tengert, mint a Komlós Péter, Hargittai Géza, Német Géza és Mező László alkotta Kossuth-díjas Bartók vonósnégyes, betekintést nyújtva ebbe az intim, tiszta, szinte személyhez szóló zenei műfajba, amelynek számos, mással nem pótolható eszköze van az emberi lélek feltáráshoz.

Straky Tibor

GYURKOVICS HUNOR OLAIKÉPE: HORTOBÁGY I. (Fotó: Sándor Margit)

Filmekből, lelkéből még a cseng a kisse- ton, a jelleg az utánozható Gyula-i hang- keznek még a színpadi alak- mai karakterf- lyes komédia- rett- és kaba- repere. Sok- nek, hiszen G- a színházi em- házkedvelők- ja" csaknem- döt töltött sz- nan még alig- éve - 1971-b- távozott. Szín- jedelmében, és értékét tel- páratlan.

Száz esztel- rilis 19-én- született, Nag- ta első siker- próza darab- rept bíza r- los, a nagyvá- Színház igaz- esztendő Gó- játszhatta el- drámájának, címszerepét.

Sikerei szín- Endre szerző- híres kabaré- műlva a Nég- rült, ahol op- tott sikert. A- tika egyre tö- Az Újság így- kadét szerep- la, egy egész- játssza. Teg- énekes volt- nyos, hogy a- gese lesz a- A játéka, én- megjelenése- üde, friss".

A Pesti N- Kálmán Imr- című operett- tőjáról: "...- szerepében, ez-

— Merre p- a folyosón az- közzegdász. — Lenne h- talankodva a — Lenne. T — Túlságos — Micsoda a jót túlozzák- rancos arcán- fejezés jelent- másik végtel- elküldhetem- szövetkezté- szont az ellá- dik. Áll az al- Imre szer- minden elő- mányait, de a bizonytalansá- — Inkább o- kább oda ma- nakk. Nagyba- a gyapjú fin- kát itt, a Hor- — Ertem — szor. — De a hely. Hallotta- ahol tavaly n- tottak. Jöjjön- keskeny ajkák- feszült a bör- tán beszámolt- A fiú sietve- zott.

Az autóbuz- la előtt állt m- ta a szövetk- jómódú gazd- oszlopos torn- oszlopok köz- udvarra gar- meszelt árny- Imrét a fők- — Elkézdő- ki ott van — lős hangja- vézna nyaká- Egy-két szake- zéshez, felven- tenyésztést- tunk egy pu- többet hoz, k- san, de óvato- tézkedtünk is- Megemlézett- juhokát korá- kezettől vás- volt az elnök. — Ha onna- ségesebb lett- kat. Imrét egy- kivitte a nyáj-

— Merre p- a folyosón az- közzegdász. — Lenne h- talankodva a — Lenne. T — Túlságos — Micsoda a jót túlozzák- rancos arcán- fejezés jelent- másik végtel- elküldhetem- szövetkezté- szont az ellá- dik. Áll az al- Imre szer- minden elő- mányait, de a bizonytalansá- — Inkább o- kább oda ma- nakk. Nagyba- a gyapjú fin- kát itt, a Hor- — Ertem — szor. — De a hely. Hallotta- ahol tavaly n- tottak. Jöjjön- keskeny ajkák- feszült a bör- tán beszámolt- A fiú sietve- zott.

Az autóbuz- la előtt állt m- ta a szövetk- jómódú gazd- oszlopos torn- oszlopok köz- udvarra gar- meszelt árny- Imrét a fők- — Elkézdő- ki ott van — lős hangja- vézna nyaká- Egy-két szake- zéshez, felven- tenyésztést- tunk egy pu- többet hoz, k- san, de óvato- tézkedtünk is- Megemlézett- juhokát korá- kezettől vás- volt az elnök. — Ha onna- ségesebb lett- kat. Imrét egy- kivitte a nyáj-

Imrét egy- kivitte a nyáj-

FARKAS OSZKÁR:

VALAMI EGÉSZEN

Valami egészen elromlott bennem. Valami térhez, időhöz, létehez nem igazítható. E világ-összevisszaságban hiába keresem magam. De hol a világ körülem? Komputer vezérelt manipulátorok lyukkártyán vetik ki sorsomat, s ráülnek lombosuló szemere. Minden visszaver. Valami egészen más vagyok ebben az elrontott világban.

valami egészen más világ.

ELMONDANÁM

Elmondanám — ha lenne még — egyetlen szó, miért száradt el minden cepp mosoly az aszályvert arcomon. Elmondanám mily mély a lélek csendje, ha nincs kikhez szólunk. Elmondanám, hogy oly régen a kövekbe kívánkozom. Elmondanám — ha lenne még csak egyetlen is — ellenünk nem fordítható, kiforgathatatlan szó.

CSONTOS JÁNOS VERSEI

VASÚTI KÖLTEMÉNY

A vonatablakból ismerszik meg e kertek alatti Magyarország. Detéve tudjuk a menetrendet — ám megcsik, hogy kékik a gyors, s pár perccel később köztünk egymást az ismerős baromfiudvarokkal.

Van úgy, hogy indokolt a késés: befűtött az utat a hó, valahol kiskiltott egy sínautó, vagy valakinek halni támadt kedve.

Nagy koponyák kenődnek szét már a síneken. Ahol a vér lecsöpött, ott a vas jobban korrodál. Kétszáznyarú nyúló gyerekzemek isszák be a hollywoodi látványt, s jobb esetben letakarják azt az ország vasúti térképével.

De a forgalom nem áll meg: a vasutas utjára lödítja a mozdonyt: beleszökken az éjszakába.

Almunkban egy ismeretlen kéz letakarja hazánkat a Koltó arcmásával.

TAVASZI ÉNEK

Vetésben járok. Lelkemet a szelek léggömbként sodorják. Megszégyenül a képzelet: bilincsbe ver e nagy szabadság!

Csontos János e két versével mutatjuk be lapunk olvasóinak: eleddig csak az Egyetemi Élet között írásából. Huszonkét esztendő: a KLTE másodikéves magyar-francia szakos hallgatója.

Szakmai tudás és közéletiség

GONDOLATOK VITAZÁRÓ HELYETT

A Napló 1985. január 5-i számában cikket írtam, amelyben megpróbáltam a saját tapasztalataim és három egyetemi oktató szíves tájékoztatása alapján egyet- mást megfogalmazni arról, hogyan nevelik az egyetem- és főiskolák az ifjúságot az értelmiségi hivatásra. A témát, mint cikket befejező részében is említettem, nem azért választottam, mintha Debrecen felsőoktatási intézményeiben ezen a téren fel- tűnően rossz lenne a hely- zet, sőt a pályaelhagyások vi- szonylag kis száma mintha arról tanúsítana, hogy talán az országosnál kedvezőbb is a kép. Egy percig se rin- gattam magamat abban az illúzióban, hogy minden a legnagyobb rendben meg- rámutattam a gondokra is, igyekeztem az érem mindkét oldalát bemutatni, az igazit és a valódit egyaránt elmon- dani. Már amennyire ez egy- általán lehetséges.

Következtetésem egy ré- szével Elek Tibor egyetemi hallgató vitába szállt (február 2.). Arra a kérdésre ugyanis, hogy kapnak-e a fiatalok tanulmányaik során elegendő impulzust az érte- lémiségi hivatáshoz, jómagam azt a választ adtam, hogy ha eleget nem is, de sokat kap- nak, és felsoroltam egy sor oktatási mozzanatot és de- mokratikus fórumot, amely impulzust adhat. Vitapartne- rem az említett tantárgyak motivációs erejét minimá- lisnak tartja, az általam felsorolt demokratikus fóru- mokról meg azt állítja, hogy azok „sajnos nem felelnek meg az önmaguk által hirdet- tet elveknek és a velük szemben támasztott követel- ményeknek.” Elek Tibor gondolatmenetemnek egy másik pontját is vitatható- nak találja (s elmarasztal az ellentmondás bűnében), azt tudniillik, hogy szerinte a kellettén jobban hangoztat- tam a hallgatók alanyi fele- lősségét, amivel korántsem vagyok olyan elégedett, mint az intézményi kínálattal, s ez voltaképpen annyi, „mint felelősségre vonni a követ- kezményt, az okozatot az okért”. Továbbá vitapartne- rem szerint hamis általánosít-ással olyan polarizáltságot

tételezek fel az egyetemi hallgatók között, amely nem felel meg a valóságnak.

Nem kétséges, igaza van egy későbbi hozzászólónak, Elek Tibor bizonyos értele- mben helyzeti előnyt élvez ve- lem szemben, hiszen ő az egyetemi oktatás alánya, s amiről én csak kívülről te- szek megállapítást, azt ő a saját bőrén tapasztalja. Ne- kem azonban minduntalan eszembe jut Németh László egyik példázata arról, hogy ki ismeri jobban Szilasbal- hást, az-é, aki benne lakik és tudja minden bokrárt, vagy az, aki felülről látja, és bár a részletekkel nem ismerős, de bele tudja gondolni egy nagyobb földrajzi egységbe vagy összefüggésrendszerbe. Remélem, nem értenek félre, s nem is tűnik nagyképű- ségnek a kölcsönvett példá- zat alkalmazása, amivel csu- pán azt akarom mondani, hogy a dolgoknak van törté- netisége is. Jómagam az egyetemi létet, az egyetemi hallgatók jogait és kötele- ségeit körülbelül harminc éve ismerem, amivel nem ál- litom, hogy ami egy bizonyos korszakban újítás, haladás volt, az mindörökké az is marad. Könnyen lehet, hogy az egykor kialakult demok- ratikus fórumok egyike-má- sika mára kiüresedett, vagy legalábbis nem áll hivatása magaslatán, meg kell tehát reformálni. De mindenké- pen radikális hallgatói túlá- zásnak értekeltem azt a geszt-ust, amellyel Elek Tibor az egészről ítélték.

Meglehet, hiba volt ré- szemről olyannyira hangsú- lyozni a hallgatók alanyi fele- lősségét (bár ott a szöveg: a társadalmi felelősségről sem feledkeztem meg), de engem különösen egyetemi lapszerkesztő koromban bosszantottak azok a hallga- tók, akik a lapot folyton pa- naszkodásra szerették volna igénybe venni az egyetem és a tanárok ellen. Láttam a megszeppent elsőt, aki bár- minek aláírt volna, csak fel- vegyék, s láttam az ötöd- hatodévesek egy részét, akik- ben túltengett az öntudat, s velt csalhatatlanságukban elevenek és holtak felett ítélték. Típusokra, konk-

rét személyekre gondolva ál- litottam, állítom ma is, hogy az egyes emberen rengeteg múlik. S arra is emlékszem, hogy volt egy réteg, évfolya- monként néhány ember, akik az elégedetlenség szövívői voltak, de csak a legtrikább esetben tartoztak az eminen- sek közé. A többség tanult, húzta az ígát, órára járt, be- számolt, vizsgázott, emezek pedig a különböző alkalmi fórumokon villogtak, be- széltek társaik nevében is. Nem értek egyet Éles Csabá- val, aki ezt a csoportot — mert alighanem ugyanarra gondolunk — „a gyökértelen és rikoltozó zavarosfejűek terrorcsapatának” nevezi (február 23.), mert a magyar egyetemi viszonyok sehol sem mutatnak arra, hogy ilyen csapatok létezenek. Még csak azt sem mondom (ahogy Elek Tibor talán fel- tételezi rólam), hogy a „szor- galmas többségnek” feltétle- nül más a véleménye, mint ennek a csoportnak, amely esetleg nem is periferiális ér- dekeket szölialt meg. Min- denesetre hitelesebb lenne, ha a szorgalmas többség hely- lett nem mások beszélne- nek. Persze tudjuk, hogy a szorgalmas többség pedig nemigen szeret megszólalni, s ez mindenképpen hiba.

A Napló vitája Éles Csaba cikkével némileg más ferdul- latot vett, a hozzászólók ugyanis ezután nem annyira nekem, mint neki címezték mondandójukat. Bazsa György első hozzászólása (március 2.) voltaképpen en- gem erősített, legfeljebb nem találta elég árnyaltnak az ál- talam festett képet, második megszólalásában (március 30.) — mivel időközben Nagy Zoltánnal támadt vitája — módosítja cikkem minősíté- sét, most már az a véle- mény, hogy az „sajnálatosan nem eléggé árnyalt, inkább általánosító, s féltő, hogy az olvasó belőle felretájékozta- tottan általánosít”. De vajon tehet-e bárki arról, ha esze- leg torzítják, szavait kifor- gatják? S hogy cikkem

menyire volt általánosító, azt a nálaménál radikálisabb és szélsőségesebb véle- mények mintha cáfolnák. Va- luch Tiborral egyetértek ab- ban (március 9.), hogy a fele- lősség közös, s hogy a de- mokrácia a széles körű alter- natív nyilvánosságánál, a véleménynyilvánítás sza- badságánál kezdődik, leg- feljebb azt mondanám, hogy az egyetemistát senki kom-oly ember nem tekinti fél- állampolgárnak, csak fiatal- nak, akiből potenciálisan minden lehet. Szulovszky Jánossal nincs vitázniálóm (március 16.). Nagy Zoltá- nnal viszont igen (március 23.). Az agrártudományi egyetem oktatója nem vita- hanem propagandacikket írt, amelyben a magyar valóság- ról is, az agrárértelmiségről és az agrárhallgatóságról olyasmiket állít, amelyek jóval kedvezőbb képet feste- nek minden egyes valóság- szféráról, szociológiai cso- portról. Sajnos, nem állt meg a magyar falvak előre- gedése, nem az agrárértel- miségi a falu „legkonvertál- hatóbb” értelmiségi rétege, s hogy az agrártudományi egyetemen sem ideális a helyzet, arról az utóbbi hó- napokban éppen az egyetem rektora, rektorhelyettese, s egészen frissen egyik hallga- tója, Szakács Tamás nyilat- kozata is tanúskodik (Napló, április 15.).

Nem újságírói fogásnak szántam cikkem alcímét. Erzem ugyanis, hogy a vitát (mint ahogy egyetlen vitát sem) nem lehet vitazáróval befejezni, mert bár egy nyelven beszélünk, bizonyos fogalmak mögött más és más jelentést gondolunk. Az igazság, a valóság képe tu- datunkban az érdekek kü- lönbözősége szerint más és más. Úgy vélem, e spontán vita mégsem volt hiábavaló, hiszen megmutatta, milyen felfogások léteznek az egye- temi közéletéről, s talán a vi- ta során, az érvek kölcsönös kicserélése révén e felfogá- sok közelebb kerültek egy- máshoz. De ha nem, ez a vita is arra tanított, amit az egyik hozzászóló a demokrá- cia egyik legalapvetőbb kri- tériumának nevezett meg: tolerálni a mások véle- ményét.

Bakó Endre

SEKELYHÍDI ÁGOSTON:

JÓ PÁSZTOR

Imre hétfőn érkezett, a reggeli vo- nattal. Az állomáson Bea, a leendő menyasszonya várta, aranyzásas kék nyári ruhában és aranyozott túsarkú szandálban.

Könnyedén megcsókolták egymást. — Jó, hogy rövidre vágattad a hajadát. És barna vagy, mint valami indián — a lány Imrébe karolt. — Engem bezzeg nem fog a nap — fedetlen nyakát, vállát mutatta. — Mit gondolsz, sajnálnom kellene?

— Szép vagy — Imre megsimog- ta a lány kezét. — Szép porcelán- szobrocska vagy.

— Köszönöm! Erre megyünk, a parkolóba. Nem bírom a hőséget, autóval jöttem eléd.

Imre először járt az alföldi kisvá- rosban, ahol a lány lakott. A szülőket azonban már ismerte, az egyetemen többször találkoztak. Bea a második évet végezte, Imre az idén kapott diplomát, mezőgazdasági mérnök lett. Most azért jött, mert a lánnyal meg- egyeztek, hogy ebben a városban helyezkedik el, és aztán ősszel meg- tartják az eljegyzést.

— Rendben lesz minden — vezetés közben Bea megigazította rövid szöke haját. — Otthon ebédeltünk, délután apával bementek a szövetkezetbe, az elnökhöz, apa utódához, elintézték a hivatalos ügyeket. Megnézték az új tekeket is. Az este a miénk, ket- tőnké. Persze, az állomásra is kihoz- lak.

Az autó üléseit báránybőrök borí- tották. Imre belemarkolt az egyikbe.

— Racka. Honnan való?

— Apa szövetkezetében tartottak egy nyájat — a lány lassított, és gy- akorlattan a ház elé kanyarodott az autóval. — Látod, anya az ablakban vár. Nagyon örül, hogy eljöttél!

Négyesen ebédelték az udvaron, a hajlított rácokra fűtatott, friss illa- tó szőlőlugasban.

Gombás zöldséglevest, töltött ka- csát és kaporos túrós bélest ettek. Utána bort és kávé t szolgált fel Bea.

— Ez a talaj elég mostoha a szöle- nek, de a rizling, ha jól bírnak vele, megél — Bea apja töltött a tisztán fénylő, sárgás borból. — Mikor kezdő elnök voltam, a rossz csiger táblákat kivágattam, és rizlinget ültettem. Volt is háború! De megnyerődött.

— Ó, apa mindig nyert — hízeltet kislányosan Bea. — Nem is akarták elengedni a szövetkezetből.

A húsos arcú, testes férfi élvezet- tel szűreszölte a bort. — Hiába. Az egészséget nem lehet megszavazni. Tudod — ismét töltött, előbb Imrének —, tíz évig motorral jártam, ki a határba, vissza a határ- ból, akár esett, akár fűjt. Összeadó- dott a sok ázás-fázás. Az izületeim megdagadtak, mint a vizes gyökér.

Az új elnök két órára várta őket. Kiderült, hogy a szövetkezet, ahol elsősorban tejet, vaját és sajtot ter- meltek, növelni fogja a szarvasmar- ha-állományt, feldolgozó üzemetek épít, és a szállítást, az árusítást is maga végzi majd.

— Hétszáz fekete-tarka tehenet kap- punk tavasszal Kanadából — a kö- vérkés, mozgékony elnök tervrajzokat terített az asztalra. — Itt lesz a két tejet, decemberre befejezzük. A most- taniakkal együtt egész kis várost al- kotnak.

— Na és milyen beosztást ajánlanál abban a városban? — kérdezte Bea apja.

— Év végéig a főállattenyésztő mel- lé kellene helyettes. Tavasztól pedig, ahogy megbeszéljük, két vezetőt ke- resnénk az új tekekre. Kalkuláltunk a jövedelemre is — az elnök Imrére nézett. — Kezdetben hétezer forint jönne ki. Ha átveszed valamelyik te- lepet, emeljük ezerral, ezeröttszázal.

— Legyen ezeröttszáz! — nevetett bizalmasan Bea apja.

Vajsárga terepjáró autó vitte őket a szarvasmarhatelepre.

Innen a legelőre indultak, a gulyá- hoz. — Félig rideg tartásra tértünk át — magyarázta az elnök. — A kanadai fekete-tarka így ad több tejet.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Tanácsi lakás jó közlekedésnél

Nyelvművelésünk legalább egy évszázada harcol a né- metes kifejezések, a germanizmusok ellen. Az anyanyel- vüket használók többsége ma már nem tudja, nem érzi, mikor használ ilyen szerkezetet. A „nálnézés”, vagyis a -nál, -nél rag főlölesleges és gyakori használata talán a leg- gyakoribb ilyen hiba.

Tanácsi lakást kínálnak jó közlekedésnél (azaz: jó köz- lekedési lehetőséggel); a lépésméznél emelkedtek az átvéte- li árak (vagyis: emelkedett a lépésméz átvételi ára); na- gyon oda kell figyelni az áru utánpótlásánál (= utánpótlá- sára vagy: utánpótlásakor).

A magyarban ennek a ragnak viszonylag szűk a jelenté- köre, és csak az alábbi esetekben használjuk: konkrét helyviszony jelölésére (A boltnál álltam, amikor jöttél), ké- pes helyhatározó kifejezésre (Rosszul lát lámpafénynél), hasolító szerkezetekben (Pisti magasabb Vilitnél). Az indo- kolatlanul használt -nál, -nél tehát rontja és szegényíti anyanyelvünket. Nézzünk néhány példát a szaknyelvi zsa- ronból, ahol ez a forma a legjobban tartja magát: „Ruga- mas, a vásárlói kereslethez jobban igazodó rendelések le- adását várjuk boltvezetőinktől hentesárkunál, kenyérenél és sütőipari termékeknél.” Ez a mondat azt jelentheti, hogy a rendeléseket a kenyérnek, hentesárkunak és a sütőipari termékeknek kell leadni, holott egészen másról van szó: „Azt várjuk, hogy boltvezetőink rugalmasabb, a vásárlói kereslethez jobban igazodó rendeléseket adjanak le hentesárkából, kenyérből és sütőipari termékekből.”

„Alapszervezetünknek a szociális, kulturális és művelő- dési területen számottevő eredményeket értünk el” (jobb lett volna: alapszervezetünkben). — „Bizalmijaink kezde- ményeznek szociális juttatásoknál, de még nem mondhat- juk ezt el a termelési feladatokra való mozgósításnál” (vagyis: a szociális juttatások elbírálásakor; mozgósítás- esetén). — „Célunk az volt, hogy időben hívjuk fel a figyel- met a több napos ünnepre történő felkészülésnél a keres- kedelmi munka színvonalasabb végzésére” (inkább: felk- észülés során). — „Az udvariasság olyan tulajdonság, aminél (= amikor) az emberek iránti tisztelet és előzékeny visel- kedés mindennapi szokássá, normává válik”. — „Főzsnél gazdaságosan használhatják fel fajtiszta burgonyánkat” (in- kább: főzésre). — „Végezetül hangsúlyozni kívánom, hogy a pernyebetonnak az útéptítésnél való felhasználása egyike a legolcsóbb technológiáknak” (jobb: útéptítésre való fel- használása).

Jelenlegi gazdasági helyzetünkben arra törekszünk, hogy minél kevesebbet importáljunk, és lehetőleg saját forrá- sainkból merítsünk. Amint láttuk, a nál, -nél használata gyakran lehet idegenszerű, értelemzavaró. Eppen ezért azt javaslom, hogy szükség esetén helyette anyanyelvünk bő- ségszarájából válasszuk ki a megfelelő ragot vagy szót!

Salga Attila

Színészpályája szinte páratlan

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT GÓZON GYULA

Filmekből, rádiós felvételekből még olykor fülünkbe cseng a kissé rekedtes bariton, a jellegzetes füttyszó, az utánozhatatlan Gózon Gyula-i hang. Sokan emlékeznek még felejthetetlen színpadi alakításaira, drámai karakterfiguráira, kedélyes komédiázásaira, operett- és kabarészínpadi szerepekre. Sokan emlékezhetnek, hiszen Gózon Gyula — a színházi emberek és színházkedvelők „Gyula bácsi-ja” csaknem hetven esztendő telt el színpadon. Ahonnan még alig tíz-egynéhány éve — 1971-ben — örökre távozott. Színészpályája terjedelmében, de tartalmában és értékét tekintve is szinte páratlan.

Száz esztendeje, 1885. április 19-én Érsekújváron született, Nagyváradon aratta első sikereit. Zenés és prózai darabok jelentős szerepeit bízta rá Erdélyi Miklós, a nagyváradi Szigligeti Színház igazgatója. S a 24 esztendő Gózon Gyula itt játszhatta el Rostand verses drámájának, a Sasfióknak címszerepét.

Sikerei színhelyéről Nagy Endre szerződtette Pestre, híres kabaréjához. Egy év múlva a Népeperához került, ahol operettekben aratott sikert. A korabeli kritika egyre többet dicsérte. Az Újság így írt róla: „A kadét szerepét Gózon Gyula, egy egészen fiatal ember játssza. Tegnap még kabaré-énekes volt, holnap bizonyos, hogy a nevének csengése lesz a színlírában. A játéka, éneke hódító, a megjelenése rokonszenves, ude, friss”.

A Pesti Napló kritikusa Kálmán Imre A kiskirály című operettjének bemutatójáról: „...Gózon a címszerepben, ez a fiatal szí-

nesz ma már operettszínpadunk legkedvesebb bonvivánja, szívhez szóló szép bariton hangján minden ének-szám nagy hatást kelt, és játéka is egyszerű és közvetlen, természetes, szinte magától értetődő”.

Várad a színésztárs, Kabos Gyula és Virányi Sándor barátságát, a költő Juhász Gyula és Emőd Tamás becsülését szerezte meg Gózon Gyula számára, a Népeperánál ismerkedett meg Berky Lillivel, itt kezdődött annak a legendás szerelemnek, később házasságnak a története, amely 41 éven át példás volt a színházi világban.

Berky Lillivel alapította meg 1919-ben a rövid életű Muskáti Kabarét. „Irodalmat akartam a Csengery utcában, ennyi volt az egész” — válaszolta Gózon Gyula a riporternak. — „Elvesztettük megtakarított kis pénzünket, de a művésztűnket, a hitünket nem.”

A húszas években a Király Színház és a Renaissance Színház tagja lett. A Belvárosi, az Új és a Magyar Színház voltak pályájának állomásai. Operettekben, kabarékban, színpadi bohózatokban, drámákban lépett fel.

Időközben a hangos film megkezdte magyarországi pályafutását. És a filmrendezők — Székely István és mások — egyre többet foglalkoztatták Gózont, a filmszínészt. Játsszta a Kék bálványban, a Hyppolit, a lakáj, a Rákóczi induló, az Egy év Velencében, az Emmy, a Meseautó, a Lila ákác, az Ida regénye, a Szerelmi álmok, az Édes mostoha, a Segítség, örököltem, a János vitéz, a Borcsa Amerikában — és még egy

sereg filmben, a háború előtt. „A hangosfilm — írja Bános Tibor — Gózon Gyula számára óriási népszerűséget biztosított és ő a kis néhány mondatos epizód szerepekben éppúgy, mint a terjedelmesebb, gazdagabb feladatokban mindig felcsillantotta humorát, jellembrázolókézségét.”

De színészi pályafutására az tette fel a koronát, amikor 1939-ben Németh Antal szerződtette a Nemzeti Színházhoz. Feladatokkal halmozták el, klasszikus szerepeket játszhatott (színház történeti jelentőségűek Molière-, Shakespeare-figurái). Aztán, 1941-ben az ismert politikai intézkedések az ország valamennyi színpadáról sok sorstársával együtt őt is leparancsolták.

Amikor néhány évvel halála előtt egyszer meglátogattam, elmesélte, hogyan bujkált a németek elől. Eleinte a fővárost környező falvakban sokszor naponta váltogatta búvóhelyét. Végül aztán nem bírta tovább, és hazament Rákospalotára. A ház tele volt németekkel, és különféle illegális menekültekkel. „Lent a lakásban a németek, mi pedig fenn a padláson. Úgy látszik jó helyet választottunk, mert a német főhadiszálláson senki se mert bujkálókra gondolni.” A veszélyes percekben Berky Lili kopogtatott a mennyezetben. Ő volt az ősz-

Gózon Gyula 75 éves korában

szekető a földszint és a padlás lakói között.

1945 augusztusában már újból színpadra lépett egy operettben. 1946-ban tért vissza a Nemzeti Színházhoz. Kimagasló alakításait drámai szerepekben érte el; Hauptmann-, Schiller-, Csiky Gergely-, Sartre-, Brecht-darabokbeli alakításai máig emlékeztetnek.

Újból megjelent filmvásznon is, a Beszterce ostroma, a Civil a pályán, az Állami Áruház, a Rokonok, az Én és a nagyapám, a Simon Menyhért születése, a Tegnap, a Gerolsteini kaland, az Esős vasárnap, az Új Gilgama, a Pacsirta, a Kőszívű ember fiai, az Aranyárpány — kisebb-nagyobb szerepeit játszotta. Gyakran lépett fel a rádióban és a televízióban is. Berky Lili halála nagyon összetörte. Egy ideig még színpadon maradt. Aztán rázúdult az öregség, a betegség, a magány. Nyolcvanhét esztendősen halt meg, 1972-ben.

Kádár Márta

Hírünk a hazában

1985-8.

ESTI HIRLAP

Tanácskozás a népi művelődésről. (Tudományos konferencia Debrecenben.) = Esti Hírlap, 1985. márc. 28. XXX. évf. 74. sz. 12. l.

ESZAK-MAGYARORSZAG

Gyarfas Ágnes: A Bűbajos vadász. (Adalék Debrecen színház történetéhez.) = Eszák-Magyarország, 1985. január 19. 41. évf. 15. sz. 6. l.

Sz. L.: A fűvényfürdőtől a fizioterápiáig. Gyógyulás Hajdúszoboszlón. = Eszák-Magyarország, 1985. február 9. XLI. évf. 33. sz. 12. l.

FIGYELŐ

Tarnói Gizella: Különvélemény a különadóról. (Hajdú-Biharból érkeztek az első hírek.) = Figyelő, 1985. márc. 14. XXIX. évf. 11. sz. 4. l.

Ternovszky Ferenc-Nemeskéri Gyula: A teljesítményjavulás ára. (Felmérés a MEDICOR debreceni gyárában.) = Figyelő, 1985. márc. 14. XXIX. évf. 11. sz. 5. l.

GYÓGYPEDAGÓGIA

Csányi Yvonne: Az új anyanyelvi nevelési és oktatási terv nyomán követése a siketek általános iskoláiban. (Debreceni adatokat is feldolgoz.) = Gyógypedagógia, 1984. november-december, XXIX. évf. 6. sz. 161-165. l.

IRODALOMTÖRTENET

Maller Sándor: Fest Sándor emlékezete. (Apja, s maga is egész életében kötődött Debrecenhez.) = Irodalomtörténet, 1984. 3. LXVI. évf. 3. sz. 654-665. l.

VÁSÁRHELYI

Várhelyi Ilona: Felvilágosult szellemű fogalmazvány egy debreceni kéziratban. (Evander és Alcimna egy Pásztorjáték a Déri Múzeum irodalmi gyűjteményében.) = Irodalomtörténet, 1984. 3. LXVI. évf. 3. sz. 726-735. l.

KEPES SPORT

(O) (B) (P): Örömröntő hajdúságiak? (A DMVSC téli főkészülése.) = Kepes Sport, 1985. febr. 12. 32. évf. 7. sz. 12. l.

KEPES ÚJSÁG

Kenedi Lia: Köznapi csoda. (Este Nádudvaron.) = Kepes Újság, 1985. febr. 23. XXVI. évf. 8. sz. 16-17. l.

Simon Gy. Ferenc: Mit mond az ember, ha Veres Péter? = Kepes Újság, 1985. márc. 2. XXVI. évf. 9. sz. 14-15. l.

KIRAKAT

Takács G. Mónika: Nem halasztható feladatok. (A debreceni Kalvin tér felújítási terve is.) = Kirakat, 1985. febr. 29. évf. 2. sz. 6. l.

KOTA

Magyar kórusok nemzetközi sikerei, 1984. (A díjnyertesek között őt debreceni kórusból négy első, egy második díjat nyert.) = Kóta, XV. évf. 1985. 1. sz. 12-13. l.

LABDARÚGÁS

Megőrizni a játéktípust. (Az NB I tavaszi fordulója: Debrecen.) = Labdarúgás, 1985. febr. XXXI. évf. 2. sz. 16-17. l.

Gáll András: Az edző. (Petróczi Gábor), aki nem ismeri a vereség ízét. = Labdarúgás, 1985. febr. XXXI. évf. 2. sz. 31. l.

MAGYAR HIREK

Sallai Sándor: A (debreceni) Délbáb Amerikában. = Magyar Hírek, 1985. jan. 19. XXXVIII. évf. 1-2. sz. 12. l.

(i) (ó): Mitől város egy város? (Berettyóújfalun.) = Magyar Hírek, 1985. jan. 19. XXXVIII. évf. 1-2. sz. 20-21. l.

MAGYAR HIRLAP

Gábor Iván: Az igazgató ambíciói. (Beszélgetés Nagy Gáborral, a Debreceni Tartósítóipari Kombinat vezérigazgatójával.) = Magyar Hírlap, 1985. márc. 15. 18. évf. 62. sz. 7. l.

Hajdú István: All a bál Debrecenben. (Problémák a DMVSC-ben.) = Magyar Hírlap, 1985. márc. 19. 18. évf. 65. sz. 16. l.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁG

Avar (László) Vitázva, de egyetértésben — a továbblépésért. (KITE-közgyűlés Nádudvaron.) = Magyar Mezőgazdaság, 1985. márc. 13. 40. évf. 11. sz. 4. l.

uo.: H. Szabó József: „A föld a mi jussunk!” (A földosztásról emlékeznek Balmazújvárosan.) = 6-7. l.

Hornyák András: A jövő feladatainak kimunkálását várjuk. (Kongresszusi küldött: Bereczki Gábor, a hajdúszoboszlói Beke Mgtstz-ból.) = Magyar Mezőgazdaság, 1985. márc. 20. 40. évf. 12. sz. 5. l.

MAGYAR NEMZET

Gorombólyi László: Hová lett a magyar tarka? (Vélemény a Hajdúszoboszlói Állami Gazdaságból.) = Magyar Nemzet, 1985. ápr. 10. XLVIII. évf. 83. sz. 5. l.

MUNKA

Pócsa Sarolta: Kerekess gondok. Debrecen közlekedéséről. = Munka, 1985. febr. XXXV. évf. 2. sz. 15. l.

NEPSZABADSÁG

Kékesi Katalin: Debreceni közutakon. = Népszabadság, 1985. márc. 22. XLIII. évf. 68. sz. 4. l.

Az MSZMP XIII. kongresszusán: Sikula György hozzászólása. = Népszabadság, 1985. márc. 26. XLIII. évf. 71. sz. 8. l.

uo.: Szabó István hozzászólása. = márc. 27. 72. sz. 10. l.

K(ékesi) K(atalin): Nehéz a helyzet a napközben. (Hajdú-Bihar helyzete.) = Népszabadság, 1985. ápr. 12. XLIII. évf. 83. sz. 5. l.

NÉPSZAVA

Szabó Iréné: Farsangi téltemető. (Tévége a hajdúszoboszlói öregek otthonában.) = Népszava, 1985. márc. 20. 113. évf. 66. sz. 7. l.

ORSZÁG VILÁG

Czeglédi Cecília: Mesterdicséret. (Pfeiffer Károly könyv. kötőmester a város szülőtte és mesterségét itt sajátította el.) = Ország Világ, 1985. jan. 16. XXIX. évf. 3. sz. 7. l.

Czeglédi Cecília: A szijgyártó. (A debreceni Kathy László népi iparművész.) = Ország Világ, 1985. jan. 23. XXIX. évf. 4. sz. 15. l.

ORVOSI HETILAP

Lampé László: Felszabadulásunk 40 évfordulójára. (DO-TE Szülészeti Klinika igazgatója a négy évűzet munkáját foglalja össze a szülészeti ellátásban.) = Orvosi Hetilap, 1985. március 31. 126. évf. 13. sz. 755-756. l.

PARLANDÓ

Nagy Olivér recenziója Szesztay Zsolt-Turcsányi Emil: Romantika c. zeneelméleti tankönyvről. (A szerzők közül Szesztay Zsolt debreceni főiskolai tanár.) = Parlandó, XXVII. évf. 2. sz. 1985. febr. 31-32. l.

Szerkesztette: Surányi Béla

— Merre pályázik? — állította meg a folyosón az egyik professzor, a híres közgazdász.

— Lenne helyem — kezdte bizonytalanokodva a fiú.

— Lenne. Tehat nem jó.

— Túlságosan jó. De...

— Micsoda világ! Hol a rosszat, hol a jót túlozzák — a professzor sovány, rancos arcán gunyoros és szomorú kifejezés jelent meg. — Egyébként ha a másik véletlen óhajta, barátoskám, elküldhetem az ország legrosszabb szövetkezetébe. Fizetést nem kap, vízszint az ellátásról maga gondoskodik. Áll az alku?

Imre szerette a professzort, eljárt minden előadására, olvasta a tanulmányait, de ha beszélgettek, félszeg bizonytalanság fogta el.

— Inkább — szünetet tartott —, inkább oda mennék, ahol rackát tartanak. Nagyban. Kísérletezni szeretnék a gypajú finomításával. Meg a rackát itt, a Hortobágy szélén...

— Értem — vágott közbe a professzor. — De az nem lesz túlságosan jó hely. Hallottam is egy szövetkezetéről, ahol tavaly még négyezer rackát tartottak. Jöjjön, megadom a címet — keskeny ajkát összezárta, arcán megfeszült a bőr. — Nem bánám, ha aztán beszámolna a dolgról.

A fiú sietve a közeli községbe utazott.

Az autóbussz a templom és az iskola előtt állt meg. A kalauz megmutatta a szövetkezet székházát: valaha jómódú gazda portája lehetett, az oszlopos tornácot azóta befalazták, az udvarra garázst, raktárt és fehérre meszelt árnyékszékét építették.

Imrét a főkönyvelőhöz küldték.

— Elkezdődött az aratás, mindenkinek ott van — a főkönyvelő mély, öblös hangja furcsa ellentétben volt vézna nyakával és felsőtestével. — Egy-két szakembert, aki ért az öntözéshez, felvennénk, ez igaz. De a juh-tenyésztést megszüntettük. Társultunk egy pulykafarmmal, az sokkal többet hoz, kockázattal nélkül — gyorsan, de óvatosan beszélt. — Már intézkedünk is a rackák eladásáról.

Megemlítette a főkönyvelő, hogy a juhokat korábban épp attól a szövetkeztől vásárolták, ahol Bea apja volt az elnök.

— Ha onnan jött, kolléga — későbbesébb lett —, nézze meg a rackákat.

Imrét egy szerelő motorbiciklivel kivitte a nyájhoz.

A juhok a tűző napon is szorosan összebújva, egy irányba ballagva legeltek. Ősz bajuszos, szikár, öreg juhász őrizte őket, rézkampos botra támaszkodva. Körülötte fekete, bozontos, sáros szőrű pulik futkostak, meg-megvillanó, élénk szemmel.

A juhász elmondta, hogy a nyáját két éve vette át, meglehetősen rossz állapotban, és néhány nap múlva hajta tovább az új helyre, egy állami gazdaság legelőjére.

— Amennyit javulgattak eddig, annyit romlanak ezután — botját előrelendítette, talán az új legelő irányába. — Ha mást kell megszokni, változik a jóság. A gypája, a húsa változik. Ki tudja, ki keze alá is jutnak. Mert az se mindegy.

— Nem marad velük?

— Nem ugrálok. Ide is nyugdíjból szegődtem.

Őt órákor megérkezett a szerelő Imrér.

— Csak nem sajnálja ezeket a korcokat? — évelődött a juhással.

— Megvettem ötvenet — választott komolyan az öreg. — Azt a farkát nézd meg jövőre. Olyan gypája lesz, mint a selyem.

A szerelő kinyitotta az oldaltáskáját, almával kínálta a juhászt és Imrét.

A fiú reggel óta nem evett, éhes volt, hármát is vett a zöldessárga, kemény kis almából.

Oththon megfürdött és korán lefeküdt. Elhatározta, hogy másnap, szerdán fölkeresi a professzort az egyetemen.

— Epp a rackák történelmi érdemeit taglaljuk — a professzor a szokásos gunyoros és szomorú mosollyal fogadta.

Félhomályos dolgozószobájában a kerek dohányzóasztalnál sötét hajú középkorú férfi ült. Imre ismerte: a hortobágyi kutatóállomás vezetője volt.

— Panaszodj tovább — biztatta a professzor.

A biológus halkán, tagoltan, szinte féltékeny beszélt, de tekintetében harag és elszántság izzott.

— Amíg nem késő, addig kellene a gazdaságoknak megérteni, hogy a racka tartását ne csak pénzzel, haszonnal mérjék — kihúzott egy cigarettát a faragott tetejű dobozból. — Nézzék a természet egész rendjét! Nézzék a hagyományt! — égő öngyújtóját magasra emelte.

— Legalább itt ne csinálj tüzet! — a professzor fölállt, és bekapcsolta a

mennyezetlen függő ventilátort. — Na, jó, igazad van. De nekik is igazad van, nem? Így aztán mire megégyeztek, csak a múzeumban fognak őrizni egy-két rackát. Kitémve.

— Tegnap hallottam egy juhásztól — szolt közbe Imre, a biológusra tekintve —, hogy az egy helyen, változás nélkül élő nyájak finomabb gypáját adnak.

— Persze. Úgy a legjobb tulajdonságaik fejlődnek ki — a biológus mohány szíva a cigarettát. — Ehhez azonban türelem kell. És most épp az hiányzik. Gondold meg — a professzorhoz hajolt —, gondold csak meg, hogy a Hortobágy legnagyobb rackanyáját úgy adják-veszik, mint egy bélyeggyűjteményt!

— Remek hasonlat — a professzor pattintott az ujjával. — Irj cikket valamelyik újságba, és kezdj ezzel.

— Irok is — a biológus elnyomta a cigarettát. — Megírom, hogy most, ha ez a nyáj az állami gazdaság lesz, vállalkozunk közösen a védelmére. Ez elől nem illik kitérni.

— Szívesen dolgoznék ott, ha felvennének. — Imre elvörösödött, aztán mégis folytatta. — Még tegnap eszembe jutott, hogy nem szabadna kallódni hagyni azt a nyajat.

— Okosan, előrelátóan, barátoskám! — intett a professzor. — A jó pásztorok kora lejárt. A gazdag pásztorok idejét éljük.

— Gazdagodni ebből is lehet, bár szerényen — a biológus közelebb húzódott Imréhez. — Vállalná ezt a munkát? Ha vállalja, beszéljek az igazgatóval. Megkérem, hogy holnap fogadja magát. Milyen nap is lesz?

— Csütörtök — a professzor gunyorosan és barátságosan mosolygott. — De figyelmeztetek, hogy péntek előttre esik.

Imre kerülővel, lassan sétált haza. Az anyja az előszobában takarított. Köténye zsebéből táviratot vett elő.

— Bea küldte.

Imre fölbotolta a vékony, ropogó borítékot.

Ezt olvasta: „Csütörtök reggel autóstól megyek érte.”

— Mit írt? Van állásod? — kérdezte a szemüveges, kontyos kicsi asszony.

— Beáéknál nincs jó állás. De másutt csak lesz — nyugtatta az anyját Imre.

A MÉH-vállalatok a nagyipar szolgálatában Szabad a (hulladék)vásár

Egri Tibor, a Kelet-magyarországi MÉH Vállalat igazgatója gondban van, amikor a három megyés cég ágazati hovatartozásáról akar beszélni. Hivatatosan eldöntött tény ugyanis, hogy a vállalat a kereskedelmi szektorba tartozik, de előfordul, hogy ezt a besorolást a valóságban kordának érzik. Nézzünk egy példát, amely ezt a felemás helyzetet a legjobban szemlélteti. A vállalatnak például belkereskedelmi számlarendszere van, ebbe viszont a karbantartást s az ipari tevékenységet se-hogy sem sikerült beilleszteni. Ennek a cégnek, mivel komoly ipari tevékenységet végez, természetesen jelentős karbantartó üzeme van. Van, mert a 220 millió értékű gépparkot rendben kell tartani. S hogy olyan munkáról van szó, amely meghatározó a vállalat életében, azt az is bizonyítja, hogy évente 34 millió forint értékű felújítást kell az eszközállományon végezni.

Drága gépek

A gépek komoly ipari berendezések, s ezek azok, amelyek lényegében megteremlik a vállalat nyereségének jó részét. A MÉH ipari szektorában készül ugyanis a hulladékokból az a másodnyersanyag, amelyet majdan az ipar ismét tud hasznosítani. S ez az ipari szektor máris a kelet-magyarországi cégnél óriássá nőtte ki magát. Persze nem csupán azért, mert mammutgépekkel rendelkezik, hanem azért, mert három megyében fennakadás nélkül és folyamatosan eleget tud tenni vállalt kötelezettségeinek. Hogy mit csinálnak? A hulladék-feldolgozó gépeken a fémhulladékokat például darabolják, bálázzák, az öntvényeket összeroppantják vagy összetörik. S ezek között a nagy erejű masinák között egy sincs, amit hazai vagy szocialista piacról tudnánk beszerezni. Egy-egy berendezés telepítéssel együtt 15–20 millió forintba kerül. A papírválogató és -bálázó gépsor, amelyik Európában még modernnek számít — hiszen lényegében egy fotocellás automata — 16 és fél millió forintba került a vállalatnak. Az itt végzett munka ipari tevékenység a javából. Pontosabban háttér-üzem, mert a nagyipar szolgálatába szegődtek: vasbálákkal és rézcsomagokkal etetik a kohókat, újra feldolgozható papírt adnak a papíriparnak és üveget a hutáknak.

Ez leírva roppant egyszerűnek tűnik, de mindez egy óriási vállalati apparátus megfeszített munkájának az eredménye. Megfeszített, mert nálunk nem is olyan könnyű hulladékok gyűjtését és hasznosítását. Ezt talán az a nyugati vendég fogalmazta meg legjobban a múlt nyáron, aki a szomszédomnál nyaralt. Egy alkalommal, mikor a szomszédaszony a szemetes vödörrel a tárolóba indult, megállította s így szólt: szegények vagyatok, mégis pazaroltok, s félig kirámoltátok a vödört. Ez üveg, ez papír, ez még műanyag. S mindez együtt a konzervdobozokkal meg az ételmaradékkal. Hát igen. Valahol itt kellene elkezdődnének a rendszerezések. A háztartásban.

Zsebre megy

Mondom, pedig magam is tudom, hogy a válogatott háztartási hulladék gyűjtése anyagi lehetőségek hiányában ugyanis egyelőre elképzelhetetlen. A háztartásban keletkezett hulladéknál még nem is forognak olyan értékek, hogy ezek elvesszék egyelőre sirathatnánk, ám a

vállalatoknál más a helyzet. több forog kockán. Ott, ahol már megfűjték a hulladék-riadót, simán megy minden. Van gyár s nagyüzem, amelynek telepén a MÉH-nek jó dolga van, kocsijai válogatott hulladékért mennek a helyszínre. De van, ahol csak ömlesztik a még használható értékeket. Pedig minden zsebre megy. S nem mindegy, hogy a vörösréz forogás kilójáért tisztán hatvan forintot kap a cég, vagy alumíniummal, esetleg vasforráccsal keverve csak filléreket. Mert a vegyes hulladékért csak nagyon alacsony árat tudnak fizetni.

Nem azért, mert rossz kereskedők, hanem azért, mert arra még nincsenek felkészülve, hogy mindenféle fémhulladékot szétválogassanak. Elég munkát ad a papírbálázó kiszolgálása. Ezen túl több ezer tonna papírt kell bálázás előtt darabonként, fajtánként kézzel szétválogatni. Ma még van rá emberük, de holnap s holnapután lesz-e?

Versenyben

A hulladékgyűjtést és hasznosítást szinte mindenütt másként csinálják. Bulgáriában és az NDK-ban például a vállalatoknak kötelessége a hulladékbeszolgáltatás. Már a termelési terv készítésekor megtervezik, hogy mennyit kell az államnak beszolgáltatni. Nálunk lényegében szabad a vásár. Az ugyan tény, hogy minisztertanácsi határozattal van a hulladékhasznosításra, de ezt az ország iparának együttesen kell teljesítenie. A Kelet-magyarországi MÉH

területén, s így megyünkben sem egyetlen gazda van: az AFESZ-ek, a METALLOLOBUS és KOKÓV osztoznak a piacon. Van tehát egy bizonyos fajta verseny is, amelyet legtöbbször az nyer meg, aki nemcsak gazdagodni akar, hanem az üzleti életben korrekt partner, s valami pluszt is tud adni.

Ezért a MÉH-nél a legjobb megoldásnak a több lánban való állást tartják. Van például egy évente 200 millió forint forgalmú részlegük, ahol nem öcskaságokat, hanem új árukat dobhatnak a piacra. Vasanyagokat, kohászati termékeket kínálnak, s gyakran előfordul, hogy kurrens árukkal is tudnak szolgálni, mert — mi tagadás — kapcsolataik révén könnyen hozzáférhetnek. Az a cég, amelyik nagy kohászati üzemeinek szállít, és azt folyamatosan, a szerződésnek megfelelően teszi, az raktárakat esetenként könnyebben feltöltheti.

Kapcsolatkeresés

Ez azonban nemcsak a MÉH Vállalatnak jó, mert nagy segítség néhány olyan cégnek is, amelyek szoros kapcsolatban állnak velük. A Kelet-magyarországi MÉH ugyanis általában olyan árukat értékesít, amelyek néhány vállalatnál alapanyagként számítanak. S az a gyár vagy üzem, amelyik a MÉH-nek adja le a hulladékát, szállítási költség nélkül juthat az alapanyag egy részéhez; a hulladékért utazó autó viszi a helyszínre a megrendelt anyagot.

A kapcsolatteremtés lehetőségét tehát nem hagyják ki. Mikor őket nem keresik, a cég szakemberei mennek üzlet után. Néhány év óta olyan tekintélyre tettek szert, hogy vannak vállalatok és szövetkezetek, amelyek új beruházásnál már kikérik a MÉH-es szakemberek tanácsát is. S ez jó jel, mert a közös cél, a hulladékhasznosítási program megvalósítására a MÉH önmagában nem képes. Még akkor sem, ha a kereskedelmi és ipari részlegei eredményesen dolgoznak.

Iván Gizella

„A bizalomra hűséggel”

CIGÁNYDOLGOZÓK AZ ELZETTEN

„Az elmúlt öt éves időszakban átlagosan 120 fő volt a cigányszármazású dolgozó gyárlakosaink között. Ez az összes dolgozó nyolc százaléka. Munkába való beilleszkedésük folyamata pozitív, fluktuációjuk nem nagyobb a gyár többi dolgozójénál. Egyharmaduk törzsgárdatag. Szakképzettséggel rendelkező jelenleg négy. Legnagyobb részben betanított munkások... Nyolc általános iskolai végzettséggel mindössze 35–40 százalékuk rendelkezik... 1980 óta tízen fejezték be az általános iskolát...”

— Évente felmérjük cigány származású dolgozóink helyzetét, élet- és munkakörülményeit — utal a jelentésből idézett megállapításokra Ott Jenő, az Elzett berettyóújfalui gyárának személyzeti osztályvezetője. — Ennek a felmérésnek alapján határozzuk meg a további teendőket. Ez a hagyomány egy idős a gyárral, tehát több mint 10 éves. Minden dicsekvés nélkül állíthatom, hogy figyelemre méltó eredményeket értünk el.

— Erről az idézett statisztikai adatok is tanúskodnak. Mi az eredmények titka? — Elsősorban azt a fogadási készséget hangsúlyozom, amelyet a gyár vezetősége tanúsít a hozzánk jövő cigánydolgozókkal szemben. Ennek köszönhető, hogy bizalommal jönnek hozzánk. Ez a bizalom kölcsönös, és a mi bizalmunkra hűséggel válaszolnak.

— Honnan jönnek ezek a dolgozók? — Csak egyharmaduk helybéli, a többiek 15 településről járnak be. Legtöbben Nagyrábérol és Gáborjányból.

— Mivel tudják segíteni a munkahelyhez kötődést?

— Sok köztük a nagy családok, a lakásgondokkal küszködők. Elsősorban a helyi tanácsok által értékesített házak vásárlásához, esetenként pedig saját ház építéséhez adunk támogatást. Az utóbbi négy évben nyolcuknak adtunk így kamatmentes kölcsönt, összesen 200 ezer forint összegben, egy házaspárt pedig munkásszövetkezeti lakáshoz segítettünk hozzá. Vállalati fuvarral is támogatjuk az igényelőköt. Szülési, beiskolázási segélyt is folyósítottunk számukra. A vállalati kedvezményes üdültetést is egyre szívesebben igénybe veszik.

— Hűséget említett. Az említettek kivül melyek ennek a bizonyítékai?

— Egyharmaduk tagja a szocialista brigádoknak. Hogy ott milyen színvonalú munkát végeznek, mi sem bizonyítja jobban, hogy közülük 1982 óta egy Kiváló Munkáért miniszteri, kettő Kiváló Dolgozó kitüntetést kapott, társadalmi munkáért pedig szintén ketten kaptak elismerő kitüntetést. Vannak köztük párttagok, KISZ-tagok, egyikük pedig munkásör. Szakszervezeti szerveztségük magasabb a gyári átlagnál.

— S a munkafegyelm?

— En jónak tartom. De erről többet tudnak mondani a közvetlen munkahelyi vezetők.

Duró Sándor főművezető, Puskár Imre műszakvezető, Bagosi Géza, a csiszolóműhely művezetője megerősítik a személyzeti osztályvezető által mondottakat.

— Vannak köztük is „nehéz emberek” — mondja Duró Sándor. — Hozzájuk több türelmet kell, különösen az első időszakban.

— Milyen napi gondok adódnak?

— Leginkább az igazolatlan hiányzás. Nem mindegyikük szokja meg könnyen, hogy fejelemzett, rendszeres munkát követelünk. De legtöbbször használ az okos, meggyőző szó.

— En elégedett vagyok velük — vallja Puskár Imre. — De nekem is az a véleményem, hogy a bizalom mellett kell a szigor.

— Jó munkás a többség — veszi át a szót Bagosi Géza. — „Hajtanak” is, hiszen a legjobbak példájára szeretnék ők is házat építeni, venni. Nálam a dolgozók többsége belőlük tevődik ki. Sok túlmunkát vállalnak, nemcsak pluszpénzért, hanem a szocialista brigád tagjaként is. Hogy milyen a viszony köztünk? Erre csak annyit mondok: kölcsönösen megbecsüljük egymást. De ezt mindenkitől el is várjuk.

Munkásör egyenruhás fiatal férfi toppan be az irodába. A kiképzés ebédüznetéből szakított néhány percet:

— En tizenegy éve dolgozom itt, a csiszolóban, betanított munkásként. Juhász Károly a nevem, Komádiban lakom. Harmankét éves vagyok. Dolgoztam Pesten is, de nem szerettem távol élni a családtól. A nővélés, a gyerekek pedig végleg hazahozták. Négy szép gyermekem van. A legidősebb 13 éves, a legkisebb meg 25 hónapos.

Büszkén magyarázza:

— Saját házat építettem. A feleségemet elfoglalta a gyerekek nevelése meg a házimunka, az állattartás. Disznókat hizlal. Mar a fürdőszobában is csak a víz bekötése van hátra.

— Elégedett a munkahellyel?

— Nem is kívánhatnék jobbat, és ezt mindenkinek mondom. Van tisztességes keresetem, megbecsülnek. Tavaly kaptam a Kiváló Munkáért kitüntetést. Öt éve vagyok munkásör.

Szabó János 25 éves esztergályos, a tüzelőtökészülék üzem meósa.

— Itt voltam szakmunkástanuló is. Hat éve, 1979-ben végeztem. Nagyrábén lakom, a szüleimmel, testvéreimmel együtt.

— Nős?

— Nem. Úgy akarok családot alapítani, hogy ne a semmiről induljunk. A menyasszonyom újfalusi, itt varrónő a ruhagyárban. En gémkárom is. Lakásra gyűjtök.

— A családban mindenkinek van munkahelye?

— Apám Pesten dolgozik az építőiparban, a bátyám a téveszben anyagbeszerző, egyik öcsém itt betanított szerelő, a másik kömüves, a két nővérem közül egyik itt dolgozik az eloxálóban, a másik gyes-en van. Az a véleményem, hogy csak munkával boldogulhat igazán az ember.

Járjuk a műhelyeket, üzemrészeket. A kutató szem elől az egyforma munkaruhák, köpenyek eltűntek a különbségeket. Legfeljebb az arc- vagy hajszín mutatja, kik azok, akikre Ott Jenő mondta: a bizalomra hűséggel válaszolnak.

Szilágyi Károly

KÖTVÉNYKERESKEDELEM

A vásárló nem vállal rizikót

Amikor pár évvel ezelőtt, március 25-én a Központi Váltó- és Hitelbank Rt. piacra dobta a PIÉRT lakossági kötvényeit, akkor azokat, mondhatni, pillanatok alatt elkapták. Pedig a jegyzési idő 29.ig tartott volna! De csak volna, mert az 50 millió forint értékű 10 ezres címletű értékpapírokat már másnap délutánra túljegyezték. (A túljegyzési listán levőket a következő kötvénynél — amelyet a Skála-Coop 150 millió forint értékben 11 százalékos kamattal áprilisban bocsát ki — előnyt élveznek.)

Honnan ez az óriási érdeklődés a lakossági kötvények iránt? Népszerűségüknek, igaz, ez még nem általános, több oka is van. Az értékpapírok szabadon adhatók, vethetők, örökölhetők, bemutatásra szólnak és nem utolsósorban kamatoznak. Ráadásul magasabb kamatlábbal — az többnyire 11 százalékos — mint az OTP takarékbetétek. Az értékpapír-vásárlás tehát tökéletes befektetés, mégpedig olyan, amelyiknél a vásárló semmiféle rizikót nem vállal. Az állam — akárcsak a betétek esetében — a kibocsátó pénzintézetet keresztül jogilag szavatolja a pénz visszafizetését. Meg-

gazdaságilag biztosan állnak a lábukon.

A lakossági kötvényeknek — eddig nyolcat hirdettek meg országosan — nem titkolt célja a háztartások tökéjének megmozdítása, az, hogy a családi pénzek a népgazdaság beruházási forrásait gyarapítsák. Jó példa erre a PIÉRT-kötvény. A vállalat a befolyt 50 milliót árualapbővítésre szánja.

Hajdú-Bihar megyében a becslések szerint több millió forint megtakarított készpénz van az emberek zsebében, 8,8 milliárdot pedig pénzintézetekben kamatoznak. Mégis elegendő me-lyekben mindössze csak 8 milliárdot vettek kötvényt az emberek. S az is igaz, hogy még egyetlen itteni vállalat sem bocsátott ki lakossági értékpapírt (már olyan vásárló is akadt, aki kizárólag Hajdú-Bihar megyei kötvényt akart venni). Ennek a jövőben az is hátránya lehet, hogy a szabad pénzek elvándorolnak innen, más megyékbe, vagy „külső” vállalatokhoz.

Persze vannak más lehetőségek is a tartalékok bevonására. A balmazújvárosi Lenin Termelőszövetkezet 40 millió forint értékű, csak tagjai által vehető (ezért hivatalosan tagi részvény) ér-

tekpapírt adott el. Magyarországon eddig 600 millió értékben vásároltak cilléresjegyet. Ebből 200 millióért ebben a megyében.

Úgy hírlik, sokan az OTP-ből veszik ki pénzüket azért, hogy kötvényt vásárolhassanak. Ha ez a fajta mozgás felgyorsul, könnyen azt eredményezheti, hogy „megmozdul” az OTP-nél levő 220–225 milliárd forintos betétállomány. Felismerve ezt, a takarékpénztár is latolgatja a kötvényüzletbe való belépését. Korábban volt már egy kísérletük erre — Hajdúszoboszlón a rendelőintézeti félőzet fejlesztésének finanszírozására szálltak be —, ez azonban csak részleges eredménnyel járt. A 6 százalékos kamatlábbal meghirdetett 25 millió forint értékű tanácsai kötvénynek alig több mint a fele kelt el. Most a tervek szerint 11 százalékos kamattal a szoboszlói Délibáb szálloda bővítésére bocsátanak ki 70 millió forint értékben kötvényt. Tavaly életre hívták első leányvállalatukat, a vállalkozási irodát. Az iroda körülbelül félmilliárdos tőkével rendelkezik, s ezt első-sorban egyéni kezdeményezések finanszírozására szánják. Az OTP üzleti tevékenységének van egy másik oldala is. A tanácsok attól tartanak, hogy ennek esetleg ők látják kárát. Aggodalmukra nincs okuk, mert az említett összeget nem a tanácsai célokat finanszírozó keretből vették el.

Az utóbbi időben elcsitulnak azok a viták, amelyek megkérdőjelezték azt, hogy beilleszthető-e egyáltalán az értékpapír szocialista gazdaságunkba. Ma már egyértelműen bebizonyosodott, hogy igen. Meggyorsult a tőkeáramlás, a kibocsátó pénzhez jut, míg a hitelező, aki megveszi az értékpapírt, jó befektetését csinálja. Az MNB 13–14 százalékos kamatra adja hiteleit, s a kötvényre csak 11 százalékos kamatot kell fizetni, így a kibocsátó cég 2–3 százalékos nyitási pénzt is megtakarít. Problémák azért még akadnak, például az, hogyha jogilag ugyanaz az állam szavatolja az MNB kötvényeit, az OTP-ben levő betéteknek a visszafizetését, akkor miért nem egyforma a kamatuk is. A másik a kötvénypiac kérdése. Magyarországon ma még nincs valódi kötvénykereskedelem, így az értékpapírok szabad forgathatósága sem megoldott. Egyedül az Állami Fejlesztési Bank foglalkozik a kötvények vételével és eladásával, igaz, az MNB is tervezi az értékpapírok forgalmazását. Ez azonban még mindig nem hozta magával az igazi kötvénykereskedelmet, s ezért nem alakulhattak ki a piacon a kötvényeknek a névértéktől felfelé vagy lefelé eltérő árfolyamai. Mindenesetre elindult az a mozgás, ha most még óvatos is ez, amelyik a holt pénzeket eleven, termelő tőkévé változtatja át.

Ráth Sándor

TUD
Másfél év
Ruffy

Egy pedagógus legnagyobb elismerés még évtizedek letelegit tanítványa aki jól vez, s a végc mondása Varga Kálmán — 1935 közötti V. l. Gazdasági fentiek bizonyos dő, ha föllapozza mi Elet 1985. é. amelyben föltá út, s abban egy Mielőtt fölvázol szereplőjének é nyájának egyes nem érdemtelér hívní egy vol személyes élmé

Zoltán kezébe ezeltől adták a Az átadó Ruffy mán, aki kiváló gógus volt. Ha készítette arra nyérkereső pály magyar falu ve segítőségük, a eloharosaiként, nak kell jenniő lágáború, a az azt követő n próbára tette a sadalmat. Az recende kerülő mán fölkarolta, vette azokat a akik e szakmák maguknak, s a nagyváltó ként a nyit, e híve. Másfél évtényességéről a következő véle Pallagi Akadém ja, ... a felsőf dományi intéze letében 1928-tól volt, majd e m magyaróvárj í ta föl. Az el korszak haladó emelkedő e örízte meg eml demia, Nemzetk mert tudomá kasságát az egy emberek tisztelt ák. Tizenöt év idején súlyos es lottak le, akkor bontakozni az vatarozás kérd rült viták, s ne receni családó nyavaal éppen k kellett szállnia, gyan meg kelle szőlőjobboldali mozdulásokat. mányi tekintély erede, szervez elismerést ébre zetéssége nem tették rokonsze nem az intézet szolgáltak.” (A rárfeleoktatás szerk.: Komoró 1871. auguszt letett Léván. jának színhel bánya. Magyar meg a gazdás

Másfél évtized az intézmény élén:

Ruffy-Varga Kálmán (1871–1942)

Egy pedagógus számára a legnagyobb elismerés, ha még évtizedek múlva is emlegetik tanítványai. Jelezve: aki jól vet, az jól arat! Kedvenc mondása volt ez Ruffy-Varga Kálmának, aki 1921–1935 között vezette a Pál-lagi Gazdasági Akadémiát. A fentiek bizonyosságul elegendő, ha föllapozzuk az Egyetem Élet 1985. évi 9. számát, amelyben fölírta egy élet-út s abban egy tanár képe. Mielőtt fölvolnánk irasunk szereplőjének életútját, pályájának egyes állomásait, nem érdemtelen segítségül hívni egy volt tanítvány személyes élményeit. Magay

Majd Kolozsvárra kerül, ahol a természettudományi karon matematikát hallgat. Ott avatják doktorrá is. 1898-ban lépett állami szolgálatba. Előbb a magyarvári, majd a kolozsvári gazdasági akadémia, 1900-tól pedig Kassa hasonló intézményében oktat, 1921-től Debrecenben dolgozik. Aktív pályafutása 1935-ig tart. Debrecenben hunyt el 1942. november 9-én. Hamvait Nagy-fajtkürtön helyezik örök nyugalomra (az egykori Bars megye). A család a debreceni évek alatt a Jókai utca 9/B szám alatt lakott. Közéleti emberként tevő-

hosszabb-rövidebb tanulmányi témájaként. Különösen szíven viselte az Alföld problémáját. Ez égető kérdés a két háború közötti időszak mezőgazdaságában. Oly nagynevű szakemberek is foglalkoztak vele, mint Kaán Károly, aki két könyvet is szentelt neki: A magyar Alföld (1927). Az Alföld problémája (1929). Ruffy-Varga e kérdést boncolgató tanulmánya — új szempontokkal bővíve — 1932 végén jelent meg franciául. Ezt fölveti az intézmény 1932/33-i évkönyvében is. Az öntözésben látja a megoldás kulcsát. „Az Országos Alföldi Bizottság ébren tartja az Alföld legnagyobb problémáját — az öntözés kérdését is, mert az Alföldet az eddiginél jobboldalozni kell tenni... nem maradt meg más, mint az Alföld verőfényes napjára és az Alföld igen értékes talajhumuszra. Ezt a két értéket össze kell kapcsolni és pedig a hiányzó és igen fontos termelési faktort, a vizet. De nem hagyta figyelmen kívül a folyóvízben rejlő elektromos energiát sem. Leszögezve: ... hogy az Alföld gazdasági kérdéseinek megoldása nélkül nincsen haladás... (de) az akadémianak meg kell tanítani hallgatóit a jövő feladataira, hogy ha majd a nagy tervek megoldása sorra kerül, akkor már kellő hozzáértéssel és tudással, sőt szakismerettel intelligenciával hozzá tudjanak alkalmazkodni a gyakorlati megvalósításban már kellő erővel is rendelkezzenek...” Előadásai, országos fórumokon való felszólalásai mindig a meglevő kérdések, problémák tudatosítását célozták. Ennek, mint látjuk, hangot adott az intézmény évről évre megjelenő évkönyveiben, melynek szerkesztését is ő végezte. A kiadvány Debreceni m. kir. Gazdasági Akadémia Évkönyve címen jelent meg. Intézménytörténet szempontjából is hasznos munkáról van szó.

Zoltán kezébe hatvan évvel ezelőtt adták az oklevelet. Az átadó Ruffy-Varga Kálmán, aki kiváló agrárpedagógus volt. Hallgatóit föl-készítette arra, hogy kegykeresés pályájuk során a magyar falu veszji igénybe segítségekét, ahol a kultúra előharcosaiként, példaadónak kell lenniük. Az első világháború, a forradalmak, az azt követő nehéz időszak próbára tette a magyar társadalmat. Az 1921-ben Debrecenbe kerülő Varga Kálmán fölkarolta, szárnya alá vette azokat a fiatalokat, akik e szakmát választották maguknak. Igazgatóként, s a növénytermelés tanáraként a nyílt, egyenes beszéd híve. Másfél évtizedes tevékenységéről álljon itt a következő vélemény: „A Pál-lagi Akadémia igazgatója... a felsőfokú agrártudományi intézetek képviselőjében 1928-tól felsőházi tag volt, majd e méltóságban a magyarvári igazgató váltotta föl. Az ellenforradalmi korszak haladó szellemű, kiemelkedő egyéniségeként őrizte meg emléket az akadémia. Nemzetközileg is ismert tudományos munkásságát az egykorú szakemberek tiszteletben tartották. Tizenöt éves működése idején súlyos események zajlottak le, akkor kezdtek kibontakozni az egyetem jövőtörténetének kérdéseiben felmerült viták, s neki az ősi debreceni családok hagyományával éppen úgy szembe kellett szállnia, mint ahogyan meg kellett küzdeni a szélsőjobboldali diákmozgalmakkal. Szaktudományi tekintélyének átütő ereje, szervezőtehetségének elismerést ébresztő következtetése nemcsak személyét tették rokonszenvesvé, hanem az intézet javára is szolgáltak.” (A debreceni agrártudományok 100 éve — szerk.: Komoróczy György.) 1871. augusztus 29-én született Léván, Középsőkölcsény színhelye Körnőcsényben. Magyaróvárról szerzi meg a gazdász oklevelet.

kenykedett egész életében. Szinte föl-sorolni is nehéz azon funkcióit, amit élete során betöltött. Mint tanár növénytermesztést oktat. Tagja volt az Országos Természettudományi Tanács intézőbizottságának, az Országos Dohánytermelési Tanácsnak, az Országos Mezőgazdasági Szakoktatási Tanácsnak, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, a Mezőgazdasági Múzeum elnökségének, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara alelnöké, s fontos szerepet játszott a Debreceni Gazdasági Egyesületben is. Sőt az 1927-es választásokon a város pótképviselői mandátumát is megszerzi. Kitérítésének számát is nehéz lenne mind föl-sorolni. Egész tevékenységével intenzíven részt vállalt a hazai mezőgazdasági könnyűnek egyáltalán nem mondható időszakának minden megmozdulásában. Irodalmi munkássága sokak számára kevésbé ismert. Ugyanez elmondható a régi intézmény többi oktatójáról is, s mindazokról, kik falai közt dolgoztak az elmúlt évszázad során. Debrecen művelődéstörténetének jó szolgálatot tette, ha nyomtatásban is megjelenne egyrészt az intézmény és kapcsolatos részlegeinek önálló kiadványairól készült (kb. ezer tétel) bibliográfia, amely átfogja az 1867–1968. közötti éveket, másrészt az intézmény oktatóinak szakirodalmi munkásságát áttekintő személyi bibliográfia (kb. kétezret tétel), amely kiterjed az 1867–1953. közötti időszakra. Ruffy-Varga Kálmán munkásságát a sokoldalúság jellemzi. Fő területe a gazdasági növénytermesztés volt. Első munkája a takarmányrépa termesztésével foglalkozott (M.-óvár, 1899). Általában a répat fontos szántóföldi növénynek tekintette, de hasonlóan vélekedett a másikkal kapcsolatban, a kukoricáról is. Mindez nem jelenti azt, hogy más növénykultúrák ne szerepeltek volna írásai,

Újszülött-immunológiai kutatások

Egy kapcsolat megalapozása

Egyik tudósunk előadásán hallottam: „... a szocialista államnak, mint a tudomány mecenásának kockázatot kell vállalnia és nemcsak a konvencionálisat kell támogatni”. Akkor jutott eszembe ismét ez a mondat, mikor dr. Maródi Lászlóval, a DOTE Gyermekklinikájának tanársegédjével leültem beszélgetni. Eszembe jutott, mert ez a mondat egyértelműen a tudományos kutatás mellett állásfoglalás. Csak hogy a valóság attól sokkal bonyolultabb, minthogy azt kijelenthetnénk, vállaljuk a kockázatot. Azt — s most még általánosságokról lesz szó — nem tagadhatjuk, hogy a hazai kutatómunkának létjogosultsága van. Am, de vannak túlzottan anyag- és eszközigényes kutatások (úpragram), amelyek meghaladják lehetőségeinket. Itt nem baj, ha nem erőltetjük túlzottan az önálló munkát. De vannak olyan kutatási területek — például az egészségügyben —, ahol a külföldi tapasztalatok már adottak, s az eredmény átvételére vagy az összmunkára módunk és lehetőségünk van. Vagyis lenne. Egy egészen egyszerű kapcsolatfelvétellel. Ime a példa.

Dr. Maródi László gyermekorvos lehetőséget kapott arra, hogy egy hollandiai egyetemen, Leidenben, tanulmányútján vegyen részt, az ottani egyetem kutatóműhelyeiben dolgozzon. A feladata az volt, hogy tovább folytassa a munkahelyén, a gyermekklinikán végzett korábbi kutatásait: az újszülött antibakteriális védekező mechanizmusainak tanulmányozását. A munkát az a régi klinikai megfigyelés inspirálta, hogy az újszülöttekben a baktériumok által okozott fertőzések gyakoribbak, súlyosabb lefolyásúak és a szokványos antimikrobiális kezelése rosszabb gyógyhatlamot mutatnak, mint a későbbi életkorban. Mindezek azt jelentik, hogy az élet első napjaiban, hetekben az immun védekezőképesség csökken. A legfontosabb kérdés, hogy a bonyolultabb működésű immunrendszer mely rész-funkciói éretlenek, hiszen klinikai eredményt csak az ezek ismeretében végzett kezeléstől várhatunk. Ha az újszülött immunrendszerét az épülethez hasonlítjuk, azt kell mondani, hogy vannak igen stabil és ugyanakkor gyenge pontjai is. Terhelés esetén ezek a gyenge pontok határozzák meg a szervezet ellenálló képességét. A kérdést tovább bonyolítja, hogy az ellenálló képesség kórokozóként is tovább különbözik.

Az újszülöttkori fertőzéseket okozó baktériumok között 10–15 éve előtérbe került egy már korábban is ismert, de emberi fertőzéseket csak ritkán okozó mikroorganizmus, a B-csoportú streptococcus. Hogy mi az oka ezen kórokozó előtérítésének és az újszülöttkori megbetegedések gyakoribbá válásának, ez talán ma az egyik legizgalmasabb kérdés a perinatológiában. (Perinatológia: az újszülöttkor élettanával és kórtanával foglalkozó tudomány.) Intenzív kutatások folynak világszerte ezen kórspecifikus fogékonyok okának kiderítésére. A leggyakrabban emlegetett teória az, hogy az újszül-

lötök véréből hiányzik az az immunfehérje, amelyik a méhlepényen átjutva védene az újszülöttet a fertőzésekkel szemben.

A Leidenben töltött idő alatt ezt a feltételezést nem sikerült megerősíteni. Viszont a team, melyben dr. Maródi László is dolgozott, talált egy újabb magyarázatot az újszülöttkori specifikus fogékonyokra. Ennek lényege, hogy a fagocitasejtek egy csoportja — a mononukleáris fagociták — funkcionálisan éretlenek az újszülöttekben és ez az éretlenség az előbb említett baktériumokkal szemben különösen kifejezett. A vizsgálatokat természetesen tovább kell folytatni és újabb eredményekkel lezárni.

Emellett azonban az is igen fontos, hogy ha a kutató orvos külföldi tanulmányútra megy, az ott szerzett ismereteket igyekszik nemcsak hazahozni, de az itteni gyakorlatba is átültetni. Főleg akkor, ha a tanulmányút olyan jól sikerült, hogy az eredmény egy Leidenben szerzett tudományos fokozat lett. Azt minden orvos tudja, hogy a kísérleti munka a klinikai munkának természetesen csak egy része. Am mivel a klinika nemcsak gyógyító intézmény, de oktató és kutató is, e hármas feladat határozza meg egész tevékenységi körét. E hármas feladat akkor funkcionál jól, ha alapvetően kiegészítik egymást. Az alaptevékenység a gyógyítás. S mivel ez nem merev, mechanikus munka, hanem olyan, amely tele van kérdőjelekkel, ezekre az orvos mielőbb választ szeretne. A betegség mellett felvetődő problémára a könyvtárakban nem minden esetben találja meg a választ. Ilyenkor segít a kutatómunka. A kutatóhoz néha elég egy lombo, vagy egy mikroszkóp, de néha milliók kel- lenek. S tudjuk, az egészségügy gazdasági helyzete sem rózsásabb, mint bármely más területé. Mindenütt nagyon meg kell gondolni, mire költik a rendelkezésre álló csekély pénzüsszeget.

Itt, Debrecenben, a gyermekklinikán két-három év alatt sikerült megteremtteni azokat az alapvető feltételeket, amelyek a kutatás folytatásához szükségesek.

Hangsúlyozom, a legalapvetőbb feltételekről van szó. Ez pedig egyelőre elég csak, a kutató orvosnak ugyanis létkérdés, hogy jobb anyagi körülmények között — itt a műszerezettségre, a felszereltségre gondolok — dolgozhasson. Létkérdés továbbá az is, hogy egy olyan kapcsolat, amely most a két intézet között kialakult, továbbra is megmaradjon, sőt fejlődjön. Tudjuk, hogy a jó kapcsolatok, a nyitottság ma nélkülözhetetlenek, de tudták ezt a régiak is.

A leideni egyetem 400 éves múltjával ma is a legnagyobb tekintélyű egyetemek közé tartozik Európában. A DOTE Gyermekklinikája egy szerencsésen és eredményesen végződött tanulmányút eredményeként megtehetette az úttörőlépést, felvehette a kapcsolatot. A további feladat, a cél, az együttműködés szintjét emelni.

Iván Gizella

Veszélyben a kanalgém-utódlás?

A hortobágyi halastavak védett vizein, a Hortobágyi Nemzeti Park védett területén, annak 1973. évi alapítása óta örvendően megszorodtak a gyönyörű, nagy testű kanalgémek. Természetvédelmi törvényünk 30 ezer forintban határozta meg egy-egy kanalgém eszmei értékét.

A magyar természetvédelem jogosan büszkélkedik azzal, hogy a hortobágyi védett vizek megteremtésével a kanalgémek, a kis- és nagyköcsögök, a fekete-gólyák és egyéb olyan madarak, melyek a kihalás szélén voltak már, a Hortobágyi Nemzeti Park és természetvédelmi törvényünk által biztosított nyugalmas életfeltételek mellett szaporodni kezdtek.

Az 1983. évi természetvédelmi törvényünk létrehozta a társadalmi természetvédelmi célokat hivatalosan szolgáló intézmények dolgozóián kívül mindazok, akik szabad idejükben szívesen és önként járják és védik is a kártevés ellen a saját védelemre szoruló környezet elővilágát, kiegészítik a hivatasosok munkáját.

Ilyen jellegű megbízatásunk teljesítése közben egy megdöbbentő tényre kellett felfigyelnünk 1985. március 25-én délelőtt a hortobágyi halastó 11-es tárolójánál. A tároló Hortobágyi

Nemzeti Park területén a kanalgémek költészeit tartalmazza. A két szigetecsen becsülünk szerint kb. 100–150 kanalgém építi a tojóházakat, készíti a fiókákat, a jövő nemzedékének felnevelésére. Meghatározottan a végtelek igyekeznek és szorgalom, ahogy a nagy testű fehér madarak mind-egyike egy-egy hatalmas nádszállal a csőrében berepül a költészigetre, hogy kiegészítse a tavalyi nászát az új nemzedék számára.

Mindez az idén veszélyben van. Örjáratunk alkalmával megdöbbenten tapasztaltuk, hogy a Hortobágyi Halgazdaság a költészigetek vizét leeresztette. Ennek következtében szárazon, életfeltételek nélkül maradtak a gémsziget lakói.

Megtudtuk, hogy a kívülről olyan megnyugtatónak látszó élet- és szaporodási feltételek sajnos nem is annyira megnyugtatóak.

A Hortobágyi Nemzeti Park dolgozói már évek óta küzdenek, de a reájuk bízott nemzeti vagyonnak ezt a részét, melynek a külföldiek is szép számmal járnak csodájára, csak igen nagy nehézségek és értetlenségek közepette tudják esetenként megőrizni.

Szerény megítélésünk szerint nincs kidolgozott és legfőképpen alkalmazva egy olyan halgazdasági termelési rendszer, mely a halgazdálkodás eredmé-

nyességét a természetvédelem érdekeinek azonos szempontok szerinti figyelembevételével biztosítaná.

Az illetékesek, azaz a Hortobágyi Állami Gazdaság, az OKTH és a Hortobágyi Nemzeti Park szakemberei ezt a rendszert már réges-régen kidolgozhatták, de legfőképpen be-tarthatták volna.

Ennek következtében megalkotott tiszteletre méltó, törvényerőre emelt természetvédelmi rendszabályainknak ez a része nem maradt csupán írott ma-laszt.

Talán még nem késő megállítani a tó vizének leeresztését, biztosítani és kanalgém-fiókáinak világra jöttét és felnövekedését. De legfőképpen itt az ideje a két intézmény, a Hortobágyi Nemzeti Park és a Hortobágyi Állami Gazdaság közötti kölcsönös, egymást támogató munka valóságos biztosításának.

A lehetőség a halgazdálkodás módjaitól a gémszigetig, a természetvédelemre való összehangolt, biztonságosan fenn-áll. Csupán jóindulattal kellene annak rendszerét a szakembereink kidolgozni és azt mindkét fél részéről kötelezően alkalmazni. Természetvédelmi törvényünk így és csakis így válik valósággá.

Medveczky Géza, a társadalmi természetvédelmi szolgálat tagja

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Vákáncsos

A vákáncsos debreceni erdőtelepítő volt, aki arra vállalkozott, hogy a számára kijelölt erdőparcellát (a vákáncsot) beülteti, s a facsemetéket fává való felnövekedésükig gondozza. A vákáncs szó a latin vacans (megüresedő) kifejezésre vezethető vissza. A szó az 1820-as évektől Debrecen közigazgatási irodalmában is az elhagyott vagy elpusztult erdőterületeket jelentette, melyek a város birtokában voltak, csak később vált a vákáncsos szó az erdőtelepítők elnevezésévé. Nevezhetünk azonban bátran a vákáncsokat az embertelen fizikai és szellemi nyomorúság hordozóinak is.

A vákáncsosokkal végeztetett erdőtelepítést Debrecen az 1880-as években vezette be, amikor a sokgyermekes nincstelenek között erdőtelepítés céljából 6-8 holdas irásföldet osztott ki. A vákáncsosok reggeltől estig ültették az akác-, tölgyfacsmetéket, a kipusztult állományt újakkal pótolták a Halápon, a Veker-tanya környékén napi 50-60 fillérért. Munkaeszközük a fűrész, kapu, kasza, ásó voltak, némelek 1-1 lovas faekével is rendelkeztek. Engedélyt kaptak kunyhó és ől építésére, s arra, hogy az ültetett csemeték sorközébe burgonyát, tököket, tengerit, babot, rozst, vetessenek s a kitermelt tucskó és gally felét is megtarthassák. Nyáron gazdákhöz jártak el marokszedőnek, kaszásnak részesaratásra negyedért vagy ötödért. Mindezek mellett a nyomor illegális vadfogásra kényszerítette őket. Lakóhelyükül veremszerű földkunyhó szolgált. Népes családok laktak földbe vájt, levegőtlen, sötét kunyhókban, melyek télen természetesen hideget, nyáron izzó forróságot árasztottak. A verem vázát fagerendákból eszkalálták össze, a gerendák között pedig sárral tapasztották ki. A berendezés is valami őskori életmódra emlékeztetett. Sárból volt a tűzhely, szalma, ponyva, legjobb esetben fából készült dikó szolgált ágyul, szék, asztal mind saját készítmények. Ebben az egészségtelen veremben születtek az anyák, a gyermekek, halottak a betegeket. Hogy mehetett volna mind a 4-5 gyermek egyszerre iskolába, amikor csak 1-2 pár cipő vagy csizma állt rendelkezésre? Húst alig láttak, nem mindegyik vákáncsosnak volt baromfia vagy disznaja. Sokszor be kellett érniük a krumpillevelessel. Ha a csemeték közé rozst is vetettek, azt csépvérővel kicsépelelték, a széllel "kiszéleltették", kevés búzával és tengerit daráltak hozzá és máltát sütöttek belőle. Néhanapján a népkonyháról kaptak valami emberhez méltóbb táplálékot is.

A telepítés 4-5 év múltán megerősödött, a köztes művelés folytatása lehetetlenné vált, s ilyenkor a vákáncsos új parcellát kapott, költözhetett másik helyre. Kunyhóját le kellett bontani, telephelyét feltörni, húsággal beültetni, s az új helyen kezdhették mindent előlről. Valóságos vándoréletet élt, s ez a vándorlás még tetézte a nyomorúságot. Éppen azért, mivel a vákáncsos az agrárproletariátus legnyomorultabb rétegébe tartozott, az erdőtelepítő munkára csak akkor szánta rá magát, ha minden kötél szakadt, hiszen ennél a munkánál a testi nélkülözés karöltve járt a szellemi elmaradottsággal. Az illetékes szervek semmit nem tettek helyzetük javítására. Ez az embertelen foglalkozás csak az 1940-es években szűnt meg. A Vákáncsos utca a Vámospercsi útból nyílik.

Dr. Nyakas László

AZ ORVOS TANÁCSA

A mérgező növényekről

Gyakran előfordul tavaszal, hogy a játszótérről vagy a kerti hancúrozásból hazatérő gyerekek étető érzésre panaszkodnak szájukban, emélynegnek, hányanak. Ha az ilyen váratlan rosszulletés esetén — nagyon helyesen — rögtön orvoshoz viszik őket, sokszor derül fény mérgezésre. A háttérben azonban nem rejlik más, mint a gyermekek természetes kíváncsisága vagy a felnőttek körültekintésének hiánya. Mert miért is ne próbálna meg egy 4-5 éves gyerek, hogy az aranyeső szirmából is lehet mézet szívni, mikor a múlt évben az akácéból olyan jól evett? Pedig az aranyeső „méze” a cisztin nevű mérgező anyagból áll, melynek nagy mennyiségben hányáson és emélynegésen kívül szív- és vérkeringési zavarokat, kínzó görcsöket is kiválthat. S ez csak egyetlen a sok növény közül, amelyiknek nem volna szabad előfordulnia kisgyermek játszótereinek, kertjeinek környezetében.

Külföldön már működnek olyan szervezetek, amelyek a közterek játszótereinek lakótelepeket zöld növényzetűtéért és a környezetvédelemért felelősek. Ezek összeállítottak egy táblázatot arról, hogy milyen növényeket tilos ezekre a területekre ültetni. Örömmel vennék, ha mi is hasznosítanánk a tapasztalatokat és mintául vennék kertészeti elgondolásait.

Az alábbi táblázatban ki-azonatosan közöljük az össze-

állítás, a nálunk is honos növényekből válogatva. A táblázat csak természetű növényeket tartalmaz, de a vadon növő gazok között is sok a mérgező. Eppen ezért a játszótérek, óvodák, bölcsődék gyomlálására gyakrabban kell sort keríteni, mint az egyéb közterületi zöldfelületekre.

Hogy a gyermekeinkre leselkedő veszélyt kellően komolyan vegyük, tudnunk kell azt is, hogy nem minden mérgező bogó vagy gyökér rossz ízű. Akad közöttük kifejezetten ízletes is. Tehát nem lehet arra hagyatkozni,

hogy a gyerek majd kiköpi és eldobja. Az effajta bogók nagy részét a madarak is megesszik anélkül, hogy bármilyen bajuk esnék, az emberre mégis károsak, sőt végzetesek is lehetnek.

„Jobb félni, mint megijedni!” — tartja a magyar szólásmondás. Ezt ajánljuk figyelmébe mindazoknak, akik a gyermekek játszótéreinek, kertjeinek növénytelepítésével foglalkoznak, és természetesen a szülőknek, hogy jobban ügyeljenek, vigyázzanak gyermekeik testi épségére.

A növény magyar elnevezése	Mérgező része	Mérgezési tünetek, károsodások
Tiszafa	a piros magburok kivételével minden része	hányás, hasmenés, szív- és keringési zavarok, máj-vesekárosodás
Tujafa	friss hajtások, toboz	bőrgyulladás, gyomor-, bélrendszeri zavarok, máj-vesekárosodás
Fehér és sárga nárcisz	a növény teljes egésze	emélynegés, hányás, hasmenés, levertség, benuási tünetek
Fekete huncor	a növény teljes egésze, a magvak különösen	emélynegés, hányás, hasmenés, felfúvódás
Aranyeső	a növény teljes egésze, kérés, magva különösen	emélynegés, hányás, tagfájdalmak, görcsök, eszméletvesztés, keringési zavarok
Fehér akác	magok	égő érzés a szájban, hányás, aluszékonyság, rángások, ájulás
Fagyal	levelek, gyümölcs	emélynegés, hányás, hasmenés, görcsök, keringési zavarok
Csikós kecskerágó	a növény teljes egésze	emélynegés, hányás, felfúvódás, ájulásig menő elesettség, keringési zavarok
Labdarózsa	termése	hányás, gyomor- és bélpanaszok, véres vizelet
Hóbogyó	magvak	bőrviszketés, hányinger, hasmenés, delírium, kóma, benuások, görcsök, kóllapszus
Borostyán	levelek, bogók	

ABLAK-ÖLTÖZTETÉS

A természet ébredése felkelti az embert. Nemcsak a szabadba vágyik, de szeretne minél többet beengedni ebből a tavaszi fényből a lakásába is. Az ablak összekötő a lakást, az ember legszűkebb környezetét a külvilággal: s az ablak elválasztja és megvédi a külvilágtól. Ha ez a külvilág poros utcát jelent, csak akkor a védelem van a hangsúly. De boldog az az ember, akinek ablaka a természetbe nyílik. Az utóbbiak között vannak, akik esküdnék a függönytelen, a napfénynek holdvilágnak egyaránt kitárt ablakokra.

Az első tavaszi napfénynek kitárt ablak új élet lehelletét hozza; sokkal kevésbé tárukoznak ki a nyári hőségben. Ablakainknak a fény és árnyék lehetőségét, az összekötés és védelem kettősségét kell megvalósítani. Amikor elfüggönyözzük az ablakot, jól meg kell gondolnunk függönyünk célját, funkcióját is.

Északi fekvésű szobánkban feltétlenül világos, alig takaró függöny kerüljön. Ha a berendezéshez megy, legjobban sárga. Ez napfényessé varázsolja az esős délutánokat is. A déli fekvésű szobákban hasznos a kétoldali függöny: a tűző nap elől megvéd a sötétítő réteg.

Ugyanezt használjuk akkor is, amikor a hideg ellen védjük a szobát.

A régi épületek, bérházak faredőnyei, az újak műanyag redőnyei és védnek a fénytől. A faredőny télen néhány fokkal emeli is a szoba hőmérsékletét. Nagyon nagy kár, hogy a szobának nemcsak a fényviszonyait befolyásolja, hanem hangulatát is emelő textilrolók kimentek a divatból!

A karnis egyáltalán nem divat! Keskeny, láthatatlan sínnek tartják a függönyt, háttérben maradva, elrejtőzve. Mai lakásainkban gyakran fut cső a szoba falán, mennyezetén. Ötletes kihasználásával is találkozhatunk már: függönykarikákat szereltek rá, és függöny futott végig a csövön, egybefogva az ablakot a fallal, egységes szép felületet képezve. És egy lakberendezési lap ötlete: könnyű függönyanyagot, méterszám összefogva, redőzve átbuktattak a csövön s úgy adtak egészen drapériaszzerű díszítést az ablaknak, illetve a szobának.

A függöny anyagainak köre kitágult. Sokkal jobban alkalmazkodik a berendezéshez, mint ezeltől. Lehet mintás, de len, csikós vászon, vagy éppen a hagyományos

függönyanyagokból való. Egyszerűsége mindig határos, ezért tartozik régóta a klasszikusnak mondható formák közé a fehér túllímtás, apró geometrikus mintázatú.

A függöny, mivel a fényt, a nappali fényt van hivatva megszüntetni, átterjeszteni, színességével befolyásolja azt. A kék szín tágtítja a szoba terét is, a rózsaszín intim hangulatot ad, a zöld pedig elhítheti a városlakóval, hogy a természet lágy ölen él. Legalábbis megteremti ezek hangulatát.

Torday Aliz

AUTÓSOK - MOTOROSOK

Rádlózás a gépkocsiban

Ha elhatározzuk, hogy gépkocsinkba rádiót vagy magnetofont szereltetünk, először mérjük fel igényünket, mit kívánunk a leendő műszaki cikktől. Az igényes hangminőség, a jó szelektivitás, a több hullámsáv természetesen nagyobb költséget jelent. Az autórádiók alkalmasak lehetnek a rövid-, közép-, hosszú- és ultrarövid (URH)-hullámsáv vételére. Az URH-sávval ellátott készülékek egy vagy két normális. Az utóbbiak a keleti (OIRT) és a nyugati program (CCIR) vételére egyaránt használhatók. Amennyiben nyugati gyártmányú autórádiót vásárolunk, és az csak a CCIR-norma szerint URH-sávban működik, szakemberrel hangoltassuk át OIRT-normára.

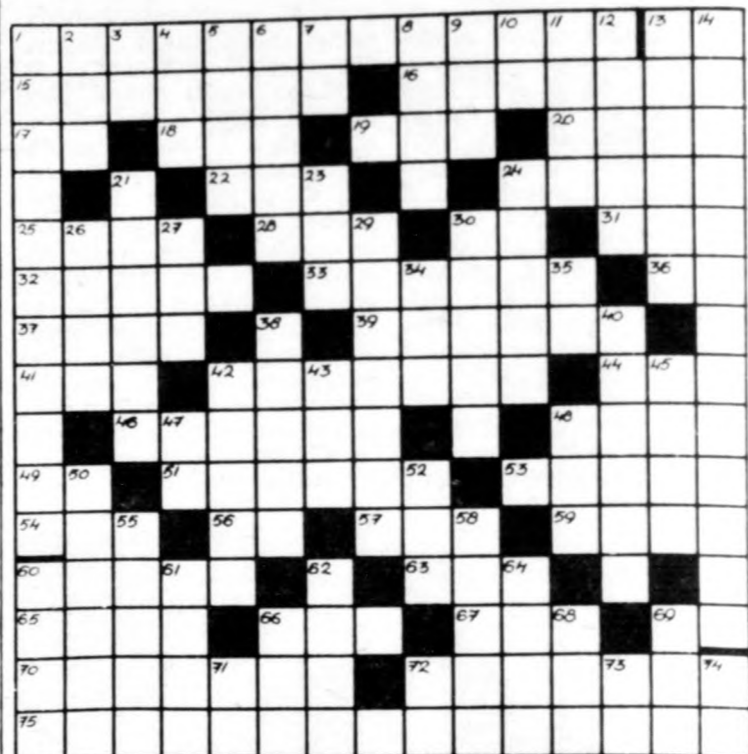
A gépkocsirádió szoros tartozéka az antenna. Legelterjedtebb a teleszkóppantenna, amely zárható kivitelben is kapható. A csúszó teleszkóppanténák időnként töröljük le olajos ruhával, így növelhetjük élettartamát. Kapható a tetőre szerelhető antenna, ez jó vételt biztosít, mivel kiemelkedik a kocsisíkjából. Esztétikai hatásuk miatt igen kedveltek a különböző ostarantennák, amelyek jó mechanikus tulajdonságokkal rendelkeznek. Drága, de praktikus a motorosantenna, amit az utastérből vezérelhetünk.

A hangszóró minősége lényegesen befolyásolja a jó hangminőséget. Feltétlenül illeszkednie kell — watt- és ohmszámát tekintve — az adott rádióhoz.

A jól kiválasztott magnó kellemes zenei élményhez juttatja az autóst Szerelésére különös gondot kell fordítani, mert a rosszul szerelt magnó idő előtt tönkremehet. Célszerű a gépkocsimagnót 60 perces kazettával (C-60) működtetni, ennek a szalagnak az anyaga vastagabb, így jobb a tartása, ke-

KERESZTREJTVEŒY

CSEHOV

Anton Pavlovics Csehov korának egyik legkiemelkedőbb novellistája volt. Rejtélyünkben hat novellájának címét találják.

Vízszintes: 1. Az első novella. 13. Egyik miniszteriumunk névjele. 15. Helység Veszprém megyében. 16. Gyermekekör. 17. Vércsoport. 18. ... River, a Mississipp mellékvize. 19. Kanalgazat. 20. Szamócából nemesített gyümölcs. 22. A lelátó öröme. 24. „Ne ... szám, nem fáj fejem” (mondás). 25. ... press, román hírgyűrnök. 28. A Szaturnusz egyik holdja. 30. Névelő. 31. Tenger, angolul. 32. Brikett névadó városa. 33. Mindenre kiterjedő. 36. Te meg é. 37. Kísplasztikai alkotás. 39. Párdumacska. 41. Konténer része. 42. A második novella. 44. Mutatószó. 46. Madár népszerű neve. 48. Algériai költő. 49. Sakkban áll! 51. Az izlést bántó. 53. Olasz férfinév (... Santelli). 54. Nitrogén része. 56. Kobalt vegyjele. 57. Veri, 9. Maró folyadék, névelővel. 60. Norma. 63. Énekhang. 65. Község Nyíregyháza közelében. 66. Szalad. 67. Régi súlymérték. 69. Pára! 70. Golyva teszi. 72. Épületfa. 75. A harmadik novella.

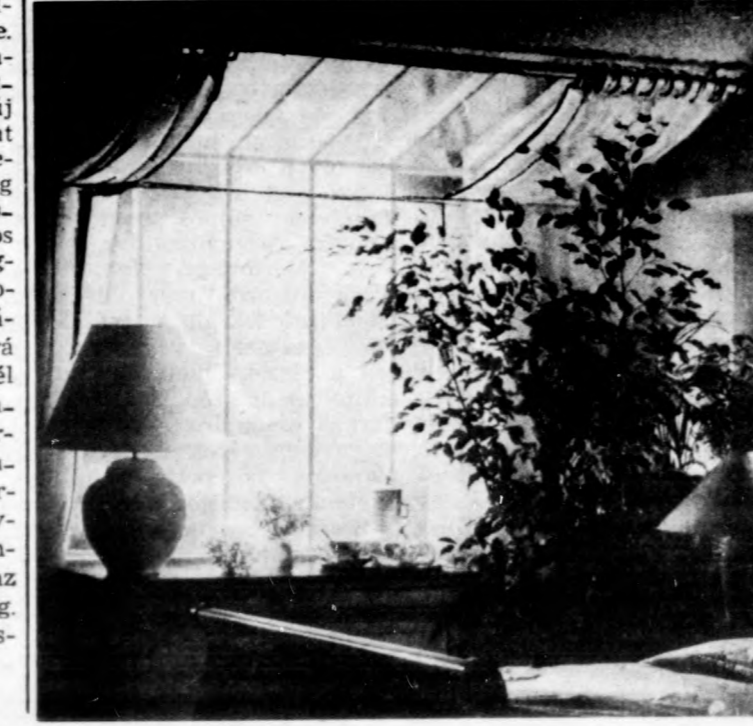
Függőleges: 1. A negyedik novella. 2. Kukutyinban hegyezik! 3. Hamis. 4. Egyes vegyi anyagokra mondható.

5. Atlátszó anyag. 6. Kosuth-díjas festő, grafikus (István, 1882-1963). 7. Kiejtett betű. 8. Sértetlenül. 9. Gléda. 10. Sporttestület névjele. 11. Mutató névmás. 12. Az egészséges lakás egyik jellemzője. 13. „Két ... boldogság” (magyar film). 14. Az ötödik novella. 21. Hajnalodik. 23. „Lyon ...”, Bródy Sándor színműve. 24. Magánszám. 26. Tenorszerrep a „Pillangókisasszony” című operában. 27. Épületrom. 29. A hatodik novella. 30. Rovartörzs, névelővel. 34. Fordított női becenév. 35. Ételízestítő. 38. Egyszerűstett könyvelés. 40. „Bulyba ...”, Gogol prózaeposza. 42. Idegen Aliz. 43. Mint a 34. számú sor. 45. „Via ...”, John Knittel regénye. 47. Igevéleződés. 48. A jelzett időtől fogva. 50. Megsejt. 52. Mint a függőleges 48. számú sor. 55. Tömegközlekedési eszköz népszerű neve. 58. A társadalmi érintkezés szabályainak összesége. 60. Tréfa. 61. Fafajta. 62. Piramis. 64. Nem eszett el. 66. Takar. 68. Udító ital. 69. Juttatá. 71. Olasz folyó. 72. Japán táblajáték. 73. Az ismeretlen névjele. 74. Az argon vegyjele.

Beküldendő: a hat novella címe.

Határidő: 1985. április 30.

E. B.

HALLÓT

— Amikor a mim, csak az e
— Igen, mar

— Tizedes ú
— Megment
— Hogyhogy
— Lelőttem

— Vannak s
— Fogalman
— Hát gazd
— Fogalmuk

— Nos, hogy
darabomban?
— Igazán é

— Pszichiáte
magáról, hogy
— Hosszadal
ge!
— A pénz r
jem már háro

— Van vala
együtt töltük
— Ez még s
— Még sose
— De igen,

A feleség re
togja:
— Drágám,
a karjaiba ve
— No és? K
és hívjam ide

— Tulajdon
férjével?
— Feltehető
— Miből go
— Nahát, na

— Több min
ugyanazt a nő
— De hiszen
— Igen, de

— Mit csin
— Sorba els

Csere

Uraságodnak minden a karácsony. Nem az a család, amelynek rokonai, nem a rengeteg ajándék. Persze akadt k is, amire mondtam szükségem, csak foglajja, de hát zónak nem hogy bátyuskám egyet nem igaz? mert megsértőd nem igaz?

Látom, uraság bologat, igaz a igazza van. Valótem visszacserelesnek itélt ajkat. Persze engedek a fejem lágy bavalóságokat leítem a mu A szobám ajtója „Karácsonyi ajtó” 42-es sicip lanykapát, ké párt, hálósapkát méter hosszú, 15 rőjű eternit cső egy nyúlketrec cserélek megegy Mondanom se jöttek a kuncsa után, elsősorba akik ugyancsak holmikát kaptak a kerti villanyok alatt elcs autórádióra, a kaptam egy tea Ki kicsoda? Leben Szepetmeki velés nyugdíj el asszonya megkér karácsonyi ajó commendáljam másna egy ak hntaszéket, me álet eltévelyedé ismeretterjesztő amit a leutóbb már ötödik fér ajándékba.

A harmadik már munkakező rohanat az érd lla eszzen kom bonulítottam már nem fértim álmban, az ino áltözö előterébe számomra egy

HALLOTTUK VALAHOL

— Amikor a karrieremet kezdtem, nem volt semmi, csak az eszem!
— Igen, manapság is sokan a nulláról kezdik...

— Tizedes úr, miért kaptam az érdemrendet?
— Megmentettem egy egész ezredet!
— Hogyhogy?
— Lelőttem az ezred szakácsát!

— Vannak szegény rokonaid, Josephine?
— Fogalmam sincs.
— Hát gazdagok?
— Fogalmuk sincs rólam.

— Nos, hogy tetszik neked a tolvaj figurája az új darabomban?
— Igazán élethű! Minden szavát lopta!

— Pszichiáter úr, segítsen a férjem. Azt képzelem magáról, hogy versenylő.
— Hosszadalmas és költséges kezelésre lesz szükséged!
— A pénz nem számít! Pénzünk van bőven: a férjem már három futamban nyert...

— Van valami kifogása az ellen, Antoine, hogy együtt töltjük az éjszakát?
— Ez még sosem történt meg velem.
— Még sosem töltött férjével...
— De igen, de sohasem volt ellene kifogásom.

A feleség reszketve fekszik a takaró alatt és ezt suttogja:
— Drágám, amikor gyerek voltam, az anyám mindig a karjaiba vett, amikor fáztam.
— No ne? De meg sem fel az éjszaka kellős közepén es hívjam ide az anyádat?

— Tulajdonképpen hol ismerkedett meg Michaela a férjével?
— Feltehetően sűrű őszi ködben.
— Miből gondoltod?
— Nahát, nézz csak rá.

— Több mint húsz éve vagyok házas, és még mindig ugyanazt a nőt szeretem.
— De hiszen ez csodálatos.
— Igen, de ha a feleségem megtudja, megöl...

— Mit csinál egy skót, ha öt hajdon lánnya van?
— Sorba elszopogattat velük egy antibébi tablettát.

Csereberebölt

Uraságodnak elárulom, ellenszolgáltatásként pedig minden a karácsonnyal kezdődött. Nem azért mondom, ki egy kerti függőágyat: és de nagy a család, kiterjedt a rokonság, nem csoda, hogy rengeteg ajándékot kaptam. Persze akad közöttük olyan is, amire momentán nincs szükségem, csak a helyet foglalja, de hát az ajándékozónak nem mondhatom, hogy bátyuskám, máskor ne vegyél nekem ilyen bővít, mert megsértődne szegény, nem igaz?

Látom, uraságod máris bólogat, igaz van, nagyon is igaz van. Valóban elfelejtetem visszacserezni a fölöslegesnek ítélt ajándéktárgyakat. Persze engem nem ejtettek a fejem lágýára. A hiábavalóságokat fogtam, és lerítem a munkahelyemre. A szobám ajtajára kiírtam: „Karácsonyi ajándékba kaptam 42-es scipót, kerti vilnyukapát, kempingkerék-párt, hálósapkát, 10 darab 3 méter hosszú, 15 centi átmérőjű eternit csövet, valamint egy nyúlketrecet bármire cserélek meggyezés szerint.” Mondanom sem kell, hogy jöttek a kuncsaftok egymás után, elsősorban olyanok, akik ugyancsak fölösleges holmikat kaptak ajándékba. A kerti vilnyukapát pillanatok alatt elcseréltem egy autórádióra, a hálósapkáért kaptam egy teaasztót és egy K-i kicsoda? lexikont. Közben Szepetneki Joli, a könyvelés nyugdíj előtt álló szép-asznya megkért, hogy az ő karácsonyi ajándékait is kommandáljam el. Hozott is másmilyen akváriumot, egy hintaszékkel, meg a szerződés eltevélvedéseiről szóló ismeretterjesztő könyvet, amit a leantóbb elvált im-már örökös férjétől kapott ajándékba.

A harmadik nap reggelén már munkakezdekör me-rohantak az érdeklődők dé-lyo egészen komoly forralmat honcolítottam le. Délután már nem fértünk el az iro-dámban, az igazgató a női öltöző előtérben jelölt ki számomra egy kis területet,

Kiss György Mihály

HAJDÚSÁGI FARSANG

A Napló ételrecept-pályázatára érkezett

MADARTEJ SÜLT HABBAL:

Hozzávalók: Másfél liter tej, 6 darab tojás, 2 csomag vaniliacukor, 13 evőkanál kristálycukor.

6 tojás sárgáját 7 evőkanál kristálycukorral, kevés tejjel elkeverjük, a maradék tejjel felfőzzük, hozzáadjuk a 2 csomag vaniliacukrot. (Kiválóan alkalmas madártej-, kréme-, pudingok főzéséhez a dupla falú tejforraló edény.)

A kész madártejet lehűtjük.

6 tojás fehérjét 6 evőkanál kristálycukorral kemény habbá verjük. (Elektromos habverővel percek alatt elkészül.) A másfél literes lábas, vagy kuglófsütőt vékonyan kivajazzuk, s ebbe öntjük a habot. A habbal teli lábas kuglófsütőt forró vízzel feltöltött nagyobb lábasba helyezük, s előremelegített sütőbe tesszük, közepes lángon sütjük. Amikor a hab teteje (világos) karamell színűre sárgul, a sütőből a vizet edényből, s pár percig hűlni hagyjuk. Ezután a lábasból kezünkbe borítjuk a sült habot (s ha nagyon kivajaztuk a lábas, a hab aljáról a vaj papírszalvétával felitatjuk), s óvatosan a madártej tetejére csúsztatjuk. A sült hab mint valami torta úszik a madártejen, s késél gusztozatosan szeletelhető. A hab nem esik össze, hűtőben 1-2 napig is eltartható. Ízlés szerinti a madártejet rummal is ízesíthetjük.

Beküldte: Tombor Gyözóné Debrecen. Bem tér 27.

CIGÁNYPECSENYE

Hozzávalók: Fél kg sertés-máj, fél kg karaj, vagy comb, 2 tojás, só, bors, vörshagyma, fokhagyma, zsír vagy olaj.

A májat hűsvágón ledaráljuk (nyersen), megsózzuk, borsozzuk, 1 fej vörshagymát és 1 gerezd fokhagymát ráreszelünk és a 2 egész tojással összekeverjük. A májat nagyon vékony és nagy szeletekre vágjuk, enyhén sózzuk és jól kiverjük. A szeleteket májjal megtöltjük, összetűzzük fogpiszkálóval és forró zsírban vagy olajban kisütjük. Burgonyakrémmel tálaljuk.

TÖLTÖTT OSTYA (Bihari kedvenc)

40 dkg cukrot kis lábasban összekeverünk fél evőkanál kakaóporral és 2 egész tojással, ezt lassú tűzön, állandó keverés mellett jól elfőzzük. Felolvasztunk benne 1 rúd csokoládét és a tűzről levéve kevés rummal és 10 dkg vajjal elkavarjuk. Az így elkészített forró krémmel a 3 ostyapapírt egyenként megkenve egymásra helyezük, a harmadik megkenő lapra rumos feketébe mártott keksz rakunk szépen sorba egymás mellé, hogy az ostyát teljesen befedje. Ezt lekenve krémmel, újra ostyákat rakunk, addig ismételve, amíg a krém el nem fogy. Vágódeszka, vagy két tálcá közé téve lesúlyozva, 8-10 óra hosszat préseljük, utána szeletelhetők.

Beküldte: Kovács Iréne, Komádi, Kossuth u. 20.

Aforizmak

Az eljegyzés célszerű intézmény, egyfajta kijózanító cella a megittasultak számára.

Evelyn Waugh

Igen sok művelő férjnek van buta felesége, de alig van olyan okos nő, akinek buta férje van.

Erica Jong

Sok bűnbakunk van, de a legnépszerűbb a gondviselő.

Mark Twain

A toleranciát leginkább a házasságban lehet megtanulni. A nőtlen politikusoknak erről fogalmuk sincs.

Margaret Thatcher

Amikor egy politikus meghal, sokan csak azért mennek el a temetésére, hogy megbizonyosodjanak róla: valóban eltemetik.

Georges Clemenceau

A legrosszabb az, hogy a valóságban Trisztán és Izolda nem hal bele szenvedélyébe. Csaknem minden tovább él.

Francois Mauriac

A filozófus az az ember, aki egy nő hiányában az egész világot magáéhoz öleli.

Peter Ustinov

Morálisan a bankárok mindenképp fizetési morált értenek.

Hans Weinrich

Egy vallási fanatikustól, akinek megígérték, hogy öngyilkos önfeláldozása jutalmául azonnal bebocsátást kap a mennyországba, nehezen várható el, hogy ragaszkodjon az élethez.

Douglas Benton

A teológusok gyakran úgy tesznek, mintha bele tudnának nézni Isten noteszébe. Tulajdonképpen honnan ez az elbizakodottság?

André Gide

Politikai életben háromszor haltam meg és háromszor támadtam fel — az ilyesmi természetesen megédeszi az embert.

Teng Hsziao-ping

Az Egyesült Államok elnökének nagyobbán kell lennie minden amerikáinak, de nem szabad jobbnak lennie.

John Steinbeck

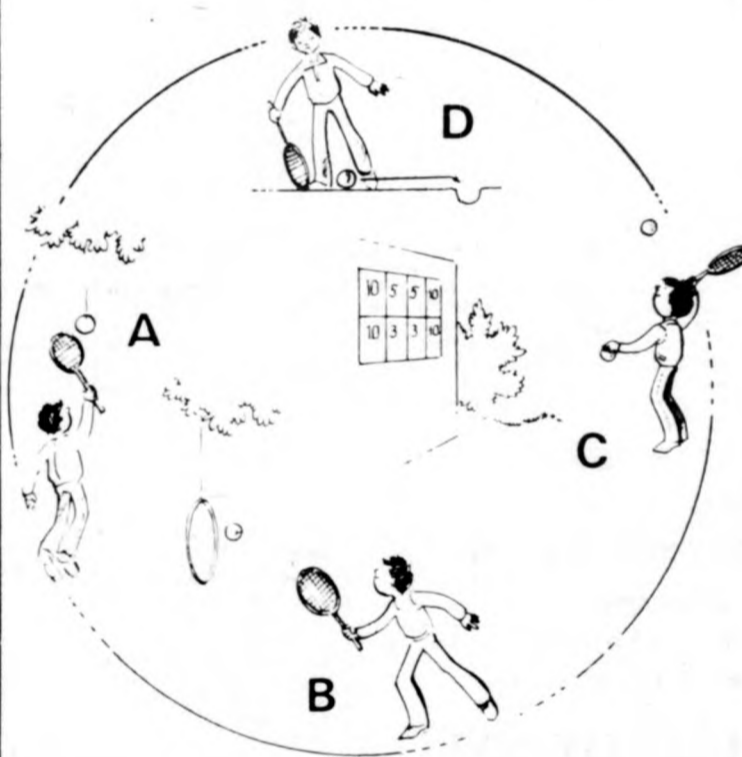
Az angol királyok az úgynevezett trónbeszédet elmondásánál tulajdonképpen egy hangszóró funkcióját töltik be.

Pierre Daninos

De Sade márki, akit a XIX. században kevésbé ismertek és félreértettek, fog uralkodni a XX. század felett.

Sigmund Freud

Villámbajnokság teniszütővel, teniszlabdával

Tavasza egy villámbajnokságot ajánlok, amelyhez részletek irjtok számokat, elég egy teniszütő és egy teniszlabda, de megfelel a min-nitenisz-felszerelés is. Ha több ütő és labda van (minden állomáson egy), a bajnokság még gyorsabban lebonnyolható.

Legszerencésebb egy kör alakú pályát kialakítani, amelyen akár több állomás is létesíthető. Gondolatberezstőnek én négy állomást (feladatot) rajzoltattam, de ennél jóval több is kialakítható.

A) RUGALMASSÁGFEL-LESZTÓ

A fa ágára úgy függesztet fel egy teniszlabdát (lehet hálóból téve), hogy azt az ütővel csak jól felugorva lehessen elérni. Ez aztán igen-csak fejleszti a ruganyosság-got, a láb izmait. De ugyan-akkor az ügyességet is fejleszthetitek, hiszen a mozgó célt nehéz eltalálni. Minden-célt nehéz három kísérlete le-gyen.

B) LENGŐ CÉL

A fára fel függesztett karikába kell a labdát beütni a teniszütő segítségével. Izgalmasabb a feladat, ha a karikát ütés előtt meglengítitek. A kezdők maguknak dobják fel a labdát, a haladóknak már a társ dobja, így nehezebb a találat. Mindenkinél öt kísérlete van.

C) PONTVADÁSZAT

A falra rajzoljatok egy téglalapot, osszátok be több

egyenlő részre. Az így kapott részekbe irjatok számokat, a téglalap külső soraiba a nagy számokat, középre a kisebbeket. Ezután — hasonlóan az előző játékhoz — a kezdők maguknak dobják fel a labdát, a haladóknak pedig a társ dobja fel. A feldobott labdát valamelyik szá-mozott részbe kell ütni. A verseny végeredményét a tíz ütés utáni összpontszám adja.

D) GÖDÖRBE GURÍTÁS

A célzókézséget fejleszti ez a játék a céltól minden irányba — közelebb-távolab-b — ássatok egy-egy göd-rot, mélyedést, amelyben egy teniszlabda kényelmesen el-fér. A földre tett labdát a te-niszütő szárával kell meggu-ritani. Pontot ér minden ta-lálat, azaz ha a labda vala-melyik gödörbe beleesik. Minden gödörnek más-más pontértéket adjatok a lyuk-távolsága szerint. Mindenki-nek tíz kísérlete van. Nehe-zíthetők a feladatok, ha a göd-rotok elé különböző akadá-lyokat helyeztek. Például va-lami alatt kell átgurítani a labdát, vagy csak pattintás-ból lehet a gödörbe gurítani, stb.

Találjatok ki minél több akadályt, állomást: a labda távolba, magasba ütése; a labda egyensúlyozása az ütőn futás közben; ki tudja a labdát (öbbször) a földre pat-tintani; dekázás a levegőben stb.

Horváth Mihály

Bélyeggyűjtőknek

TÓTHFALUSI KISS MIKLÓS

A Magyar Posta április 25-én két forint névértékű bélyegen emlékezik meg arról, hogy 300 éve készült el a Tóthfalusi Kis Miklós által készített biblia. E kiadvány előlapját idézi elénk az új bélyeg. A Szentírás Amszterdamban állította elő a nyomtatómester saját betűivel és költségén. Tóthfalusi széles körű tevékenységéből a betűmetszés művésze te-melkedi, az általa megfor-mált antikva betűtípust a mai nyomdászok is használ-ják. A külhoni szerzett el-ismerésnél és gazdagságnál többre becsülte, hogy szü-kebb hazája, Erdély felem-lésén munkálkodjék. Ottho-nában 6 sem lett próféta, ko-rát megelőző eszméi miatt meghurcolták, 52 éves korá-ban méltatlan körülmények között halt meg 1702-ben. Arcvonalait a Magyar Posta 1962-ben 1 forint névértékű bélyegen mutatta be, amikor a nyomda-, a papír- és a sa-jtó dolgozói szakszervezet-nek centenáriumi ünnepel-tük. Az utókor megbecsülé-sére jellemző, hogy Guten-berggel együtt kapott bélye-get, akkor Misztófalusi né-ven.

A most kiadásra kerülő címetet a Pénzjegynyomda öfszetteljárással 1752 300 fo-gazott és 4800 vágott pé-dányban készíti. Az emlék-bélyegyet Haiman György tervezte, aki maga is a betű szépségének tudós kutatója és verében hordja a nyom-dászat szeretetét. Bélyegter-vezéssel elsősorban akkor foglalkozik, amikor a hazai könyvművészet korábbi nagyjait kell megörökíteni. Így nevéhez fűződik az 500 éves magyar könyvnyomta-tást köszöntő bélyegpár és a Kner Nyomda centenáriuma-ra megjelent 2 forintos cím-let.

UJDONSÁGOK

Kanada 32 cent névértékű bélyeggel emlékezik meg arról, hogy honfitársunk első ízben járt a világűrben. A bélyegkép a kanadai asztronau-tát munka közben ábrázolja. Minden város büszke pol-gára alkotásaira. Szingapúr-negyertékű sorozata hidakat ábrázol, közülük a legrége-bbit meg Lánchidunkat is megelőzően adták át a fo-galomnak.

A román posta a Duna-delta élővilágából ezúttal a vízimadarakat mutatja be.

Frunze születésének cente-náriuma alkalmából a szov-jet posta 5 kopek névértékű bélyegen idézi fel a nagy po-litikus és katona arcvonásait. — Hasonló névértékű bélyeg-gel köszöntik a Lumumbáról elnevezett Népek barátságá egyetem 25 éves jubileumát.

Nagy sikerrel zajlott le a Magyar Bélyeggyűjtők Or-szágos Szövetsége tavaszi nagyobb forgalom és kedvez-zőbb árak alakultak ki a ko-raiból.

DMVSC-SZEOL AK

A labdarúgó NB I 22. fordulójára már pénteken este elkezdődött és vasárnap este fejeződik be. Ma öt találkozóra kerül sor, majd vasárnap újabb kettő zárja a sort. A nagyerdei stadionban ma 15 órakor rendezik meg a DMVSC-SZEOL AK bajnoki mérkőzést, melynek játékvezetője Bogár Lesz.

A hazaiaknál fél csapatra való játékos sérüléssel bajlódik, ami jelentősen megnehezíti dr. Puskás János vezető edző dolgát. A találkozót előtti napokat a kék-sárga együttes Hajdúszoboszlóval töltötte, ahol edzőtáborozással készült a nagyon fontos összecsapásra. Ezen a találkozón remélhetőleg megtörik a jég és véget ér egy kellemetlen negatív sorozat, amelynek során a DMVSC tavasszal még nem szerzett pontot, öt gólt lőtt és tizenkettőt kapott. A bajnokságot tartott szünetet igyekeztek kihasználni, amiről a szakvezető a következőket mondta:

— A rendelkezésünkre álló időt megfelelően használtuk ki. Jó a csapat hangulata, felkészültebbek a játékosok és ennek eredményeként győzelmet várunk.

A tervezett összeállítás: Mező — Paróczai, Szigeti, Deákvári, Fodor (Cseke) — Somogyi, Sándor, Tóth (Bücs) — Magyar Zs., Mörstel, Szabó. A cserepadon foglal még helyet Szűcs István kapus, valamint Selyem és Murai.

A sereghajtó SZEOL AK, amelynek háza táján az utóbbi időben jelentős viharok dúltak, elszántan készülődött a mai összecsapásra. Szegedi laptársunk tudósítójától kaptunk információt a Tisza-partiak a bizonyítás vágyával készülnek Debrecenben.

Makray Balázs vezető edző pénteken még nem tudott összeállítást adni, amely a mérkőzés előtt dől el. László, Leiszt és Vajda sérülésekkel bajlódik, játékosuk kérdéses, de nem valószínű. A keret többi tagja közül Puskás és Szántó a maradi. A vezető edző győzelemre sarkallja csapatát.

Erre a találkozóra a D. Kinizsi Baráti Köre ismét megjelentette a Kinizsi-híradót, amely az egyesület mind a hét szakosztályáról közöl cikket.

Pénteken lejátszott NB I-es bajnoki labdarúgó-mérkőzésen: FTC-Videoton 2-2 (1-1). Székesfehérvár, 20 000 néző, v.: Divinyi. Góllövők: Zsinka, Fischer, illetve Szabó (2, egyet 11-esből).

Az NB I további mérkőzéseit: Szombat: Csepel-Haladás, Eger-Békéscsaba, Pécs-MTK-VM, Ú. Dózsa-Rába ETO (ezt a találkozót a televízió is közvetíti, kezdési időpont: 17.45).

Vasárnap: Tatabánya-Vasas, Bp. Honvéd-Zalaegerszeg.

Közgyűlés előtti gondolatok

A Tiszántúli legnagyobb sportegyesülete, a DMVSC küldöttközgyűlésére készül. A klub 1979-ben jött létre, sportegyesületi fúzió nyomán, és lett hivatott reprezentálni megyénk, városunk minőségi sportját. Az akkor tizenöt, jelenleg tizenkét szakosztályt működtető Debreceni Munkás Vasutas Sport Club az MSZMP Politikai Bizottságának 1979. március 27-i határozata, valamint a párt megyei bizottságának sportpolitikai koncepciója, illetve a megyei tanács sportra vonatkozó intézkedési terve alapján tevékenykedett napjainkig. Természetesen az érvényes OTSH-utasításokkal összhangban és az 1980-ban tartott küldöttközgyűlés által elfogadott fejlesztési tervek alapján.

Ezzel a számadásra kerül sor, ahol a küldöttek részletesen megismerhetik az eltelt időszak eredményeit, sikereit és gondjait is, mind a sportszakmai, mind a gazdasági munka területén.

A „mérés” elkészítése nem könnyű feladat, miként a korábbi feladatok, az előrelépés irányának és útjának megválasztása sem az. A küldötteknek felelősséggel, elkötelezettséggel, a közönség iránti hűségükkel és a DMVSC még sikeresebb jövőjéről. A jobbító szándék, a közösség bölcsessége és akarata, a minden szinten szükséges összefogás olyan erő lehet, amely megbirkózik azokkal a nehézségekkel, amelyek nem csupán helyi eredetűek, hanem a magyar sport belső feszültségeit is magukban hordozzák. Mindent el kell követni ugyanakkor, hogy azokat az akut jelenségeket, melyek az utóbbi években a klub eredményes működését gátolták, jövőbeni működését veszélyeztették, a legrövidebb időn belül megszüntessék. El kell érni, hogy újra a bizalom és megbecsülés légköre vegye körül a sport-

egyesület tevékenységét. Törekedni kell arra, hogy a sportvezetők, ugyanúgy, mint társadalmi és gazdasági életünk más területeinek irányítói is, a megnövekedett igényeknek megfelelően fejtsék ki tevékenységüket. Bátran vállalkozzunk új, az eddigieknél céltudatosabb módszerek meghonosítására, mindenre, ami a sportban is a hatékonyságot szolgálja. Ugyanakkor képviseljük határozottan azt a társadalmi igényt, hogy a sportéletből száműzzenek minden megnyilvánulást, amely a szocialista erkölcsrel ellentétben, Ismerjük el méltóan és becsüljük meg mindazokat a sportembereket, akik példamutatók, és produkcióikkal színvonalas sporttelmennyben részesítik a közönséget.

A város és a megye szellemi és anyagi potenciálja érzésem szerint messze meghaladja azt a szintet, amelyet a DMVSC jelenleg felmutatni képes. A tárgyi feltételek is adottak, hiszen az egyesület sportolói Közép-Európa talán legszebb sportlétesítményével büszkélkedhetnek.

Az előrelépéshez nem hiányzik az elvi irányzatot és támogatást sem, hiszen az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. február 24-i állásfoglalása és az a határozat, munkaprogram, melyet a Minisztertanács év április 11-i ülésén hozott az iskolai testnevelés, a szabadidő- és versenysport fejlesztésére, világosan és reálisan jelöli meg a helyes irányt.

Nem lebecsülendő az az erő sem, amelyet a Hajdú-Biharban és Debrecenben élő emberek sportszeretete képvisel, ez az energiaforrás, amely nem csupán a sikerek idején mutatkozik meg, kiaknázatlan és támaszkodni lehet rá, sőt igényelni kell a jövőben és mindenkor.

Szentgyörgyi János

Németi Gyula birkózó emlékvérseny Debrecenben

Mindössze 49 esztendővel elhunyt Németi Gyula debreceni birkózó versenyző és sportvezető, aki olimpiákon, világbajnoki és kontinentális versenyeken képviselte hazánk színeit, többszörös magyar bajnok. Az 1970-ben bekövetkezett halála után — kívánságának megfelelően — debreceni földben temették el, s azóta évről évre emlékvérseny rendeznek Debrecenben.

Április 20-án, szombaton délután egy órakor lesz az

ünnepélyes megnyitó a DMVSC nagyerdei sportcsarnokában — ezúttal a magyar résztvevők mellett bolgár, lengyel, román és NDK-beli fiatalok is szónyegre lépnek. Az ifjúsági szabadfogású nemzetközi birkózási találkozó 21-én, vasárnap délelőtt 9 órától folytatják és be is fejezik. E sportágot kedvelők bizonyára nagyszerű küzdelmet láthatnak a Németi Gyula-emlékvérsenyen.

Kiütéses győzelem

DMVSC—Lehel SE 37—17 (18—9)

A villámgyors Szántót ezúttal nem tudták megakadályozni a góllövésben (Fotó: Kalmár I.)

Oláh Gábor utca: 700 néző. Vezette: Atkári és Láda. DMVSC: Pusztainé — SZILÁGYI 9, Nagy Zs. 2, Medgyessy 2, Tóth R. 6, 2, Bojtor 6, 4, Szántó 1, Cs. 1, Tóth I. (kapus), TORÓKNE 3, SZUNYOGH 5, Gálfi 3. Dobóné. Edző: Komáromi Ákos.

idő elején fellángolt a Lehel, három góljukra Szilágyi csak a 35. percben tudott válaszolni, de azt követően már újból beindult a DMVSC-henger. A 41. percben ismét a kitűnően játszó, válogatott kerettag Szilágyi lőtt látványos gólt — a kifutó kapus feje fölött ivelt halóba a labdát. A cserék során pályára lépő Törökné és Szunyogh is sziporkázott a mérkőzés második felében. A közönség tapsa köszöntötte Gálfi Andrást, aki most mutatkozott be a debreceni nézők előtt. Kezdeti elfogódottság után három paradés góllal igazolta tehetségét és jó hírét.

Az eredmény alakulása: 5. p.: 4—1, 10. p.: 8—1, 20. p.: 13—5, 25. p.: 17—8, 35. p.: 18—12, 45. p.: 28—15, 55. p.: 31—15.

Az újonc együttesel szemben hamar elhúzták a hazaiak, majd a későbbiekben már csak az a kérdés, hogy mekkora lesz a gólkülönbség. Igaz a második fél-

idő elején fellángolt a Lehel, három góljukra Szilágyi csak a 35. percben tudott válaszolni, de azt követően már újból beindult a DMVSC-henger. A 41. percben ismét a kitűnően játszó, válogatott kerettag Szilágyi lőtt látványos gólt — a kifutó kapus feje fölött ivelt halóba a labdát. A cserék során pályára lépő Törökné és Szunyogh is sziporkázott a mérkőzés második felében. A közönség tapsa köszöntötte Gálfi Andrást, aki most mutatkozott be a debreceni nézők előtt. Kezdeti elfogódottság után három paradés góllal igazolta tehetségét és jó hírét.

Hét végi sportműsor

Április 20., szombat
Asztalitenisz
Városi sportcsarnok, 9 és 13: Tiszántúli felnőtt II. osztályú egyéni minősítő verseny. Férfi, női páros, illetve egyéni.

Hajdúszoboszló, szakunkácskék közti tizenöt (József A. u. 25. sz.), 8: A MEDOSZ rendezésében az asztalitenisz, sakk és tolllabda megyei döntője.

Vegyipari tornaterem (Csapo u. 33.), 8:30: Postások országos ünnepi verseny.

Április 21., vasárnap
Asztalitenisz
Városi sportcsarnok, 8 és 11: Tiszántúli ez évi II. osztályú egyéni bajnokság, vegyes páros, illetve elődöntők, döntők.

Birkózás
DMVSC nagyerdei sportcsarnok, 10: Hajdú-Bihar ez évi vegyes páros csapatsportversenyének első fordulója.

Trinnyéi Felelősségi Bizottság, 8: Debrecen 1985. évi jubileumi tömegsport-olimpiája, női, férfi egyéni, páros és vegyes páros versenyszámokban.

DMVSC nagyerdei (Olah G. u.) nemzetközi ifjúsági szabadfogású emlékvérseny magyar, bolgár, lengyel, NDK-beli és román résztvevőkkel.

Birkózás
DMVSC nagyerdei sportcsarnok, 9: Németi Gyula nemzetközi ifjúsági szabadfogású emlékvérseny, magyar, bolgár, lengyel, román és NDK-beli résztvevőkkel.

Kezilabda
MEDICOR-pálya, 16: D. MEDICOR—D. Köztársasági Építők (női NB I B). — II: D. MEDICOR—Fot (férfi NB-s Ifjúsági, Gálfi, Szabó J.). — Spartacus-pálya, 16: D. Spartacus—D. Universitas (férfi megyei, Katona, Nagy M.).

Videken. Megyei bajnokság
Nők: Balmazújváros—Berettyóújfalui MSE (17.15, Széchy, Vass). Hajdúszoboszló: Bocskai—Hajdúnánás (17.15, Kiss A., Szolnoki). — Férfiak: Polgár—D. Tartósipari (11.40, Sebők, Tiba K.). Berettyóújfalui MSE—Hajdúnánás (17.15, Nádasi, Pestli, Hajdúdorog—Derecske (13, Gacsályi I., Szabó S.). — Női II. osztály: Püspökladányi Zöld Mező II—Hajdúsámson (9.30, Juhos, Fülöp).

Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 13: DMVSC—Szegedi EOL-ak (Bognár, Jaczma, Nagy L.). NB I-es mérkőzés. — 13: DMVSC—SZEOL-ak (NB-s utánpótlás, Csáki). — 10: sz. ITSK sporttelepe. 8: Vasas szakmunkástanulók kispályás tornája.

Kezilabda
Vendéglátó-pálya, 9.45: D. Vörös Meteor—Hajdú Vasas (női megyei, Gacsályi I., Tiba K.). — DMVSC Vágóhid utcai pályája, 10.15: D. Sportiskola—Komádi (női megyei, Komáromi, Tizs). — Köztársasági Építők (női megyei, Mezei, Szabó S.).

Videken. Megyei bajnokság
Nők: Balmazújváros—Berettyóújfalui MSE (17.15, Széchy, Vass). Hajdúszoboszló: Bocskai—Hajdúnánás (17.15, Kiss A., Szolnoki). — Férfiak: Polgár—D. Tartósipari (11.40, Sebők, Tiba K.). Berettyóújfalui MSE—Hajdúnánás (17.15, Nádasi, Pestli, Hajdúdorog—Derecske (13, Gacsályi I., Szabó S.). — Női II. osztály: Püspökladányi Zöld Mező II—Hajdúsámson (9.30, Juhos, Fülöp).

Videken. Területi bajnokság
Tisza-csoport (16 óra): Balmazújváros—Hajdú Vasas (podor S.), Püspökladány—D. Universitas (Patáki, Hutnyádi, Virágh), Hajdúszoboszló—Kisvárdai (szolnoki jv.). — Megyei bajnokság (16): Tépe—Körösgazpáti (Cseh, Bende, Könyű), Kábe—Nagybánya (Nyéki, Góz, Vilmányi), Hád-háztéglás—Nádudvar (Nagy L., Szarka, Mészáros), Derecske—Sárrétudvari (Fazekas, Koroknai, Vezendi), Polgár—Hajdúnánás (Nyilas, Debreceni, Nemeth J.), Mikepércs—Hajdúszoboszló Bocskai (Tóth S., Nagv F., Rozsik), Létavértes—Komádi (Erdős, Zsupos, Vincze). — Köztársasági Építők Debreceni körzet, Nyugati csoport (16): Sarand—Tiszacséce, Hajdúdorog—Hajdúbagos, Görbőháza—Újzentrárgita, D. Kinizsi II.—Hajdúsámson (Debrecen, 10), DUSE II—Egvek (Debrecen, 10.30). — Keleti csoport (16): Hosszúpály—Nyírábrány, Nyírmartonfalva—Álmosd, Nyírsád—Monostorpályi, Nyíradony—Vámospercs, Kokád—Fülöp (11), Újléta—Bagamér (11).

Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 17: D. Kinizsi—Hódmezővásárhely (Czirba, Kendi, Kálmán). NB II. Debrecen—Józsa, 16: D. Haladás—D. Volán (Németh V., Meleg, Nagy J.). Megyei bajnoki mérkőzés.

Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 17: D. Kinizsi—Hódmezővásárhely (Czirba, Kendi, Kálmán). NB II. Debrecen—Józsa, 16: D. Haladás—D. Volán (Németh V., Meleg, Nagy J.). Megyei bajnoki mérkőzés.

Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 17: D. Kinizsi—Hódmezővásárhely (Czirba, Kendi, Kálmán). NB II. Debrecen—Józsa, 16: D. Haladás—D. Volán (Németh V., Meleg, Nagy J.). Megyei bajnoki mérkőzés.

Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 17: D. Kinizsi—Hódmezővásárhely (Czirba, Kendi, Kálmán). NB II. Debrecen—Józsa, 16: D. Haladás—D. Volán (Németh V., Meleg, Nagy J.). Megyei bajnoki mérkőzés.

IBUSZ-maraton másodszer

A Fórum Szállóban két utcai futóversenyről tartottak sajtótájékoztatót, az április 27-én ötdörzsös sorra kerülő Futapestről, és a május 11-én másodszer rajtolt IBUSZ-maratonról.

A Futapest viadalt először 1981-ben — igaz, akkor még csak 7 kilométeres távon — rendezték meg. A következő esztendőben már 12 km-t kellett a futóknak teljesíteniük, s ezen a meghosszabbított útvonalon a Futapest '85

a jubileumi, ötödik verseny lesz.

Walkó Miklós, az IBUSZ Rt. vezérigazgató-helyettese elmondta, hogy a tavalyi első nemzetközi maraton sikeres volt, a jövőben is mindent elkövetnek, hogy a viadalt népszerű legyen. Spisgl József, a szervező bizottság elnöke részletekkel is szolgált: az idén új útvonalon futhatnak a 42 195 méter megtételére vállalkozók, és a kismaraton résztvevői. A nagymaraton ezúttal is a Budapest Sportcsarnok mellett rajtolt, de újdonság, hogy a mezőny az Árpád-hídon átfut Budára is, a forduló a bekásmenyeri lakótelepen lesz — innen rajtolt a kismaraton, amely az idén 22 800 méter. A pesti oldalra a Margit-hídon át térnek vissza versenyzők, a cél a Budapest Sportcsarnok.

SOROKBAN

A DSI és D. Dózsa fiatal úszói a hét végén Egerben országos meghívásos úszóversenyen állnak rajthoz.

A középiskolai diáksportörök atlétikai csapatbajnokságának megyei döntőjén 21 iskola vett részt. Felnél: 1. Landler Jenő Szakközépiskola, 2. Körösi Gimnázium Hajdúnánás, 3. Péchy Mihály Eptóipari Szakközépiskola. Lányoknál: 1. Körösi Gimnázium Hajdúnánás, 2. KLTE Gyakorló Gimnázium, 3. Dienes Egészségügyi Szakközépiskola.

A Csokonai Gimnázium leány kézilabdacsapata az országos középiskolai bajnokság négyes döntőjébe való kerülést mérkőzés után a kisvárdai gimnázium együttesével, és 26—15 arányban győzött az első mérkőzésen.

A DMVSC női röplabdacsapata szombaton Budapestben mérkőzik a BSE női gárdájával az MRSZ Kupáért.

Megjelent a D. Kinizsi Híradó, amelyben bemutatkozik az egyesület hét szakosztálya. Az érdeklődők megvárhatják az újságot a Nagyerdei stadionban vasárnap délután, a 17 órakor sorra kerülő D. Kinizsi—Metripond összecsapás helyszínén.

A szindelfinnyi nemzetközi ökölvívó tornán kilenc magyar sportoló jutott be az elődöntőbe.

Biztos győzelemmel kezdett a hegyi mérkőzésből álló NSZK-beli körútnak a magyar férfi röplabda-válogatott. Oberrams-ladban Róka Gaszton legényesége 104 perc leforgása alatt 3:1 (1-1, 9, 7, 7) arányban győzött a házigazdák válogatottja ellen.

Szombaton rendezik a II. IBUSZ—Oyama Kupa nemzetközi 21 aratévadit, melyen a kókuszból készült szakaj európai eljete rendezésük. A viadálra 13 nemzet sportolói jeleztek részvétellel. A selejtezőket a Nemzeti Sportcsarnokban bonyolítják le, majd 13 órától a Budapest Sportcsarnokban kerül sor a három válogatott végüljéte.

A Debreceni Dózsa férfi együttes ma, szombaton Ózdon a Kohász ellen kísérel meg pontjait gyarapítani. Az elmúlt héten az újpesti-eket legyőző társaság nagy küzdelemre számíthat a vendéglátók otthonában. Bár néhány kisebb sérüléssel bajlódó játékos van a keretben, de az elmúlt heti gárda utazása a borsodiakhoz. Dr. Südvölts Mihály is velük tart, így a D. Dózsa a körülményekhez képest legjobb összeállításban fog mérkőzni, s legalább döntetlennel szeretne hazatérni.

A DMVSC női csapata a tegnapi Lehel SE elleni összecsapást követően holnap, vasárnap ismét pályára lép a bajnokságban, a tatabányaiak otthonában. Itt sem lesz könnyű a debrecenieknek helytállni, hiszen a Bálványás az egyik legerősebb ellenfél az NB I élmezőnyében.

Helyi rangadóra kerül sor ma délután négy órakor a D. MEDICOR Thomas Mann utcai pályáján. A női kézilabda NB I/B bajnoki küzdelem során most találkozik egymással a két helyi rivális, a D. MEDICOR és a D. Köztársasági Építők együttese. A találkozó játékvezetője az Ambrusné. Búza női kettős lesz. Kár, hogy a nagy érdeklődésre számot tartó sporteseményt egyidőben rendezik a DMVSC—SZEOL AK labdarúgó-mérkőzéssel.

„Kacsák” Tamara Bikovárol

Az utóbbi időben a nyugati sportsajtóban olyan információk kerültek napvilágra, hogy a női magasugrás egykori világcusstartója, a szovjet Tamara Bikova „eltűnt” a sportversenyekről. Ezt a hírt tállalta olvasói elé az egyik legnépszerűbb, legnevesebb nyugatnémet lap, a Die Welt is.

A cikk feltételezik, hogy Biková esetleg eltűnt a versenyzéstől vagy pedig „rács mögé került”. Mindent erről „alapozzák”, hogy a kiváló képességekkel rendelkező sportoló utólag január közepén Osaka japán városban szerepelt nemzetközi versenyen, azóta viszont semmi hírt nem hallottak róla.

Ezeket a nyugati híreket cáfolta meg pénteki számában a Szovjetszki Sport. A szovjet sportlap megemlíti, hogy Bikova szorgalmasan készül a szabadidő versenyeire, jelenleg Taskentben edzőtáborozik.

A magasugróval nemrég találkozott a TASZSZ munkatársa is. Bikova elmondta, hogy nagy akarással készül erre az évre, amelyben remélhetőleg elkerül a sérülések. Beszél arról is, hogy legközelebb Olaszországban indul nemzetközi versenyen. Későbbi terveiről szölvia kiért arra, hogy májusban Bulgáriába utazik, ahol a szovjet sportolók egy csoportja a bolgár atlétákkal közösen edz az év további versenyeire. Bikova nagyon várja ezt az utazást, hiszen Szófiában találkozik a jelenlegi világcusstartóval, Ludmilla Andonovával, aki egyszemélyben barátja és vetélytársa. (MTI)

Az utóbbi időben a nyugati sportsajtóban olyan információk kerültek napvilágra, hogy a női magasugrás egykori világcusstartója, a szovjet Tamara Bikova „eltűnt” a sportversenyekről. Ezt a hírt tállalta olvasói elé az egyik legnépszerűbb, legnevesebb nyugatnémet lap, a Die Welt is.

A cikk feltételezik, hogy Biková esetleg eltűnt a versenyzéstől vagy pedig „rács mögé került”. Mindent erről „alapozzák”, hogy a kiváló képességekkel rendelkező sportoló utólag január közepén Osaka japán városban szerepelt nemzetközi versenyen, azóta viszont semmi hírt nem hallottak róla.

Ezeket a nyugati híreket cáfolta meg pénteki számában a Szovjetszki Sport. A szovjet sportlap megemlíti, hogy Bikova szorgalmasan készül a szabadidő versenyeire, jelenleg Taskentben edzőtáborozik.

A magasugróval nemrég találkozott a TASZSZ munkatársa is. Bikova elmondta, hogy nagy akarással készül erre az évre, amelyben remélhetőleg elkerül a sérülések. Beszél arról is, hogy legközelebb Olaszországban indul nemzetközi versenyen. Későbbi terveiről szölvia kiért arra, hogy májusban Bulgáriába utazik, ahol a szovjet sportolók egy csoportja a bolgár atlétákkal közösen edz az év további versenyeire. Bikova nagyon várja ezt az utazást, hiszen Szófiában találkozik a jelenlegi világcusstartóval, Ludmilla Andonovával, aki egyszemélyben barátja és vetélytársa. (MTI)

Hadháztéglási Új Barázda Tsz pályája, 10 és 14: Idénnyitó verseny hét szakosztály versenyzőinek részvételével.

Sakk
Monti ezredes utca 3. sz., 9: D. BIOGAL—Hajdúnánás Bocskai — Hámán Káro u. 96—98, 9: D. Haladás—Kábe Egyetértés II. — Honvéd utca 1. sz., 9: D. Honvéd Bocskai—Berettyóújfalui SE — Egyetem tér 1. sz., 9: D. Universitas II.—Hajdúszoboszló Gárláng II. — Nagyrábé, Petőfi Tsz kultúrterem, 9: Nagyrábéi Petőfi—D. Betű. — Nádudvar, Ady Endre Művelődési Ház, 9: Nádudvari Vörös Csillag TSE—Földes Megyei csapatbajnoki mérkőzések.

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Placi árak

Table with columns: Debr., H.-böss., H.-nán., B.újfalu, H.-stob. Lists prices for various locations like Burgonya, Sárgarépa, Gyökér, etc.

JÁTEKOS ISMERKEDES A SZÁMÍTÓGÉPPLEL

A személyi számítógépeknek a tanulásban és szabad idő hasznos eltöltésében való felhasználására szombat délelőtti foglalkozásokat szervez a TIT megyei szervezete...

Lublina ügyvédi delegáció Debrecenben

A lublino és debreceni ügyvédi kamarák közötti együttműködés keretében Jan Czeuowski kamarai elnök vezetésével ügyvédi küldöttség érkezett városunkba. A delegáció tagjai: Henryk Niemierski...

ZALA MEGYEI SAJTÓ-NAPOT rendeznek április 25-én 14 órakor Budapesten

A MUOSZ székházában. Az eseményen Zala megye politikai, gazdasági, kulturális életének képviselői ismertetik a tájékség életét.

A Debreceni Költőtáru-gyár szocialista brigádjai közül 23 csapat vetelkedett csütörtökön az Előzűk me a baleseteket versenysorozat üzemi döntőjén, összesen száz dolgozó részvételével. A versenyzők igen magas színvonalú felkészültségről adtak számot. Különösen a munkavédelmi, közlekedésbiztonsági és üzemegészségügyi ismeretekben alakultak ki éles küzdelmek. A Debrecen városi-területi döntőbe, amit májusban rendeznek meg, a két első helyezett csapat jutott tovább

1985. ÁPRILIS 20., SZOMBAT TIVADAR NAPJA A Nap Kéi 5.47 - nyugszik 19.40 órákor

VARHATÓ IDŐJÁRÁS: Észak felől lassanként tovább csökken a felhőzet, számottevő eső sehol sem valószínű. Túlnyomóan napos, száraz idő várható. A szél eleinte észak felől gyakran megélénkül, kissé megerősödik, majd gyengül, délután délnyugati felől ismét megélénkül. A legmagasabb nappali hőmérséklet 14-18 fok között várható.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Százhatvanöt évvel ezelőtt 1820. április 20-án született Gyulán, és 77 éves korában, 1997-ben halt meg Budapest Palfi Albert szerkesztő, író, akadémikus, politikus, a korszerű újságsíró stílus egyik megalapítója.

IFJU ELSŐSEGÉLY-NYÚJTOK

A debreceni középoktatási intézményekben tanuló vöröskeresztesek elsősegélynyújtó versenyét rendezik meg a Liszt Ferenc téri gimnáziumban április 20-án, szombaton reggel kilenc órákor.

Rejtvényfejtők figyelmébe!

A Napló 1985. április 6-i számában megjelent keresztvényfejtés helyes megfejtése: Haretréi rejtély. Látam az újjvilág születését, Pereputty.

TERÜLETI úttörő társasáncseregszemele. Április 21-én 14 órakor Debrecen, Jászfelsőszentgyörgy és Miskolc 8 gyermekcsoportha mutatkozik be a KMK színházteremben. Belépődíj: 30 forint (x)

A lottó nyerőszámai:

21, 34, 68, 80, 89

PROGRAMOK

Április 20., szombat Debrecen 10 óra: A Váci-hét megnyitása a Váci Mihály szakközépiskolai kollégiumban. Politikai vetélkedő a debreceni kollégiumok között. 10 óra: A Makk Marel klub foglalkozása kisiskolások számára a megyei egészségnevelési osztályban (Béke útja 41.). Hajdúszoboszló 8 óra: Játszóház gyermekek számára a művelődési központban. Műsort adnak a zenészkola növendékei.

MŰSORVALTOZÁS. Peter Brötzmann szatyoros szőlőhangversenyt április 22-én 20 órától a Kossuth Egyetem auditorium maximumában tartják meg. Nagyböngőn közreműködik Lőrinszky Attila.

LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT. Éjjel-nappal mindenkort hívható Debrecenben a lelkisegély-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.

RÁDIO

SZOMBAT KOSSUTH: 4.30-7.59 Jó reggelt, 8.00 Hírek. Időjárás, 8.40 Műsorismertetés. Kb. 8.15 Mai kulturális programok. 8.25 Csaldai tükör. 8.55 Reklám. 9.00 Szines-népi muzsika. 10.00 Hírek. Időjárás. 10.05 Ismét - a javából! 12.00 Déli krónika. 12.30 Déli zenepárádé. 13.20 Népzenei példatár. 13.30 Közgazdaságok. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. Úszárellátott Palfi Balázs. 8.40 Hétféltéríték. zenével. A tartalomból: Hobbimikrofon - Export, import vásárlás (Haskó József) - Kirepülünk (Vécsey Agnes) - Népünknek tárlatán (Koláth Adrienne) - Utazik a templom (Antal István). 9.58-10.00 Műsorlevezetés. (A nap szerkesztője: Várkonyi Zsuzsanna.)

PROGRAMOK

Április 20., szombat Debrecen 10 óra: A Váci-hét megnyitása a Váci Mihály szakközépiskolai kollégiumban. Politikai vetélkedő a debreceni kollégiumok között. 10 óra: A Makk Marel klub foglalkozása kisiskolások számára a megyei egészségnevelési osztályban (Béke útja 41.). Hajdúszoboszló 8 óra: Játszóház gyermekek számára a művelődési központban. Műsort adnak a zenészkola növendékei.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIO

MOZI

Idegen szenedvények (szovjet). Művész ma, vasárnap 5. Maraton életre-halálra (amerikai). Vig ma, vasárnap hn. 4. n. 9. Apolló ma, vasárnap n. 10. n. 12. Meteor ma, vasárnap 3. n. 6. n. 8. Szaffli (magyar). Alfa ma f. 6. vasárnap f. 4. f. 6. Akik Bulidőzérnek hívtak (olasz). Meteor mese ma, vasárnap 3. n. 6. Ballagás (magyar). Vig kamara ma f. 5. f. 7. vasárnap f. 3. f. 5. f. 7. Csak semmi pánik... (magyar). Vig ma, vasárnap n. 10. n. 12. hn. 2. Eretnenek (francia). Delta ma f. 6. vasárnap f. 4. f. 6. Fei a fejfel (magyar). Híradó ma, vasárnap f. 12. hn. 2. hn. 4. hn. 6. István, a király (magyar). Művész ma, vasárnap f. 8. A kicsi kocsi útra száguld (amerikai). Apolló ma, vasárnap 6. n. 8. Ki kém, ki nem kém (amerikai). Kliniká vasárnap 5. Kincs, ami nincs (olasz). Híradó ma, vasárnap f. 10. hn. 8. Osceola (NDK). Delta matiné vasárnap 10. Ördögbarlang (szovjet). Apolló ma, vasárnap 4. f. 6. Robinson Crusoe (szovjet). Apolló ma, vasárnap hn. 2. A szerelem csapdája (mexikói). Horváth Á. vasárnap f. 4. f. 6.

TELEVÍZIO

SZOMBAT BUDAPEST, 1.: 8.23 Műsorismertetés. 8.25 Idősebbek is elkezdhetik... Tévétorna. 8.30 Ecranul Nostru. 8.50 Kuckó. 9.20 Tűskevár. Ifjúsági tévéfilmsorozat. VIII/6. rész: Viharban. 9.50 Hírek és a többiek. 10.15 A halál archívuma. NDK tévéfilmsorozat. XIII/3. rész: Az elvesztett kapcsolat. 11.15 Képiúság. 12.57 Műsorismertetés. 13.00 Kalandok és a növényvilágban. Francia ismeretterjesztő rövidfilmsorozat. XIII/9. rész: Színek és illatok. 13.25 Pályán maradni. Kézilabda-vetélkedő lányoknak. 14.05 Hírek. 14.10 Mitőlök. Tinirandevő. 15.00 Főzőcske. Tévétafék. 15.30 Képiúság. 15.35 A magyar kultúra napja! A Szovjetunióban. 16.15 FAFILM-magazin. 16.25 Reklám. 16.30 Leg... leg... leg... Különleges rekordok és rekorderek. 17.25 Reklám. 17.40 U. Dózsár-Rába ETO bajnoki labdarúgó-mérkőzés. A szünetben: Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers - mindenkinek. Dsida Jenő: A tó tavaszi éneke. 20.05. Ami a szünetben, a számon? Behár György szerzői estje. 20.50 A hét műtárgya. Borsos József: Zitterbarth Mátyás építész avagy a 20.55 Jónévi senki, avagy a stróman. Amerikai film. 22.25 Tv-híradó. 3. 22.35 Himnusz.

MOZI

Orosz nyelvtanfolyam. 13.20 Svédország-Finnország VB-jétkorongmérkőzés. 16.50 Volt egyszer egy ház (tevéroszat). 18.05 A Manhattan Transfer műsora (az amerikai együttes koncertjének felvétele). 18.30. 19.10 Vetélkedő. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Chaplin-film. 20.20 Kanada-Egyesült Államok VB-jétkorongmérkőzés. 22.55 Pozsonyi mágia. UNGVÁR: 16.35 A cirksusz porondján. 17.20 Emlékezz a nevedre. 19.00 Tv-híradó. 19.45 Hangverseny. 21.20 Hírek. 21.30 Front a hátszágban (film). 1. rész. 22.45 Nemzetközi hírkép. 23.00 A cirksusz porondján.

RÁDIO

SZOMBAT KOSSUTH: 4.30-7.59 Jó reggelt, 8.00 Hírek. Időjárás, 8.40 Műsorismertetés. Kb. 8.15 Mai kulturális programok. 8.25 Csaldai tükör. 8.55 Reklám. 9.00 Szines-népi muzsika. 10.00 Hírek. Időjárás. 10.05 Ismét - a javából! 12.00 Déli krónika. 12.30 Déli zenepárádé. 13.20 Népzenei példatár. 13.30 Közgazdaságok. 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. Úszárellátott Palfi Balázs. 8.40 Hétféltéríték. zenével. A tartalomból: Hobbimikrofon - Export, import vásárlás (Haskó József) - Kirepülünk (Vécsey Agnes) - Népünknek tárlatán (Koláth Adrienne) - Utazik a templom (Antal István). 9.58-10.00 Műsorlevezetés. (A nap szerkesztője: Várkonyi Zsuzsanna.)

MOZI

1. MŰSOR: 7.00 In limba materna. 7.30 V. materinskom jazyku. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.08 A kiállítótermek programjából. 8.11 Sztereobéallító műsor. 8.17 Organamuzsika. 9.39 Krsvrtov Jakovcic (hegedű) és Krysztina Brocinska (zongora) hangversenye. 10.30 Slágerlista. 11.00 Hangfelvételek felsőfokon. 12.39 Cseh fuvós muzsika. 12.50 Krtikusok fóruma. 13.00 Hírek. Időjárás. 13.03 Műsorismertetés. 13.05 Kíváncságműsor szombaton. 14.05 Lemezbörze helyett. 15.00 Hi-Figyelők.

SZÍNHÁZ

Csokonai Színház 19 óra: Varázsvivola - Thália-bérlét. Művelődési Központ 10 óra: Egy szerelem három éjszakája - Horváth Á. Ifj. b. Hungária Kamaraszínház 19 óra: Tudós nők - BIO-GAL-bérlét. CSALOKNAI Április 23., kedd, 19.30 óra: A fekete ember - Odry-bérlét. 24., szerda, 20 óra: Két úr szolgája - Megyeri-bérlét. 29. hétfő, 19 óra: Brankovics György - Ujházy-bérlét - rádiófelvétel. HUNGÁRIA Április 25., csütörtök, 19 óra: Crinók és úriemberek - Farkas-bérlét. 26., péntek, 19 óra: Crinók és úriemberek - bérlészünet. PÓDIUMSZÍNHÁZ Április 23., kedd, 19.30 óra: Végig a hosszú úton... - bérlészünet. 29., hétfő, 15 óra: Kóc Gerszon - Gyermekelőadás.

SZÍNHÁZ

BUDAPEST, 2.: 17.33 Műsorismertetés. 17.35 Képiúság. 17.40 Egyszál magam. Tévéfilm. 18.45 Tévégyletem. Az ókori Hellász. VIII/6. rész: A demokrácia fényes százada. 19.30 Angol nyelv. 19.45 Francia nyelv. 20.00 Shakespeare összes drámái a BBC feldolgozásában. Troilus és Cressida. Angol film. Közben: 21.40 Tv-híradó. 2. 23.25 Képiúság. POZSONY, 1.: 8.30 Utórok magazinja. 10.00 A zöld öltözött barátai (tevéroszat). 10.45 Tévétafék. 11.55 Mezőgazdasági magazin. 12.50 Jusoszláv természetfilm. 14.20 Dokumentumfilm. 14.45 Miroslav Zbirka énekei. 15.15 Mi az aerobik? 15.55 Szórakoztató vetélkedő. 16.35 Válasz a nézők leveleire. 16.50-19.20 Csehszlovákia-NSZK VB-jétkorongmérkőzés. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Az NDK Tv zenés szórakoztató műsora. 22.00 Sport híradó. 22.15 A szerelem látomása (olasz film). 23.45 Az írást fejezd be otthon! (tévékomédia).

SZÍNHÁZ

BUDAPEST, 2.: 19.53 Műsorismertetés. 19.55 Képiúság. 20.00 Törökék. Pléh-Krisztus. Nemeskür: szöszék-oltár. 20.25 Mozart és a népzene. 21.00 Montague-sziget. 21.40 Telcsport. Nemzetközi motocyrossport. Nemzetközi karatéverseny. 22.50 Képiúság. POZSONY, 1.: 8.30 Gyerekeknek. 10.40 Felszabadítás (szovjet film, 1. rész). 12.10 Honvédelmi műsor. 12.30 Szórakoztató műsor. 13.30 Női torna. 15.00 Rövidfilm. 15.10 Szórakoztató műsor. 15.50 Magyar animációs

Megnyilt

Már vasárnap, pon is sokan ke a jó idő ellenere csey Ferenc Műv pontot, ahol tíze Péli Árpádné dr tanács művelődé nak helyettes ve

48 VILÁG PROLET HAJ BIHA XLII; ÉVFOLY 93 SZÁM ÁRA: 1,80 FOR 1985. IV. 22; HÉTFŐ A MAGYAR ÜGYEL Halálos közl eset történt nban három Debrecenben az Széchenyi utca sében. Sebést (Debrecen, Nyil 50-26 forgalmi rda gépkocsijával lől hajtott a vár rendőrség feltéte valószínűleg tú séggel érkezett a nyarba. Átsodró dalra, ahol eg hant. A gépk helyszínen megh közül pedig (Hajdúszámon, s súlyos, életvesz jános (Debrec re 29.) súlyos vedett. A mentőknek reszen kívül eseményhez szer kellett kivonul végén, mégis re volt a „forg ügyeletestől m - valószínűleg i miatt - szomba sárnap délutáni nál körülbelül több alkalommal mentőt - m szív eredetű r att. Három alkalo tak ki a hét vég - komolyabb - egyszerű sem ol Hadhadtégias 4-es út mellett nyi tölgyesben az avar, az any jelentős. Ugyan a vasárnap délu a Vekeri-tó m datlan kiránduló erdőben okozta zert. Szerencés k mondható a k amelyt a Fény szakú ház e okozott: az ág nyozva meggyu nemű. Mire a helyszínre értek oltották a tüzet. A közlekedés tató vállalatot sei érdekűessü nyugodt hétvég tak be. Megnyilt Már vasárnap, pon is sokan ke a jó idő ellenere csey Ferenc Műv pontot, ahol tíze Péli Árpádné dr tanács művelődé nak helyettes ve